Digitized by the Internet Archive
in 2016

https://archive.org/details/tractatusvtiliss00canc

LIBER

Candidum ac liberum Lectorem opto. Primum itaq; diligenter legito: postea iudicato.

Tractatus vtilissimus de Omatu mulierum: Sanctissime ac purissime Virginum Virgini dicatus.

Ad Reuerendū in Christo Patrem. B. Fratrē Orpheū diuini verbi praeconem excellentē Joānis Galeatij Tortiba ni Cremonēsis sacerdotis Carmen: in quo ipsius patris Orpbei ad priscum Orpheum comparatiua quaedam similitudo grandisq; dissimilitudo monstratur

Nomen habes syluas post se fluuiosq; trahentis:
Humanas mentes tu super astra leuas.
Is simul Euridicen traxisse refertur ab Orco:
Innumeras animas Tu simul inde trahis.
Is dulci haec modulante lyra fecisse putatur:
Tu in te flante deo dulcius usta facis.
Ille sibi vanum seruat per saecula nomen:
Tu magis aeterno nomine clarus eris.
Urbs haec tracta tuis auide & sermonibus astans
Se tibi Commendat o Venerande pater.

Vale Pater optime religionis decus.

¶ Incipit Tractatus egregius ac predicatoribus ⁊ cõfessoribus valde vtilis de Ornatu mulierũ: cõpositus per Venerãdũ Patrẽ Fratrẽ Orpheum de Cancellarijs de Bononia Ord. Almino. Orb. reg. Predicatorẽ Eximiũ. In quo ⁊ sanctoꝝ Patrũ testimonijs: ⁊ Theologoꝝ: Canonistarum: ac Juristarũ fundamẽtis: necnon Philosophoꝝ: Oratoruꝝ: Poetarũ: Historicoꝝ sententijs: ⁊ exemplis: multi in presenti materia deteguntur errores.

Frater Orpheus ad Beatã Virginẽ: cui presens Opusculum dedicat.

Virgo decens Christi mater sanctissima rebus
Maxima quae nostris spesq; salusq; venis/
Accipe sacratum recta tibi mente libellum/
Et quae nunc populis scripta legenda damus.
In quibus vtilitas sola est quaesita legentum/
Et tuus ⁊ Nati Virgo perennis honor.
Qui scribunt aliquo sua vindice scripta tueri/
Principibusq; solent illa dicare viris.
Non alium quaero qui me tueatur ⁊ adsit.
Ipsa tuum virgo sancta foucbis opus.

Eiusdem Fratris Orpheï ad Lectores flebilis Sermo.

Vidi iãdiu ⁊ cum ingẽti dolore sum expertus/quãta quotidie magis fiat animarũ iactura dũ diuinae legis cõtemptus inualescit ⁊ morum sequitur indies corruptio maior obscuratum est enim aurum diuini amoris mutatus est color optimus honestae conuersationis ⁊ sanctuarij lapides hoc est christiani dispersi dum in capite platearũ filias Babylonis procantur. Ita qui prius nutriebantur in croceis stercora nunc amplectunt. immo ẽm Prophetam tanq̃ iumenta in suo stercore computruerunt vt iure cum gemitu clamare possim. Quis dabit capiti meo aquam. ⁊ oculis meis fonte lachrymarũ ⁊ plorabo die ac nocte interfectos Ecclesiae sanctae propter vanitates ⁊ insanias falsas:

Haec me causa dilectissimi lectores compulit: vt frequenter in templis: & in sacris concionibus clamauerim: & inuectus in inte peratiã christianorũ sim: ac indicare studuerim: q̃ damno sa: q̃q; pestifera sit nimia exteriorꝭ hominis cura: & inani ista solicitudo ornatus: ac intemperans cõporis cultus: corporis inquam: quod terrae mox debet. quod paulo post vermium esca futurum est: dum interim anima: quae sancti spiritus esse habitaculum debet: & cui coelum: & aeterna felicitas promittitur: obliuioni prorsus traditur: & tanq̃ sit vile mancipium omnis illius cura contemnitur. Quod non sine quotidianis lachrymis cernens: ac simul intelligens: alia etiam via: q̃ concionantis voce subueniendum errantibus: & aliud lumen adeo salutis suae semitam egressis praeferendum arbitratus praesens opusculũ conscripsi: vt quae voce antea: dũ cõciona/mur in templis: & adhibita omni diligẽtia indicare studemus: eadem nunc: sed melius & copiosius diffusa per populos scripta diuulgent: quae cum in quibusdam magnis Italiae vrbibus a plurimis excellentis: doctrinae viris diligenter inspecta recognita: & approbata fuerint: ad communem Christianorũ vtilitatem: & animarũ salutem nunc publicare non dubitauimus. In quibus siquid forte perperam a nobis dictum fuerit: id omne imbecillitatis sit nostrae. Si quid vero recte: totum Deiparae virgini: cui libellum hunc dedicauimus: quicunq; legerit ascribendum: ac tribuendum existimet.

De ornatu igitur mulierum verba facturus tria ad honorem Sanctissime Trinitatis discutiam.

Pº an fucatus sit licitus & qñ sit peccatũ mortale. 2º. qñ quo ad formã habitus sit peccatũ mortã. 3º qñ pretiositas vestiuꝫ vel similiũ: sit mortã. Et pro clariori dicẽdorum intelligentia: ponam conclusiones.

Prima ergo cõclusio sit ista: vꝫ. Fucatio ad fingẽdũ maiorem pulchritudinẽ semp ẽ peccatũ: siue mulier id agat vt placeat viro suo: siue vt nubere possit. Probat qꝫ fucatus semp est peccatuꝫ fm. S. Tho. prime ad Thimo. c. 2. & loquor qñ mulier se fucat ad fingẽdũ maiorẽ pulchritudinẽ: & de ista loquit Cypri. secus ad tegẽdũ defectũ: & ita intelligo dictũ. S.

Tho.2ª.2ᵉ.q.169.ar.2°.ad 2ᵐ.de quo tñ infra dicã. Et ideo Jo. An.in regula ea que de reg.iu.in.6.in mercu.& Pet.de Anch.in re pet.c.canonũ statuta de cõsti.dicunt q̃ fucatio est de se mala. Hãc cõclusionẽ probo ratione qz mulier per fucatum fingẽdo se pulcheriorẽ:mentit ꝑm Cypz.in lib.de virgi. & Augu.in Epla ad Possid.& ponitur in.c.fucare de conse. dist.5ª.& multimodis sanctoꝝ auctoritatibus inferius allegãdis ostẽdet:nõ.n.minus facto q̃ vbo mentimur.c.cauete.22. q.v.&.S.Tho.in quolibe.xi.q.17.&.2ª.2ᵉ.q.cxj.ar.primo.facta.n.habent vim verboꝝ significantiũ ꝑm.S.Tho.2ª.2ᵉ.q. 72.ar.primo. Mẽdacium autem nullo modo potest esse licitum.4.ethico.& S.Tho.2.2.q.110.ar.3.& melius Sco.in 3°.dist.38..adeo q̃ deus non potest dispensare q̃ mendaciũ dicatur sine peccato ꝑm Ansel.& est de mẽte Sco.in.3.dist. 38.iunctis bis que ponit in dist.37.& concordat Archi.Flo. in secũda par.titu.10.c.primo. Quia ergo mulier fucando se ad fingendũ maiorem pulchritudinem mentitur:ideo peccat etiam si faciat vt placeat viro suo:vel etiam si faciat vt retrahat virum suum a malo:quia nunq̃ est licitum mentiri pro salute alterius vel corporali ꝑm Sanctum Tho.2.2.q.110.ar.3°. ad quartũ. Vel etiam eterna ꝑm glo.nota.in.c.q̃ ait.14.dist. & Abb.in.c.non magno extra.ne clerici vel monaci.& etiam est de mente Sancti Tho.2.2.q.43.ar.7.ad quintũ.&.q.26. ar.4.& in.x.quolib.q.9.ad vlt.arg.& Gerson in.3.par.in trac. de vita spirituali. Est tamen dubium vtrum quis deberet eligere peccare venialiter pro salute alterius spirituali.nam.S. Bona.in.3.dist.38.in vlt.q.dicit q̃ non:& est de mente.S. Tho.in quibus exlocis preallegatis. Alex.vero de Ales in secunda parte.q.137.membro.4.ar.vlt.p.primo quem sequit Aste.in summa libro secũdo titu.vlti.voluit cõtrariũ Sco. autem in.3.dist.in.38.reliquit in decisum:sed quia non pertinet ad presentem materiam. ideo pertranseo. Sufficit pro nunc q̃ cum nunquã liceat peccare venialiter:ideo.nunquaꝝ licet mulieri se fucare ad fingendum maiorem pulchritudinẽ. Et ideo in boc errant quidam dicentes q̃ mulier licite se fucat pro bono viri sui:cuius oppositum patet ex predictis quia saltem venialiter peccat.q̃ nunquam est licitum.

¶ Difficultas aũt est nõ modica. Utrũ mulier se fucãdo ad fingẽdu maiorẽ pulchritudinẽ: peccet mortaliter. nã Doctor irrefragabilis qui ob doctrine eminentiã a studio Parisiensi dictus est fons vite (vt dicitur in Supplemẽto Cronicarũ) adeo q̃ eius doctrina fuit approbata ab Alexãdro papa. 4° q̃ a sexaginta magistris Parisiensibus (vt refert Bartholomeus de Pisis in libro primo cõformitatũ) q̃ mirabiliter extollunt Cancellarius Parisiensis in prima par. sue summe q̃ Stephanus Burlifer in prologo primi sentẽ. Iste ergo tãtus doctor in. 4°. par. q. 48. in vlt. membro tenet hãc conclu. s. q̃ mulieres se fucates peccãt mortaliter siue sint solute: siue cõiugate: siue faciãt vt placeant maritis siue nõ. Sed. S. Tho. cuius doctrina fuit ẽt a papa approbata vult q̃ nõ: nisi in duobus casibus. Ideo in hoc art. tria principaliter faciam.

¶ Primo referã rationes Alex' de Ales q̃ illas corroborabo. ¶ Secundo referam opi. S. Tho. ¶ Tertio Adducã in medium quid sentiam. Ex quibus (vt arbitror) deo fauente remanebit bene enodata ista materia. Doctor ergo irrefragabilis probat suam opi. quattuor rationibus. quarum due sunt de mente Cypriani q̃ alie due de mẽte Ambro. quas refert Augu. in. 4°. de doctr. christiana. Et q̃ ab illa autoritate Cypriani dependet veritas multoꝝ dicendoruꝫ. Ideo operepretium duxi verba ipsius plenius referre vt melius mens Cypriani. intelligatur.

¶ Prima ergo ratio doctoris irrefragabilis est. Contumelia summi artificis q̃ eius operis impugnatio. nam tales picture fiũt in cõtumeliã dei q̃ in prouocationẽ indignationis ipsius. vñ Cypria. in lib° seu in epla de habitu virginum sic dicit. Illi apostate angeli q̃ oculos circũducto nigrore fucare. q̃ genas mendacio ruboris inficere: q̃ mutare: adulterinis coloribus crinẽ: q̃ expugnare oẽm oris q̃ capitis veritatẽ: corruptele sue impugnatione docuerunt. Et q̃dẽ in isto loco pro timore quẽ nobis fides suggerit: pro dilectione quaꝫ fraternitas exigit: nõ virgines tm̃: viduas: sed q̃ nuptas: puto q̃ oẽs femmas omno admonẽdas q̃ opus dei q̃ factura eius q̃ plastica adulterari nullo modo debeat adhibito flauo colore: vl' nigro puluere: vl' rubore: aut q̃libet demq̃ lineamẽta naturaꝫ corrũpẽte medicamin

medicamine. Dicit deus faciamus hominē ad imaginē ⁊ simi
litudinē nostrā: ⁊ audet quisq̄ mutare ⁊ cōuertere q̄ deus fe
cit. Manus deo inferunt qñ illud qđ ille formauit: reformare
cōtēdūt: nesciētes q̄ opus dei est oē q̄ nascit: diaboli qđcūq;
mutat. Siqs pingēdi artifex vultū alicui⁹ ⁊ speciē ⁊ corporis
q̄litatē emulo colore significasset: ⁊ significato iā: cōsumatoq;
simulacro manus alicui⁹ afferret: iā formata: iā picta quasi pe
ritior reformaret: grauis artificis priorīs iniuria ⁊ iusta indi
gnatio videret: tu te existimas impune laturam tam improbe
temeritatis audaciam: dei artificis offensam: Et si impudica
circa homines ⁊ incestu fucis lenocinātibus nō sis: corruptis
violatisq; que dei sunt: peior adultera deteneris. q̄ ornari te
putas: q̄ putas comi: impugnatio est ista diuini operis: prcua
ricatio est veritatis. hec ille.

Cōfirmo hāc rationē vltra Alex. de Ales per dictū Ambr.
in. 6°. exameron. c. 8. vbi ait. Pictus es o homo ⁊ pictus a do
mino deo tuo: bonum habes artificem atq; pictorē: noli bo
nam delere picturā: nō fuco sed veritate fulgentē: nō cera ex
pressā: sed gratia. Deles picturā mulier: si vultū tuū materiali
candore oblinias: si acquisito ruboze perfundas. Illa pictura
vitij nō decoris est: illa pictura fraudis nō simplicitatis est: illa
tpalis pictura est: aut pluuia aut sudore tergitur. Illa pictura
fallit ⁊ decipit vt neq; illi placeas cui placere desideras q̄ in
telligit non tuū sed alienum esse q̄ placeas: ⁊ tuo displiceas au
ctore qui videt opus suū esse deletū: Dic mihi si supra artificē
aliquē inducas alterū qui opus illius superioris: nouis operi
bus obducat: nōne indignat qui opus suū adulteratū esse co
gnouerit? noli tollere picturā dei ⁊ picturā meretricis assume
re: quia scriptū est. 1. prime ad corin. 6. tollā ergo membra chri
sti ⁊ faciā membra meretricis: absit: q̄ si quis adulterat opus
dei: graue crimen admittit. Graue est. n. crimē: vt putes q̄ me
lius te homo q̄ deus pingat: graue est vt dicat de te deus: nō
agnosco colores meos: nō agnosco imaginē meā: nō agnosco
vultū quē ipse formauit: reicio ḡ q̄ meū nō est. hoc ille. Et hoc
dictū Ambro. bene ⁊ per singulas clausulas mature cōsidera
tum valde stringit ni fallor. Et pro nunc inter alia pondero
ipsuz in duobus locis. ¶ Primo dū dicit q̄ mulier se fucādo

displicet ipsi auctori: tunc arguo. Quicūq; per aliquod opus displicet deo: ille peccat mortaliter: probo q; per opus peccati venialis quis nō displicet deo q; stat cū gratia lz opus: peccati venia. displiceat deo ita dicit. S. Tho. in. 4°. dyst. xvj. ar. 2°. q. 1. in. 2ª. q. ad 3ᵐ. sed per fucatuz mulier displicet deo ꝑm Ambro. ergo peccat mortaliter.

¶ Secūdo arguo q membra Christi facit mēbra meretricis peccat mortaliter ꝓme ad Corȝn. 6. c. vbi dicit. S. Tho. ꝙ hoc est horrendum sacrilegiū ⁊ ibi etiā per Hico. de Ly. sed mulier fucādo faciem suaz: facit illam ꝑm Ambr. de membro Christi: membrū meretricis. ergo peccat mortaliter. Alie cōsiderationes possent fieri circa hoc dictū Ambro. sed breuitatis causa relinquo vt ⁊ alijs ꝺem occasionem ⁊ materiam inuestigandi. ⁊ infra dicam.

¶ Cōfirmo ⁊ secūdo principaliter hāc rōnē Alex' de Ales vltra ipsum ꝑ dictū Hiero. in epla cōtra Heluidiū vbi volens oñdere meliorē eē cōditionē virginis q̄ nupte ait virgo cogitat que oñi sint: sed nupta cogitat quō placeat viro: illa. s. virgo. hoc agit vt turpior pareat ⁊ nature bonuz offuscat iniuria: hec. s. nupta ad speculum pingit: ⁊ in contumeliā artificis conat pulchrior esse q̄ nata ē. vel ꝑm aliquos codices: q̄ natura est. hec ille. Et sic ꝑz ꝙ per fucatū deus contēnit salte māliter lz aliqñ ēt formaliter. Cōfirmo ⁊. 3°. ꝑ dictū Innocē. in lib. de vilitate ꝓditionis humane vbi dicit. Artificialis spēs supinducit ⁊ facies obducit nālis tāq̄ bois artificiū: arte superet creatoris hec ille. Et dicit glo. ord. Ieuit. 19. c. sup illud neq; in rotū dū attōdebitis comā ⁊c. ꝙ dz qsq; esse cōtētus nālib⁹ ornamētis: ne creatorē videat accusare tanq̄ impotētē opus suū perficere. hec ibi. Et dicit splēdor Italie. S. Bernardinus in euāgelio eterno sermo. 47. ar. 3. ꝙ mulier vana deū qui eam fecit quasi eā nō bñfecerit: cōtēdit finis vanitatib⁹ emēdare: q̄si deo per cuidētiā operū diceret: tu me creasti nigrā ⁊ ego faciā mē albā: tu croceā: ⁊ ego rubeā: tu caput meū paruum: ⁊ ego magnū: ⁊ sic de capillis: de breui statura corporis: ⁊ sic de alijs: ⁊ ideo Isa. 45. c. ve qui cōtradicit factori suo. hec ibi latius. S. Bernardinus. Possunt ad hec adaptari verba Boe. in. 2. de cōsolatione prosa. 5ª. vbi dicit. Sic rerū versa ē conditio vt

diuinum

diuinū merito rōnis animal nō aliter sibi splendere nisi inanimate supellectilis possessione videat. Et alia suis quidē cōtenta sunt: vos aūt deo cōsimililes a rebus infimis: excellentis nature ornamēta captatis: nec intelligitis quātā cōditori vestro faciatis iniuriā. hec ille. Iz nō loquatur de fucatione.

¶ Secūda rō principalis Alex. de Ales é diuinū verbi infirmatio ⁊ cōtēptus: tales .n. opere verbū dei infirmāt q̄tū in se est ⁊ cōtemnūt. vnde subdit ibi Cypria.

Adonētis apli vox est: Festa celebremus in azimis sinceritatis ⁊ veritatis: nū sinceritas pseverat ⁊ veritas qū que sincera sunt: polluunt colore adulterijs: medicaminū fucis in mendaciū vera mutant. Bōs tuus dicit: nō potes capillū vnū facere albū aut nigrū: ⁊ tu ad vincēdā dñi tui vocem: vis te esse potiorē. audaci conatu ⁊ sacrilego contēptu crines tuos inficis: malo presagio futuror capillos iam flāmeos auspicaris: ⁊ peccas prohnephas capite. i. corporis pte meliore. Et cuz scriptū sit de dño. Caput autez eius ⁊ capilli erāt albi velut lana aut nix: tu execraris caniciem: detestaris alborē: qui sit ad dñi caput similis. non metuis oro que talis es. ne cū resurrectionis dies aduenerit: artifex tuus te nō recognoscat. ad sua ꝓmissa veniēte remoueat: ⁊ excludat. Increpās vigore cēsoris ⁊ iudicis dicat. opus meū hoc nō est: nec hec imago nostra é: cuī falso medicamine polluisti: crinem adultero colore mutasti: expugnata est mēdacio facies: figura corrupta est: vultus alienus est. Deū videre non poteris q̄ oculi tibi non sunt quos deus fecit sed quos diabolus infecit. Illū tu sectata es rutilos atqz depictos oculos serpētis imitata es: de inimico tuo cōpta cū illo pariter arsura. hec oro non cogitanda sunt dei seruis: nō die ac nocte semper metuēda. Uiderint. quid sibi nupte placēdi studiū de cōiugū solacio blādiant: quos dū in excusationē suā proferūt: ad societatē criminose consensionis ascisc̄ūt. hec Cypria. Et hec est secūda ratio Alex. de Ales. Quam vltra ipsum confirmo. ¶ Primo per dictū Sancte Paule relatū per diuū Hiero. in epla de obitu Sancte Paule vbi dicit ꝙ cū sepius ipse moneret illam vt parceret oculis ⁊ eos seruaret euāgelice lectioni: ipsa respondebat. Turpāda est facies quaz cōtra dei ꝓceptū purpurisso ⁊ cerussa ⁊ stibio pinxi.

hec ille. Si ergo fucare ē cōtra preceptū dei. ergo est morta. vt pz ex diffinitione peccati morta. fm Ambro. in lib. de paradiso. ⁊ seraphicū Cardi. S. Bona. in. 2. dist. 35. circa litte. nā peccatū venia. nō ē directe prohibitū fm eūdem in. 2. dist. 42. ar. 2°. in prima. q. veniale. n. nō est cōtra preceptum sed preter fm. S. Tho. 2ª. 2ᵉ. q. 105. ar. primo: ⁊ plenius cancellariū parisien. in. 3ª. par. in tractatu ō vita spirituali aie in. 5. lect. vide etiā si placet elegans dictū. S. Bona. in. 2. dist. 42. ar. 2. in fi. Cōfirmo hoc. nā hoc videt precipi. ecclesia. 4. c. prout intelligit. S. Bernardi. ⁊ quidā canonistę: ubi dicit ne assummas faciē cōtra faciē tuā pp q̄ dicit. S. Bernardi. de religio. chri. sermo. 47. ar. vlt. q̄ natura oñdit faciē nigrā decoloratā: ruga tam. Culpa vero faciē dealbatā: decoratā atq; politā: contra preceptū eccl. c. 4. ne assūmas faciem cōtra faciē tuā. Et sic apparet fm intellectum sancti Bernardini q̄ sacra scriptura ibi hoc p̄cipit. Cōfirmo hoc p dictuz Jo. An. in Rubr. extra ne cleri. vel mona. in nouella vbi vult q̄ negociatio colorū p coloratis boibus vel mulieribus etiā pro bono respectu nō est licita fm Hostiē. qz cuiq; debet sufficere ⁊ placere color naturalis datus a deo ⁊ vix sine ipsius iniuria potest alius superponi: vnde ecclesiasti. 4. c. ne accipias faciē aduersus faciem tuā: faciē inquā picture: aduersus faciē naturalē: ⁊ cōtra faciēs pōt illud timere Jobellis. c. 2. oēs vultus redigentur in ollā infernalē. Unde Didimus Bragmanorū rex ad Alexandrū loquēs de feminis suis que nō ornabant: sic dicit. Quis potest opus corrigere nature: q̄ si fiat aut infructuosum ē qz vincit: aut criminosuz qz presumit. hec, ad literā Jo. An. ibi. ⁊ sequit Abb. in. c. i. eo. tit. Ideo aūt dicūt Hostiē. ⁊ Jo. An. ⁊ Abb. q̄ vix pōt sine iniuria supponi qz si modicū qd superponat nō erit morta. sed veniale qz parū trāsgrediēs nō vituperat tanquā vitiosus in. 2. ethico. ⁊ ideo rōne modicitatis quis excusatur a morta. fm. S. Tho. 2ª. 2ᵉ. q. 33. ar. 2. ⁊. q. 59. ar. vlt. ⁊. q. 43. ar. 6. qz parū ⁊ nihil eqperant. c. lz causaz de probat. in. §. q̄q̄. ⁊. l. scio. ff. de in integ. restit. ⁊ ideo officialis pro minimo non est sindicādus fm Bal. in. c. cum te de re iudi. ⁊ q̄ ponit Bal. in. l. fi. C. de edil. actio. in prima col. cuz alijs multis que possent allegari. An autez Hostien. benedicat q̄ negociatio

colorū

colozᵖ nō sit licita: nō tango aliter: solū hoc mihi sufficit ꝙ. S. Bernard. Hostiē. Io. An. ⁊ Abb. volunt ꝙ in illis verbis eccle. cēsēt prohibita fucatio. Pōt etiā dici ꝙ vltra Cypriānum preceptū de se nō fucando contineat in verbis apostoli supra allegatis. s. ꝙ membrū Christi nō é faciēdū membrū meretricis ꝑm ꝙ illud declarat Ambro. quē retuli supra in precedenti ratione. Itē sub precepto de nō dādo scādalum qz hic datur scandalū qñ superadditur pulchritudo sufficiēs ad prouocandū vt etiā infra patebit. Vel sub illa regula ⁊ naturali ⁊ etiā diuina iuristali ꝙ inferior nō pōt cōtra superiorē. fucādo aūt se facit cōtra superiorē qz corrumpit opus suū ꝑm Cypri. ⁊ Ambro. supra relatos. qz ⁊ prouocat deū ad indignationez vt ipsi dicūt. Et si quis diceret ꝙ Sancta Paula erat femina ideo nō multū curādū de suo dicto. Rñ Hiero. refert illud dictū tanq̄ cōmēdabile: erat ꝓterea valde docta i scripturis vñ canebat psalmos ⁊ latine ⁊ hebraice ꝑm Hiero. ibi ⁊ moriēs greca lingua rūdit ⁊ scripturas sanctas memorie tenebat. Vi deant etiā isti tales quō rūdeāt huic sancte ⁊ canonizate: cum ⁊ Gratianus. 32. q. 5. in princ. referat dictū sancte Lucie non coinquinatur corpus cē. ⁊ Sco. in. 3. distin. 30. de dilectione inimici determinat per dictū Sācte Anastasie. ⁊ in. 4. distin. 17. exemplificat de sancta Agnete. ⁊. S. Tho. 2. 2. q. 97. ar. pᵒ declarat quō sancta Agatha nō tēptauit deū nolendo medicū: ⁊ quātā auctoritatē habeāt dicta sanctoz per canoni. late in. c. ne imitaris de constitut. Concludo ergo hanc rōnem Alex. de Ales esse bonam: ꝓ qua ét allego illud psal. 81. vsqz quo facies peccatoz sumitis. Assumunt. n. mulieres duz se fucaut facies meretricum ⁊ scortoz: ⁊ viri ⁊ adolescentes facies cinedorum ⁊ lenonum.

¶ Tertia ratio Alex. de Ales est fictio ⁊ mendacium inducens in errorem ex certa conscientia: ⁊ allegat ad hoc dictum Ambro. relatuz ab Augu. in quarto de doctri. christia. ⁊ fuit originaliter. S. Ambro. in primo de virginibus vbi sic ad litteram dicit.

Hinc. i. a cōtugio: illa nascuntur crimina vitiorum vt quesitis colorib⁹ ora depingāt dū viris displicere formidāt: ⁊ de adulterio vultus medicāt adulteriū castitatis. Quāta hec amētia

effigiē mutare: nature picturā quere re: ⁊ dū verenī maritale/ iudiciū: perdidere suū. prior. n. de se pronūciat que cupit mu/ tare q̄ nata est. Ita dū alīs studet placere: prius ipsa sibi di/ splicet. Quē iudicē mulier priorē regrimus deformitatis tue quā te ipsam que videri times? Si pulchra es: qd absconde/ ris? Si deformis: cur te formosam esse mentiris? nec tue con sciētie nec alieni erroris gratiā habiturā. Ille. n. alterā diligit: tu alteri vis placere: ⁊ iraſceris si amat alterā q̄ adulterari i te doceturmala magistra es iniurie tue: lenocinari refugit ēt q̄ passa est lenonē. hec Ambro. ⁊ hoc est 3ª rō Alex. de Ales Cōfirmat hec rō ex vbis Cypriani ⁊ Ambro. in exameron ⁊ Augu. in epistola ad Possid. supra relatis in q̄bus exp̄sse omnes concludunt q̄ ista mentitur.

¶ Quarta ratio docto. irrefraga. est Iniuria facta p̄prie na/ ture ⁊ in hoc peccat. in se: vnde Ambro. ibidem statim subdit dicens. At ꝫ vilis mulier non alteri: tamen sibi peccat. Tolle rabilior: a p̄pemodū in adulterio crimina sunt: ibi. n. pudicitia hic natura adulteratur. hec Ambro. quē sequitur Aug. in. 4. de doctr. christia. dicēs q̄ Cipria. ⁊ Ambr. in sentētijs p̄cal legatis ⁊ bona ⁊ bene: acute: ornate: ardēterq̄ dixerūt. Cōfir mo hoc p dictū Hidimi regis Bragmanoꝝ supra relatuꝫ q̄ est corrigere naturā. Itē hoc exp̄resse dicit Cipria. quē retuli superius i prima rōne principali dū dicit. Et si impudica circa boies ⁊ incesta fucis lenocinātib⁹ nō sis: coruptis violatisq̄ que dei sunt: peior adultera ōtineris. hec ille. Et subdit Aug. in. 4. de doctri. christia. Postq̄ retulit vba Cypria. ⁊ Amb. Satis (vt existimo) apparet feminas ne suā adulterēt formaꝫ ⁊ ad pudorē ⁊ ad timorē hac facūdia vehemēter impelli. Iste sunt rōnes ⁊ fundamēta docto. irrefraga. in hac mā ad probā dum q̄ mulieres se fucantes peccent mortaliter.

¶ Qui ab hac opi. dissentiūt. ad prefata diuersimode rīdēt: ꝫ nō viderim aliquē docto. allegātem tot auctoritates nec eo modo quo supra retuli. In primis. S. Tho 2ª. 2ᶜ. q. 169. ar. 2º. ad. 2ᵐ. rīdet q̄ fucatio est peccatū mor. in duobus casib⁹. s. q̄n fit pp lasciuiā vel in dei cōtemptū: in quibus casibus loqt Cypria. hec ille. Ista rīsio cūomni reuerētia semper loquen do ⁊ saluo meliori iudicio nō videtur vera nec de mente Cy/ pria. q̄ multimode ostendo.

¶ Primo q̄ Cypria. in vbis suis relatis supra i prima rōne Alex. de Ales: intēdit inducere mulieres vt nullo modo se fucent: ⁊ nō restringit se ad lasciuiā vel dei contēptū sed generaliter loquitur vt vbi apparet ⁊ q̄ hec fuerit sua intētio. s. generaliter loqui: p̄z ex vbis Augu. nunc relatis dū dicit. Satis existimo: vt apparet: feminas ne suā adulterēt formam ad pudorem ⁊ ad timorē hac facūdia vehemēter impelli.

¶ Secūdo hec rñsio ē cōtra similitudinē ibi assignatā de pictore q̄ indignaret si alius apponeret manū ad suā picturā: nā rō ibi assignata de indignatione militat siue apponatur manus aio cōtēnēdi pictorē siue nō: q̄ in vtroq̄ casu adest contēptus sed in primo casu. s. qū fit aio cōtēnēdi est cōtemptus formalis ⁊ in secūdo casu est solū mālis q̄ quo ad effectū cōtēnit̄ ly nō adsit affectus. ¶ 3°. q̄ hec rñsio sit cōtra mētē Cypria. pbo ex verbis ipsius que supra retuli in secūda rōne Alex. de Ales. Et p̄supponо duo. Primū ē q̄ mulier faciēdo se pulchrā vt placeat viro suo: nō cēseat id agere ob lasciuiā rō ē: q̄ ē amor castus ⁊ honestus ſm Hiero. cōtra Iouinia. ⁊ ponit̄ in. c. origo. 32. q. 4. ⁊ p̄ legistas in. l. mulier. §. cū pponeret. ff. ad treb. ⁊ per cōsequēs nō dicit̄ facere ob lasciuiā vt est de mente. S. Tho. ⁊ oium doct. in hac materia. Presuppono ⁊ secūdo q̄ qui facit aliquid ex causa etiā iniusta nō dicit̄ peccare ex contemptu pura si fuerit pp cōcupiscentiā vel irā ⁊ similem causaz ita dicit. S. Tho. 2. 2. q. 186. ar. pe. ad vlt. arg ⁊ Gerson in. 2ª par. in tit. de regu. moralibus ⁊ melius in tractatu de cognitione peccatoꝝ venialiū ⁊ morta. in. 6ª. ꝯsideratione. ⁊ melius in tertia par. in tractatu de vita spirituali anime in. 5. lectione: idē cōfirmat Archi. in. c. quicūq̄z. 81. dist. ⁊ Cardi. in Clem. eos. in. 3. nota. de sepultu. ⁊ Abb. iu. c. relatū ex̄ ne cleri. vel mona. ⁊ Feli. in. c. 1. in. 6. col. de constit. ⁊ latius per eūdē in. c. siquis iu. iij. col. de maio. ⁊ obed. ⁊ p̄ cōsequēs mulier fucās se vt placeat viro suo vel timēs displicere marito nō dr̄ se fucare in cōtemptū dei cū id agat ex aliq̄ cā: nec ēt dr̄ id agere ob lasciuiā vt dixi: ⁊ tñ Cypria. innuit ibi q̄ mulier se fucans vt placeat viro suo peccat moztaliter cōsentēdo: ita sentit ibi Cypria. dum dicit. Viderint quid sibi nupte p̄ placēdi studiū de cōiugū solacio blādiant: quos dū ad excusationē suā p̄tulerūt: ad socie

tatē crimino se consensionis asciscunt. hec ille. Ergo nō intēdit Cipria. q mulier solū peccet mortaliter qñ fucat se ob lasciuiā vl' in cōtemptū dei: sed intēdit q etiā sine intētione lasciuie vel cōtemptus peccet mortaliter se fucādo. Et si dicatur q immo Cypria. ibi loquit' qñ se fucat in cōtemptū dei qz dicit ibi Cypria. audaci conatu ⁊ sacrilego cōtemptū ⁊c. qz respondeo q bene ad hoc aduertit doctor irrefragabilis: sed intelligit Cyprianū loqui q cōtemnit in effectu lz etiā nō adsit affectus sicut in omni peccato mortā. contemnitur saltem materialiter ⁊ si nō semper formaliter: ⁊ hoc pz ex verbis ipsius Alex. in secūda ratione superius adducta dū dicit q est diuini verbi infirmatio ⁊ contemptus. nam tales opere verbū dei infirmant quātū in se est ⁊ cōtemnunt. hec ille qui hoc probat ex verbis Cypria. preallegatis vt supra retuli.

Preterea dato sed non concesso q hec responsio cōueniret verbis Cypriani: nō tñ conuenit verbis Ambro. in primo de virginibus ⁊ Augu. in. 4. de doctri. christia. que retuli supra in tertia rōne nam ibi Ambro. loquit' de muliere se fucāte vt placeat viro: de qua nō pōt dici q id agat ob lasciuiā vt nunc dixi: immo potius est dicēdū q fucat se ad tollendā viri luxuriā vnde dicit Ambro. q cū adulterio vultus medicant' adulterū castitatis: nō ēt pōt dici q hoc agat in contēptū dei cuz hoc agat ne displiceat viro vt ibi loquitur Ambro. Et tamen Ambro. ostendit q peccat mortaliter dicēdo tollerabiliora propemodū in adulterio crimina sunt ⁊c. ⁊ idē dicit Cypria. quē retuli supra in. 4. rōe. Itē rñsio. S. Tho. nō cōuenit vbis Ambro. in. 6. exameron relatis supra i ꝓma rōe Alex. de ales nā ibi Ambro. loqnit' de muliere que se fucat vt placeat viro suo vt patet ex eius verbis dū dicit vt neqz illi placeas cui desideras ⁊c. ⁊ sic nō fucat se ob lasciuiā vel cōtemptū dei ⁊ tamē Amb. ondit ipsam peccare mortaliter vt ibi duplici rōne probaui. Et vltra ibi dicta ꝓbo aliter cōsiderādo verba Ambro. ibi relata. Pº dū dicit noli delere picturā nō cera expssaz sed grā: ⁊ sic sentit q pdit gratiaz dei qz deletur pictura. que non cera sed gratia expressa erat. Secūdo aliter nā si quis deleret picturā alterius: nō ne iusta indignatio cōtra delentem esset vtpote valde culpabilē: lz iste nō deleuisset in contemptū

pictoꝛ

pictoris: certe sic: sed mulier se fucādo delet ꝛ tollit picturā dei ergo ꝛc̄. ꝛ hoc é qđ ibi dicit Ambro. ¶ Tertio aliter nā dicit ibi Ambr. ꝙ deus dicet mulieri nō agnosco imaginē meā: imago aūt cū cōsistat in anima: nō perdit seu deturpat nisi p̄ peccatū mortā. iuxta illud Augu. in sermo. de vno martyre: si seruasset in se bonū ꝙ in illo creauit deus. i. imaginez suā semper laudaret deuz ꝛc̄. ꝛ pulchre per quosdā theolo. in primo dist. 3. ꝛ ideo deus nō nouit vultū mulieris fucatū notitia approbationis. Et ideo subdit Ambro. ibi ꝙ deus dicit: reicio ꝙ meū nō est ꝙ importat damnationē. seu reprobationē. ꝛ per consequens peccatum mortale.

Simili mō dico ꝙ rñsio. S. Tho. nō cōuenit vbis Hiero. in epla ꝓ Heluid. q̄ retuli. s̄. in ꝓma rōne qr Hiero. ibi logt̄ de fucāte vt placeat viro ꝛ sic nec ob lasciuiā nec i ꝓtēptū dei ꝛ tñ ibi dicit hoc eē ꝛ fieri i ꝓtumeliā dei. Similiter nō ꝙuenit vbis S. Paule. s̄. relatis nec vbis Innocētij relatis supra in ꝓma rōe. nec vbis glo. ordi. quā ibi retuli: vt pz diligēter ꝙsideranti. Ideo qdā alij summisse aliter rñdēt dicētes ꝙ cū locuciones rethorice ꝛ persuasiue fiāt aliqñ p̄ excessum: ꝛ sic nō iuxta cortice intelligēde sed exponēde: cū ergo hic est tñ veniale: ideo cū illo veniali nō videbit facie dei nisi igne purget: ꝛ sic exponit Cypria. hec ad literā qdā summista antiquus.

Ista rñsio (vt multa causa breuitatis omittā) est de directo cōtra mētē ꝛ vba Cypria. nā Cypria. dicit ibi ꝙ mulier dz timere ne in die resurrectionis Christus sibi dicat. hoc nō est opus meū deū videre nō poteris ꝛc̄. Clarū est aūt ꝙ in die iudicij: Christus hoc non dicet electis sed dicet venite benedicti ꝛc̄. ergo Cyprianus non loquitur nec intendit loqui ꝙ illa nō videat deū nisi prius purget i purgatorio vt iste dicit. ꝛ Cipria. nus intēdit ostēdere ꝙ fucare se sit peccatū mort. ꝛ ideo nisi in hac vita doleat dānabit ꝙ pz: qr Cipri. dicit ꝙ iudex excludet illā: ꝛ de inimico tuo cōpta cū illo pariter arsura que verba nō cōueniūt electis tūc resuscitatis. Licet aūt locutiones rethorice fiāt aliqñ per excessuz ꝛ exagerationē. ꝛ ideo sint exponēde vt etiā facit magister senten. ꝛ Gratianus in decretis: non tamen sic sint exponende vt destruant quia non est bona glosa que destruit textum. Item exageratio in oratione non debet esse talis vt per ipsam id ꝙ est veniale: ostēdatur esse mortale.

Et ideo dicũt docto. in ista materia q̃ qñ clax nõ é ornatũ esse morta. tũc cõfessor ꝛ ꝓdicator debẽt increpare ꝛ detestari: nõ tñ indistincte asserere eẽ morta. Et ideo vt videt malefeciſſent Cypria. Ambro. ꝛ alij sancti ꝓallegati oñendo fucatum esse morta. indistincte si soluꝫ duobus casibus exceptis esset venia. Preterea dicta sctoꝝ tũc exponũt qñ vl sunt obscura vl ne di cis sanctoꝝ ꝓtraria videant. Vel qñ nisi exponant: resonarẽt errorẽ vel aliqꝺ absurdũ ꝛ ita facit magister senten. ꝛ Gratia. Que oia hic cessant. nã dicta dicta Cypria. Ambro. Augu. ꝛ Hiero. sunt clara. Jté quasi de verbo ad verbũ concor dãt. Tertio intellecta ꝓout iacent nõ solũ non continẽt errorem vel absurditatem sed infiniti tollunt errores: ꝛ absurditates ꝛ nefanda q̃ ex maledictis fucationibus mulieꝝ causant. vt etiã infra patebit. Cõcludo ergo q̃ hec rñsio nullo modo cõuenit verbis Cypria. Et ideo. S. Tho. videns q̃ hec rñsio nõ con ueniebat dictis Cypria. nõ dedit istã rñsionẽ. Sed conatus est verba Cypriani magistraliter exponere. vt patet ex supra dictis. Preterea rñsio istius summisse nõ cõuenit verbis san cte Paule nã ibi nõ loquit per exageratione vt pz ex modo loquẽdi: ꝛ tamen dicit se feciſſe cõtra preceptũ dei. Preterea negari põt q̃ hec responsio etiã cõueniat verbis Ambro. ma xime qꝛ Augu. in. iiij. de doctr. christia. dicit q̃ Cypria. ꝛ Am bro. in sentẽtijs preallegatis: ꝛ bona ꝛ bene: acute ornateq; ꝛ ardenter dixerunt.

Jdeo quidã alij summisse moderni rñdẽt q̃ predicte auctori tates procedũt qñ tales mulieres ponũt vltimũ finem in illis. Vel qñ non curarent de ruina proximi vel huiusmodi: aliter fere oẽs essent in statu damnationis. hec illi ad litteram. Et sic vno collyrio volunt cuilibet mederi. Sed hec respõsio est di uinatoria ad dicta Cypria. Ambr. ꝛ Hiero. nec quadrat ver bis istoꝝ ꝛ pz ex predictis impugnata. Preterea etiã semoto cõtemptu ruine proximi ꝛ semota mala intentione adhuc põt esse peccatũ morta. Vel rattone periculi cui se vel alios expo nit vel ratione scandali vt patebit ex infradicẽdis. ꝛ ideo hec responsio nõ é vera. Ex quibus saluo meliori iudicio satis ap paret defensata opi. Alex. de ales saltẽ disputatiue loquẽdo. Quid aũt sentiã: paulopost infra annotabitur.

Secũda

¶ Secūda opi. principalis in hac materia est. S. Tho. 2ª. 2ᵉ q. 169. ar. 2. vbi vult ꝙ fucare se ad fingēdā maiorē pulchritu dinē est mortale solum in duobus casibus. s. vel quādo fit ob lasciuiam vel quādo fit in contēptum dei. hec ille.

¶ Comprobo hāc opi. ꝑm quosdā nā fucatio est species fictio nis: fictio aūt nisi sit pernitiosa: nō é mortalis sicut dicit de mē dacio ꝙ solū pernitiosum est mortale. Fucatio aūt nō est per nitiosa ꝑm se sicut nec suprema pulchritudo naturalis: qñ enim vnus effectus pōt ab arte ꝛ natura fieri eiusdē rōnis é si a na tura ꝛ ab arte fiat vt pz de sanitate: ꝛ ideo si pulchritudo natu ralis non est ꝑm se pernitiosa: consequens est ꝙ nec pulchri tudo artificialis ꝑm se sit pernitiosa. hec ille.

Ista opi. S. Tho. saluo meliori iudicio deficit in quibusdam primo qꝛ vt predictū est non adaptat menti Cypriani ꝛ alio' rum sanctorū. Secūdo nō satisfacit dū dicit ꝙ solū in duobus casibus sit morta. quia immo etiā in pluribus alijs casibus est peccatum morta. vt paulopost ostendetur.

¶ Ad comprobationē nūc dictaꝫ Rñ. falsum esse ꝙ fucatio nō sit species fictionis pernitiose ꝑm se: nā primo est in vitupe rium dei vt pz ex verbis Cypriani ꝛ Ambro. in exameron ꝛ etiam ex verbis Hiero. contra Heluidium. vt supra retuli.

¶ Secundo mentitur in damnū anime alterius qui videndo fucatā prouocatur ad inhoneſta vt infra paulopost ostēdam: ꝛ ideo est fictio perniciosa qꝛ scandalizat vt infra dicetur.

¶ Ad id qō dicitur ꝙ quādo idem effectus potest ab arte ꝛ a natura fieri. eiusdem rationis est si ab arte vel a natura fit. Respōdeo ars hic non facit sed mētitur pulchritudinē perni tiosam vt dixi ꝛ jj. dicā. Vel. 2°. Rūdeo ꝙ pulchritudo natu ralis ꝛ artificialis sunt eiusdē rōnis quo ad esse ꝓuocatiuū sed nō sunt eiusdē rationis in rōne offense diuine ꝛ ideo nec sunt pariter inculpabiles ita in simili ad literā dicit Sco. in. 4. dist. 21. q. 1. ad. 2ᵐ. argᵐ. Probat hec rūsio de sanitate naturali. que est inculpabilis ꝛ de sanitate per incantus vel artem ma gicā vel alio modo indebito acquisitā. In casu. n. nostro pul chritudo é acquisita cū rōne mēdacij pernitiosi. Nō ob. ꝙ ista mulier non habet malam intentionem quia ad hoc patebit responsio clara in vno ex casibus paulopost enumerandis.

¶

Preterea esto q̄ hoc nō esset mendacium permitiosum: tamen quia fucatio habet in se speciē mali vt patet in.c.fucare de cō/ secr.dist.5.ubi adulterina fallacia ⁊c: ⁊ patet ex auctoritatibus sanctoꝝ p̄allegatis. ideo adhuc mulier peccaret mortaliter acquirendo puta decem gradus pulchritudinis artificialis: ꝛ mulier in tot gradibus pulchritudinis naturalis ⁊ etiā in mul to pluribus nihil peccaret semota mala intentione. Ratio est ista nam si naturaliter pulchra concupiscat. hoc est sine facto suo ⁊ sine culpa sua. Sic.n. illaꝫ fecit deus iuxta illud psal.99. ipse fecit nos ⁊ non ipsi nos: ⁊ p̄m Themistiuꝫ ⁊ Auerroem opus nature est opus intelligētie nō errātis: sic enim placuit deo cuius volūtas in rebus ad extra est p̄ma regula omniū que fiunt: ⁊ ideo i rebus ad extra volūtas dei nō regulat etiā ab intellectu diuino vt ait doctor subtilis in p̄imo dist.39. ⁊ Fran.de Mayr.in primo dist.41. ⁊ Sco.in.4°.dist.46. hoc é q̄ ad p̄positū nostrū dicit Amb.in lib.ō institutione virginis c.4. vbi ait. nō é vitiū mulieris esse q̄ nascit ⁊ nō possumus re/ prehēdere diuini artificis opus: hec ille. vbi postea exclamat cōtra maritos optantes pulchritudinem in vxoribus suis. Et Robertus Holkot super ecclesia. lectione. 83. dicit q̄ mulie/ ribus nō est imputādū q̄ boues in earū aspectu temptētur: si/ cut nō est speculo imputādū q̄ res pulchra visa in eo delectet videntē: sed hoc est imputādū curiositati inhoneste videntis. hec ille. Et Sene.in.2°.libro declamatio. dicit q̄ si est peccatū eē pulchrā: est peccatū nature ⁊ non mulieris. Debet tñ mulieri pulchre displicere q̄ sic cōcupiscatur: ꝛ nō teneat nec debeat se defigurare vel deformare. ita dicit Canzellarius Parisiē. Joannes Gerson in.2. par. summe in tit. de cognitione pecca toꝝ mortal. ⁊ venia. Sed qñ mulier artificiose per fucatū acq/ rit pulchritudinē: ipsa est in culpa si cōcupiscat qz hoc p̄ouenit ex facto suo ⁊ ideo sibi imputatur ruina p̄ximi: licet ipsa hoc nō intēdat vt infra ostēdā. Immo etiā si mulieri se fucan/ ti displiceret q̄ alij eā concupiscerēt: tñ peccaret mortaliter (vt mihi vr̄) nō desistedo a tali fucatu qñ causat pulchritudo suffi ciāter p̄uocatiua: rō é qz si in veritate ei displiceret desisteret a tali fucatu: ista.n. sua nolitio nō é efficax ꝛ remissa vt p̄z ex di ctis Sco.in p̄mo dist.47. Cōcludo hāc opi.nō videri esse ve/

ram vt

rā vt melī infra ostēdā. Et si dicat ſm hoc oēs fere mulieres ſunt in ſtatu dānationis. reſpondeo, vt infra articulo ſequēti.
Relatis igit tātorū patrū ⁊ doctorū opinionibus. deuenio ad 3m principale quo ad pītē articulū. ſ. vt qd ſentio dicā. Et breuiter dico q ſi attēdit id qđ ſonāt verba ſanctorū: opi. Alex. de Ales videt eſſe verior vt ex predictis ſatis clare pz ⁊ loquor de fucatu ad pingēdam pulchritudinē: tñ q: opi. Alex. videt valde ſeuera ⁊ ſi forte vera. ℭ pi. aūt. s. Tho. eſt nimis amplia tiua ⁊ vt vr̄ in aliquibus deficiēs ⁊ nō plene ſatisfaciēs. Ideo ſine pīudicio pono quoſdā caſus. in qbus ſaluo (iudicio melio ri mulier ſe fucando ad fingēdū maiorē pulchritudinē indubi tare peccat mortaliter.
¶ Primus ergo caſus eſt qñ ſe fucat in contemptum dei.
¶ 2us. qñ ob laſciuiā: iſtos duos ponit. s. Tho. 2. 2. q. 169. ar. 2
¶ Tertius qñ ſe fucat ad iactātiā vel humanā laudē cōſtituēs ibi finē vltimū: magis diligens illaz gloriā q̄ ſaluté anime ſue: vel parata deū mortaliter offendere: nā tūc eſt peccatū morta. inanis glorie ſm. s. Tho. 2a 2e. q. 132. ar. 3°. moralia. n. trahūt ſpēz ſine in. 5°. etic. ho. ⁊ inter circōſtātias morales circōſtātia finis eſt maxime attēdēda ſm Sco. in ṕmo diſt. vlt. ⁊ in. 2. diſ. .7. ⁊ diſt. 40. ⁊ in quoli. q. 18. ⁊ qđ ponit ℭ cam in. 3. quoli. q. 15. ⁊ iſtū caſuz etiā ponūt quidā Summiſte in hac materia.
¶ 4us. caſus ē qñ mulier credit a litqué ruiturū ob ſuū fucatum nec tñ vult deſiſtere: nā peccat mort. ét ſi ille fucatus non eſſet ſufficiēter ꝓuocatiuus: rō ē q: facit ꝑ caritatē nō curādo de ſa/lute proximi vt ſatisfaciat volūtati ſue ⁊ ita intelligit tex. in §. criminis. 25. diſt. q̄ nullū ē adeo veniale qn fiat morta. dū pla cet. ſ. cōplacētia fruitionis. Vel ſm Pe. de tarātaſio dū pla/cet. ſ. ſalute ꝓximi cōtēpta. Si qs vult alias exponēs ad. d. §. criminis videat Berſon in. 3. par. in tractatu de vita ſpirituali ale in prima lectione in. 4. corrolario. Et iſte caſus etiā ē ō mē te quozūdā ſummiſtarū. Cōprobo p dictuz Archi. Flo. in. 2. par. tit. 7. c. 4. vbi dicit q cōtēnit ſaluté ꝓximi vt ⁊ pro ea cōſer/uāda nō ptermittat facer̄ q̄ libuerit q̄cūq; quis ſcandalize/tur: tūc etiā cōmittēdo q̄ eēt de ſe veniale vel bīet ſpeciez mali: exiſtimādo q̄ aliquis ex tali actu ruat i aliq̄ mortale. ⁊ ſine ſui detrimēto vel periculo poſſet illō dimittere ⁊ nō faceret qz nō curat ō ſalute ꝓximi dūmō volūtati ſue ſatisfaciat: eēt ei morta.

qz cõtra caritatẽ qua quis teneatur prouidere saluti proximi: sicut si mulier perpendẽs vel existimãs ex signis aliquẽ trahi ad suam cõcupiscẽtiã extra matrimoniũ offerat se indifferẽter aspectui illius: nõ intendẽs ex hoc illum inducere ad concupiscentiã suã sed nec etiã de hoc curãs: sed volẽs satisfacere voluntati sue seu leuitati in discurrẽdo per loca vel mozando ad bostiũ domus vel ad feneſtras ex quadã curiositate vel vanitate vt laudetur de pulchritudine: esset mozta. hec ille. Suspicoz q̃ multe i hoc casu sint illaqueate: z ideo cõfessozes diligẽter interrogent de istis. ¶ Adultomagis ista peccat moztaliter qñ nullo alio respectu nisi in: ptẽptũ salutis fraterne se fucaret. ¶ Quit9 casus ẽ qñ mlier dubitat ex suo fucatu aliquẽ ruere in peccatũ mozta. tũc ipsa peccat mozta. se fucãdo qz stãte tali dubitatione tenet abstinere ratione periculi cui vel se vel aliũ in hoc casu exponit scienter. Capio autez hic dubiũ eo modo quo capit Abbilosophus. s. qñ est equalitas rõnũ cõtrariaruz vel ſm Isidoz qñ ẽ motus indifferẽs in vtrãq; parte ꝓdictionis sed ẽ in equilibrio nõ declinãdo. magis ad vnã q̃ ad aliaz partẽ salte notabiliter etiã si aliqualiter cõiecturet leuiter sine probabili rõne q̃ aliquis nõ ruat quia mens tunc dicitur esse in dubio ſm docto. z tunc nõ abstinẽdo peccat moztaliter. ex quo aduertit de periculo. naz qui sciẽter se exponit vel alium periculo peccati mozta. peccat morta. quia qui amat periculũ peribit in illo eccle. c. 3. z ideo dicit. S. Bona. in. 4. dist. 17. ar. vlt. in prima. q. q̃ si cõscientia alicuius probabiliter dubitat de aliquo an sit peccatũ mozta. tenetur amplius nõ facere stãte tali dubitatione z exemplifica in peccato veniali vt ibi per ipsum z idẽ tenet Ricar. in. 4. dist. 16. ar. vlt. q. 1. Et dicit. S. Tho. in. 4. dist. 21. q̃ q aliqđ cõmittit vel omittit in q̃ dubitat esse mozta le pcñ peccat mozta. discrimini se cõmittẽs. hec ille. Et tãdẽ hec propositio est a theologis vbiq; canonizata vide Alex. de Ales in. 2. par. q. 129. ar. vlt. z Sco. in prolo. primi sentẽ. in. 2. q. in fi. z in. 4. dist. 20. ad. 2m. arg. z. S. Tho. in quo libet. 6. q. 13. z. 2. 2. q. 150. ar. 2. inco. q. z Gerson in. 2. par. in tractatu de cõtractibus z in tractatu de ꝓparatione ad missaz z in tractatu de reg. moralib9: z q̃ exponẽtes se vel alios probabiliter periculo peccati mozta. peccent mozta. vide cõiter

summiſt as

summistas post rodonesez in tractatu de Corea. Et ideo sicut qui cõtractat rẽ alienã inuito dño: cõmittit furtum: sic qui dubitat de volũtate dñi. l. qui vas. §. vetare. ff. de fur. Iste quintus casus est etiã de mente aliquoz summistaruz in hac materia de ornatu mulierũ si recte cõsiderent dicta per ipsos.

¶ Sextus casus é qñ per fucatũ superaddit pulchritudo sufficiẽter prouocatiua qz tũc peccat morta. sic corã alijs procedẽ doz lz mulier ista: ruinã alterius nõ intẽdat: vel nõ credat: vel dubitet. Sufficienter prouocatiuã ideo dico: qz pulchritudo superaddita posset esse adeo modica q̃ pro nihilo cõputaret vt diri supra in secũda rõne Alex. de Ales: z tunc si quis ruere esset potius occasione pulchritudinis nãlis q̃ artificialis: z ideo potius videri esset imputãdũ q̃ mulieri: lz quo ad hoc etiã posset instari pp dictũ Basilij dicentis q̃ sufficit vel modicũ nudata pulchritudo emollire filios deitũ ne nimiũ emungendo eliciã sanguinẽ: alteri hoc discutiẽdũ relinquẽdo. Ad propositũ rediẽs dico q̃ qñ per fucatũ superaddit pulchritudo sufficiẽter prouocatiua q̃ mulier peccat mort. lz ipsa ruinã alterius nõ intẽdat. Q̃ hic aduerte qz multi errãt in hoc dicẽtes sufficere q̃ nõ habeat malã intẽtionẽ q̃ tñ oñdo eé falsum.

¶ Primo probo qz hic est mẽdacium pernicioſum cũ ruina alterius: q̃ mentiat satis z sepius probatum est superius. q̃ sit cũ ruina spirituali pz nam per talẽ mendacẽ pulchritudinẽ alter corruit: z ideo peccat mortaliter. Istã rationẽ expresse ponit Hiero. ad furiã de viduitate seruanda vbi sic dicit. Quid facit in facie christiane purpurissus z cerussa: quoruz alterum rubore genarũ labiorũq̃ mẽtitur: alterũ cãdore oris z colli. Ignis iuuenũ fométa libidinũ impudice mẽtis indicia. Q̃ natus iste: nõ domini est. velamen istud antichristi est: qua fiducia erigit ad celum vultus quos cõditor nõ agnoscit. hec ille. In quibus verbis Hiero. expresse ostẽdit hoc factũ esse dãnatũ tanq̃ mẽdaciũ pernitioſum z prouocãs ad ruinã anime. Et hoc est qõ voluit dicere Alex. de Ales supra in. 3ª. rõne dicendo q̃ mulieres se fucãtes ideo peccent morta. qz ibi est fictio z mẽdatiũ inducẽs i errorẽ. Et si mens Alex. fuit ista. s. q̃ mulieres fucãtes tũc peccãt morta. qñ per talez fucatũ superadditur pulchritudo sufficiẽter ꝓuocatiua: prout etiam verba

sua in tertia rõne p ipsum dicta sonare videnť: tũc teneo ipsum indubitanter dicere veritatẽ: qz hic est mẽdaciũ pernicioſum. Et sic iſte caſus eſt de mente Alex. de Ales. Nõ ob. q licet mulier mentiať: tñ non intendit ruinã ſpiritualẽ alterius: nam Rñdeo q z boc caſu mulier nõ ſit formaliter mẽdax pnicioſa qz nõ intẽdit nocere: eſt tñ formaliter mẽdax in facto ſuo qz intendit decipere: ꝛ ideo dico q ſicut detrabẽs nõ intentione detrabẽdi peccat mortaliter per accidẽs rõne nocumẽti illati: ita etiã mẽtiẽs nõ animo nocẽdi: peccat per accidens mortaliter. ſ. qñ ille cui mentitus eſt iſte: pp boc notabiliter ledit vt dicunt gdã poſt. S. Tbo. 2ª. 2ᵉ. q. 110. ar. 2. qz ergo mulier ſic mẽtiẽdo. notabiliter aliũ ledit in anima. ideo peccat per accidens mortaliter rõne damni ſpiritualis illati in anima: z ipſa boc nõ intenderet: ꝛ q dictũ eſt de detrabẽte cõfirmat Alex. de Ales in. 2. par. ꝛ. S. Tbo. 2. 2. q. 73. ar. 2.

¶ Secũdo pbo rõne ſcandali nam ex quo pulchritudo ſic acquiſita eſt ſufficiẽter pvocatiua: ideo eſt ibi ſcãdalũ actiuũ pbať ex diffinitione ſcãdali qz eſt factũ minus rectũ ꝛ habet ſpeciẽ mali. c. fucare de cõſe. diſt. 5. ꝛ dictum ſatis eſt ſupra de mente Cypria. ꝛ Ambro. ꝛ probatur ex verbis Hieroni. ad Furiam nunc relatis. ergo peccat mortaliter quia dat alteri occaſionem ruine ꝑm Sanctum Thomam. 2ª. 2ᵉ. q. 43. ꝛ Alex. in ſecunda parte. q. 189. poſt Ricar. in. 4°. diſt. 38. ꝛ Cardi. in clem. prima de offi. ordi. Et pro boc allego dictum Hiero. de quo meminit doctor irrefregabilis in. 2. par. q. 151 membro. 3. vbi refert Hiero. ſic dicẽtẽ. chriſtianos oculos ſcãdalizant que purpuriſſo ꝛ quibuſdã fucis ora oculoſq; depingunt: quarũ facies gipſee nimio candore deformes idola mẽtiuntur. Ex quibus verbis Hieroni. ſic ſtantibus prout refert Alex. patet clare q eſt ſcandalũ actiuum ꝛ ſic peccatũ mortale. probatur etiam ex verbis Hiero. ad Furian. nunc recitatis.

Cõfirmo boc ẽt p̃ dictũ ſatis clarũ Cypria. in epiſtola de habitu virginum dum dicit Ceterũ ſi te ſumptuoſius comas ꝛc̃. de quo infra in arti. 2. in primo caſu. bec ratio etiam videť de mente Archi. Flo. in. 2. par. tit. 4. c. 5. in fi.

Nõ ob. ſic dicat q mulier boc nõ intẽdit qz vltra rñſionẽ datã in precedẽti rõne dico q põt dari ſcãdalũ actiuũ preter intẽ

tionẽ

tionē faciētis qñ factū est tale q; ō sui rōne habet q; sit inductiuū ad peccādū ſm. S. Tho. 2ª. 2ᵉ. q. 43. ar. primo & 2ᵒ. & Ricar. & alios vbi supra. Ad hoc ét facit nā ſm Alex. ō ales. i. 2. par. & S. Tho. in. 2. 2. q. 72. dicens cōuicīū graue ꝓpter q; aufert bonorē alteri: ly nō intēdat debonorationē: tamē peccat moraliter sicut ét grauiter percutiens in ludo non caret culpa nā qñq; qs plus peccat q; intēdat ſm. S. Bona. in. 2. dist. 40. ar. primo. q. 2. & S. Tho. quoli. 6. q. 15. & iō adulatio est peccatū mortale qñ daf occasio alteri peccādi ét ꝓter adulatoris intentum ſm S. Tho. 2. 2. q. 115. ar. 2. & hec etiam videtur esse intentio quorūdam summistarum in hac materia.

¶ Tertio q; addēdo pulchritudinē sufficiēter prouocatiuam peccet mortaliter. ly ſa nō intēdat ruinā alterius: ꝓbo. Pone supponēdo q; fucatus ts pessimū locū inter oēs ornatus mulieres ſm oēs docto. tūc sic a maioritate rōnis. Est dare ornatū q sine mala intentione erit peccatū mortā. & hoc qñ talis ornatus ē scādalosus ꝓp inhonestatē ſm Alex. de Ales in. 2ª. par. q. 151. & Archi. & Flo. & alios Sūmistas in hac mā: & dicetur infra art. sequenti in primo casu: ergo multo magis hoc erit dicēdū de fucatu cū teneat pessimū locum vt dictum est.

Nō ob. q; mulier hoc nō intēdit: q; vltra duas rūsiones nūc datas rūdeo & tertio q; ly mulier hoc nō intendat explicite: tū hoc intēdit & vult implicite in sua causa: sicut q nō adhibita diligētia ꝓicit sagittā: vult implicite homicidiuz q; seqf inde: & de volēte comedere nociua: dicimus q; vult infirmari ſm. S. Tho. 2ª. 2ᵉ. q. 30. art. primo ista. n. mulier sic corā alīs fucata procedēs sagittat intuētes: & ideo poete cupidinē cum arcu & ꝑberetra depingūt & iō imputādū est mulieri. Itē vt dicit. S. Bernardinus in euāgelio eterno sermo. 47. ar. 3. gladius cū quo quis necaf nō bz corruptaz intētionē sed solūmodo vtēs illo: sic in ꝓpositō ē demon qui ad animas perimēdas quasi venenato mucrone vana vtitur muliere. Sed amplius dicam ly. n. in hoc nulla cōcurrat intētio mala: cū tū ex hoc multarū animarū perditio subsequaf: qui tātoz maloz ꝓestat occasionē: eterna morte merito dignus reputaf: vt ostēdit in. c. si culpa de iniurijs & damno dato. hec ille. Et sic iste casus est de mente sancti Bernardini.

¶ Quarto q̄ peccet mortaliter in casu isto probo. nā paria sunt scire vel scire debere: vel q̄ idē est aduertere vel aduertere debere. ꝫ q̄n mulier aduertit de ruina alterius: peccat mortaliter se fucādo vt. s. probatū est in. 4°. casu ergo ꝛ q̄n aduertere dz sed mulier p fucatū addēdo pulchritudinē sufficiēter p̄uocatiuaz dz aduertere de ruina alterius: ḡ peccat mortaliter ꝫ nō aduertat: q̄ aduertere debebat. Maior multiplicꝫ pbat nā paria sunt scire vl̄ scire debere. l. q̄ te. ff. si cer. peta. ꝛ Bal. in. l. q̄cūq; in. i. col. C. de seruis fugi. ꝛe it par culpa scire vel scire debere ſm glo. nota. in. l. q cū alio. ff. de regu. iu. ꝛ iō accipiens fideiussorē nō excusat nesciēdo cōditionē ipsius ꝫ Alex. ꝑsi. 60 incip. cōsideratis ꝛc. in. v. vol. sed omittendo doctrinas iuristales veniamus ad theologicas. nā ad peccandū mortaliter paria sunt aduertere vel aduertere debere ꝫ grauius peccet in p̄imo q̄ in secūdo casu hoc pz dēmēte. S. Bona. in. 2°. dist. 24. in. 2°. par. circa lite. vbi sicut q delectat aliq̄d male cogitare: peccat mortaliter cogitādo morose si aduertit: ita si aduertere debet ſm. S. Bona. ibi ꝛ dicit Gerson in. 2. par. in tit. de regulis moralibus ꝑpe fi. p̄in. q̄ solus ille scandalizat actiue aduertēs aut aduertere debens alios p̄iniores esse ad peccandū ex modo suo agēdi qui sibi non est in p̄ecepto: nihilominus ipe opari nō desistit hoc ille. Sed mulier dz aduertere ex suo mō agendi alios esse p̄iniores ad peccandū. ergo ꝛc. ꝛ ibidē i fine p̄in. dicit q̄n qs timet vel timere dz scādalū pusillor dz abstinere vsq; quo ꝛc. vt ibi p ipsuz ꝛ in eo tractatu in. 2. par. in. c. de gula dicit. In moralib⁹ ille dr̄ scire interp̄tatiue aliq̄d q̄n ꝛ si actu scire negligat: scire tn̄ dz: hec ille: ꝛ iō dic Hosti. in sūma de vsuris q̄ emens calicē vel missale a stipendiario ne scies eē furtiuū nō excusat: q̄ debebat cogitare. Beniqz multa passim a docto. in diuersis locis ponunt. Q ō ät audertere debeat mulier. s. q̄ ex pulchritudine sufficienti superaddita sequatur ruina spiritualis p̄imi: probo: nā pulchrū nāliter iclinat ad amorē ſm. S. Bona. in. 4°. dist. 30. circa lite. pulcrū. n. sicut bonum est omnibus amabile ſm Bioni. in. 4. de diui. no. ꝛ. S. Tho. p̄ima. 2ᵉ. q. 27. ar. p̄imo nā ſm Plato. in phedro pulchrum dicit q̄ p̄uocat alias vel p̄mulcet mētes: ꝛ Proclus ait oē pulchrū: bonū est. Ideo dicit Ficinus in cōmento Plat.

q̄ ſm

q̄ ſm oēs ꝓhos amor eſt deſiderium pulchritudinis. Et do-
ctiſſimus vir Joānes Picus Mirādulēſis dicit q̄ venus. i.
pulchritudo dr̄ mater amoris q̄ ipſa cauſat amorē: nō vt prin
cipiū ꝓductiuū actus amādi: ſz vt obiectū: nā ſm platonicos
anima noſtra ē cā effectiua actuū: ſed obiectū eſt ſicut materia
circa quā aia producit illos effectus: q̄ ergo modo predicto
pulchritudo ſit cauſa materialis amoris: ideo Venus dicitur
mater Amoris quia a philoſophis cauſa materialis aſſimila-
tur matri: ſicut cauſa efficiens patri. Et licet omnis pulchritu-
do ſit attractiua naturaliter: nulla tñ adeo delectat vt pulchri-
tudo que eſt in facie humana vnde dicit Ambro. in libro de
arca Noe. c. 7. pulchritudo corporis primum in vultu vernat.
Et dicit pulchre Scot. in diſt. 49. q. 15. q̄ magis delectat vi-
ſus bois in pulchro colore corporis humani q̄ in corpore lu-
miminoſo: ⁊ plus delectaꝫ näliter videdo faciē humanā bene
coloratā q̄ ſolē. hec ille. Patet hoc in Helena que erat tāte
pulchritudinis q̄ quicūq; ly cōtinētiſſimus vidiſſet: ſtatim rue
bat incōcupiſcētiā vt poſt Ariſto. refert Gerar. O do. in. 2°.
etbico. in. 9. lectione. Jté Gorgones erāt tāte pulchritudinis
q̄ finxerūt Poete boies ad ipſarū aſpectū in ſaxa cōuerti: q̄
viſa ſua pulchritudine ſtabāt qui intuebanꝫ ſtupētes: immobi
leſq; ac ſi ſaxa fuiſſent. Cū ergo pulchrū maxime faciei huma-
ne ſit naturaliter attractiuum: ideo ſcire ⁊ cogitare dz mulier q̄
quāto ſe fecerit pulchriorē: eo plus inclinabit videte s ad amo
rem ſuū: ⁊ hoc notū ſatis eſt omnibus ⁊ mulieribus ⁊ viris q̄
quanto apparuerint pulchriores: tanto facilius amabuntur
vt experientia teſte videmus. ideo vel hoc ignorare vel ad
ad hoc nonaduertere eſt lata culpa ⁊ ignorantia craſſa. l. lata
culpa. ff. de verbo. ſig. ⁊ Bar. in. l. q̄ nerua. ff. depoſiti: ⁊ ideo
non excuſatur ex quo ex facto ſuo ſcire debebat veriſimiliter
proximū ſpiritualiter damnificari vt eſt tex. in. c. fi. extra de in-
iurijs. Illud. n. eſt veriſimile q̄ vt in pluribus cōtingere ſolet
ſm Scot. in. 4. diſt. 20. ad. 2m. ⁊ S. Tho. 2a. 2e. q. 32. ar. 5°. ⁊
credendū eſt fieri vel factū eſſe q̄ cōiter ſolet cōtingere etiā in
delictis. c. i. de cleri. non reſi. ⁊ per Jaſo. in. l. nō hoc in. 6. col.
. C. vnde cognati. ⁊ pulchre Pet. de Ancha. conſil. 23. incip.
Viſa inquiſitione ⁊ Alex. conſil. 275. incip. Viſo themate in

in primo vol. sed ita ē q̄ ſm Theophraſtū ⁊ Hiero. in primo contra Jouinia. pulchra cito adamatur: ⁊ difficile cuſtoditur q̄ plures amāt: ⁊ nihil eſt tutū in quo totius populi vota ſuſpirant. hec Hieron. ⁊ Petrarcha in libro. de prosperitate fortune ait forma coniugis magna eſt difficilem prouinciam nactus es: vigila: iā durū ē ⁊ difficile q̄ a multis cuſtodiſ. hoc ille Ideo pp bas duas conſiderationes. ſ. q̄ pulchrū nāliter amaſ ⁊ quia hoc cōmuniter ⁊ frequenter fit ideo mulier dz aduerte re aliter non excuſaſ. Immo fortius dico q̄ non ſolum ſi non aduerteret ſed q̄ plus eſt ſi ipſa nō crederet ex pulchritudine ſuperaddita aliquē ruitur: ſi tamē ſuperaddit ſufficiēter prouocatiuā: non excuſatur iudicio meo a mortali. rō eſt q̄ nō habebat iuſtā cauſam nō credēdi. pro hoc eſt glo. not. in §. placuit. inſtit. de obliga. que ex delic. naſ. quā etiam ſequunt ſummiſte in materia cōmodati: vbi dicit glo. q̄ ſicut cōtractās rē contra voluntatem dñi eſt fur. ⁊ peccat ſecus ſi credit probabiliter dominus conceſſurū quia tūc nō cōmittit furtum ſed ſi non credit probabiliter dominū conceſſurum committit furtum ⁊ peccat: ⁊ ſic eſt in propoſito noſtro.

¶ Quinto q̄ mulier peccet mortaliter. in. hoc caſu probo nā mulier ſe fucādo dat operā rei illicite vt ſepius dictū eſt maxime in princi. iſtius tractatus: ergo ſibi imputandum eſt quia qui dat operam rei illicite tenetur de omni eo q̄ inde ſequitur. c. fi. de iniurijs ⁊. c. quantū. 50. diſt: ⁊ vide Ang. in hac materia de ornatu mulierū. §. vl. in fi. nā q̄ dat operā ne illicite teneſ vltra intētionē quādo delictū q̄ committitur erat ordinatū ad illud q̄ ſequiſ. c. fi. ō homici. i. 6. ⁊ Bar. i. l. diuus. ff. de ſicarijs ⁊ Bal. in. l. cum mandati. C. mandati ⁊ decius in. c. primo in glo. 2. de offi. delega. Et dicit Bal. in. l. ſi qs ſeruo. C. de furtis! q̄ delictū extendit ſe ad caſum improuiſum propter ipſius facti naturam que ad talem caſum veriſimiliter ſe extendit: ⁊ hoc dictum ſequiſ Feli. in. c. ſicut dignū de homici. ſed ipſius facti nā. i. fucationis extēdit ſe ad alliciēdos viros vt dictū ē in arg. precedēti ergo mulieri imputabitur omne malū inde proueniens. Item quis aliqñ tenetur de caſu fortuito q̄ potuit ⁊ debuit preuideri vt puta q̄ veriſimiliter in talibus negocijs cōtingit puta de illo

qui

qui perdit arma i bello cū esset vocatus & ipse libere accessit ad bellū ad huiciū alicui⁹ vt dicūt Inno. Jo. de igna. & abb. in. c. sicut el. 3. de iureiurā. sed concupiscentie iste in castris cupiditis verisimiliter potuerūt accidere ergo mulier debuit preuidere. Confirmo omnia supredicta p dictū. S. Tho. in de malo q. prima ar. 3. ad. 15^m. arg. vbi dicit. q aliqū accidēs alicuius effectus coniungitur ei vt in pauciorib⁹ & raro & tunc agens dū intēdit effectū per se: nō oportet q aliquo⁹ intēdat effectus per accidēs. Aliqū vō huiusmodi accidēs cōcomitat effectū principaliter intētū semp vel vt in pluribus: & tūc accidēs non separat ab intētione agētis. Si ergo bono q volūtas intēdit: iungit aliqō malū vt in pauciorib⁹ pōt excusari a peccato: sicut si aliquis incidens lignum in silua per quā raro transit homo: proiciens lignum interficiat hominez. Sed si semper vel vt in pluribus adiungatur malum bono ad quod per se tendit: non excusatur a peccato: licet illud malus per se non intendat. hec ille. & ibidem ad. 17^m. argu^m. dicit q non semper id qō est per accidens: est vt in pauciorib⁹ sed quandoqz est semp aut ē in pluribus sicut vadens ad forum. semper aut in pluribus inuenit multitudinem hominum quāuis hoc nō intēdat. hec ille. Et p^a. 2^e. q. 20. arg. pe. dicit q quādo ex actu sequit vt in pluribus aliquis euētus malus: tūc talis euentus iz nō sit precogitatus: reddit actū deteriorē & imputatur ad penā facienti illum quia habetur pro precogitato sm Sanctuz Thomam ibi ad tertium argumentum. Ideo in casu nostro cum vt in pluribus propter pulchritudinem sufficienter prouocatiuam ex fucatu superadditam oriantur multa mala: ideo imputantur mulieri licet ipsa hoc non intendat nec cogitet quia dat operam rei illicite: immo dato sed non concesso q daret operam rei indifferenti vel etiam aliquo respectu alicui qualiter bone: tamen malum quod vt in pluribus iungitur tali rei: imputaretur ipsi licet ipsa hoc non intenderet vt patet ex verbis Sancti Thome in de malo nunc recitatis. Ratio est quia est in culpa faciendo talez actū cui tamen vt in pluribus iūctū ē malū. Vel etiā dici pōt q est in culpa nō adhibēdo debitā diligētiā ne alius ex suo fucatu ruat: q si iuisset fucata cor-

viro suo ⁊ nō corā alijs: nō ruissent alij: hoc dico posito q̄ sine morta. posset se fucare vt placeat viro suo: de q̄ j. dicet: vl̄ si p cessisset vela ta ⁊ capite cooperto corā alijs sed q̄ hoc nō fecit ideo sibi imputatur malū inde sequens vt per. S. Tho. 2ª. 2ᵉ. q. 63. ar. 8. in cor. q. ⁊ probat in. l. qui occidit. §. pe. ff. ad. l. aq. ⁊ nota. in. c. sicut nobis de testibus. ⁊ hoc vt dixi dato sed non p̄cesso q̄ mulier se fucādo daret operā rei aliquo° licite ⁊ istis satis p̄cordat Gerson in. 2. par. in resolutione casus super irregularitate dū declarat duplex genus causaꝝ esse ita apud phi losophos morales sicut ⁊ apud pl̄os nāles vt ibi per ipsum. Infero ex predictis q̄. S. Tho. 2. 2. q. 167. ar. 2. qui vult (vt sibi imponit cōmētator suus) q̄ fucatio quātūcūqꝫ nō ē pecca tum morta. nisi per cōtemptū vel iasciuiā. Et nō ē dictū de fucatione parua sed absolute ꝑm ipsum: dico q̄ cū omni reuerē tia saluo meliori iudicio cui semp ⁊ in oibus me suppono. hoc non ē benedictū vt ex predictis pꝫ: ⁊ etiā alio modo tangam in sequēti casu. Nec predictis obstat q̄ qdā dicūt. vꝫ q̄ si mulier cōcupiscit: hoc prouenit ex mala volūtate virorū ⁊ ideo lꝫ det operā rei illicite: nō est ei imputādū q̄ ruina alterius non causat ex opere suo sed ex mala volūtate videntiū q̄ p̄pria voluntas viri est causa concupiscētie. hec illi. Dico breuiter q̄ lꝫ directe mulier nequeat aliū offendere in bonis accidētalib⁹ aie vt in moribus ⁊ similib⁹ q̄ peccatū ē volūtariū. tñ pōt indirecte damnificare ꝑm Sco. in. 4. dist. 15. ar. 1. ⁊ ibi Ricar. ar. 5. q. 2. ⁊ ideo mulieri imputat q̄ supaddiderit pulchritudinem ꝓuocatiuā q̄ ipsa ē cā ruine alteri⁹ eo mō q̄ cā in talibus dat ꝓ hoc dictū. S. Tho. 2. 2. q. 43. ar. 1. ad. 3ᵐ. vbi sic dicit q̄ nihil pōt esse boi sufficiēs causa peccati q̄ est spiritualis ruina nisi p̄pria voluntas: ⁊ ideo dicta vel facta vel concupita alicuius bois possūt esse solū causa imperfecta aliqualiter inducēs ad ruinā: ⁊ ideo scādalū diffinit nō dans causā sed occasionē q̄ significat causam imperfectā ⁊ nō semp causaꝫ p accidēs hec ille. Ex quibus oibus supra dictis bene ⁊ diligenter considerat is: apparet: vt credo: vera declaratio ad istā materiā: apparet ēi ex predictis: si bene ponderent: rñsio ad ea que contra hūc casum possent opponi. Et ideo ad ista aduertāt diligēter cōfessores ne se pariter ⁊ cōfitētes inuoluāt. In predictis

ergo

ergo sex casibus teneo indubitate mulieres se fucantes pecca re mortaliter.

¶ Septimus casus pōt addi.s.qñ mulier se fucando lz non se fecerit pulchriorez in effectu:tamē alij ꝓcādalizant de ipsa re putando illam inhonestā ⁊ male pp hoc sentiunt de ipsa:vel ꝓpter hoc vituperat ab alijs:puta iuuenis quedam adeo se fucat vt sua facies videat potius gipsea ⁊ laruata:q̄ videat fa cies nālis qz vī pixidē seu vasculū fuci expendisse ⁊ dū credit se fecisse pulchram:potius apparet deformis:⁊ vnde credit se plus placere:inde plus displicet:⁊ videntes scandalizant de ipsa:maleqz opinant ⁊ sentiūt de ipsa. ¶ Vel est vna iā senio cō fecta que se fucat:⁊ cōtrahit pellē vultus pp qō videntes scan dalizant de ipsa ⁊ mouent ad credēdū illā esse actus inhone sti auidā:dico ꝓbabiliter ⁊ nō aliter asserēdo q̄ hoc casu pec cat mortaliter.hoc videt voluisse Hiero.in epistola ad Mar celam de egrotatione Blesille dū dicit. Ille christianos scā dalizēt potius q̄ pupurisso ⁊ quibusdā fucis ora oculosqz de pingunt:quarū facies gipsee ⁊ nimio cādore deformes idola mentiunt quibus si forte improuidis lachrymarū stila erupe rit:sulco defluit:quas nec numerus annorūz potest docere q̄ vetule sint.que capillis alienis verticē struūt ⁊ preteritā iuuē tutem in rugis annilibus polliūt:que deniqz ante nepotū gre gem tremētes virgūcule componunt. Erubescat mulier chri stiana si nature cogit decorē:si carnis curam facit ad concupi scentiā:in qua qui sunt:ſm Apostolū christo placere non pōt hec ille.⁊ melius probat iste casus ex verbis Hieron.relatis in casu precedenti in secūda rōne vbi vident esse quasi eadem verba. Cōfirmo istū casum qz ista est causa infamie sue ⁊ ideo peccat mortaliter de mente Sco.in.4.dist.15.q.4.⁊ que po nit Feli.de infamāte se ipsum metu torture in.c.1.de testibus cogen.⁊ in.c.exhibita de homi.⁊ post Abb.in.d.c.primo ⁊ in c.ex parte el secūdo de sepult.⁊ cōfirmat Archi.Flo.in secun da parte tit.8.c.4. Ideo vt credo valde difficile est excusare ipsas a peccato mortali nā cū ista sint inhoneste mētis indicia ſm Hiero.in epistola ad Furiā ideo facit se reputare impudi cam ⁊ inhonestaz:ad hoc que dicit. S. Tho.2ª.2ᵉ.q.168.ar. primo ad argᵐ.vbi vult q̄ per motus exteriores alij homines

de nobis iudiciū capiūt ꝺm illud eccleſiaſt. 19.c.x. viſu cognoſcitur vir ⁊ ab occurſu faciei cognoſcitur ſenſatus. ⁊ ad hoc vide que poſui infra art. 2. prin. in. 1°. ar. in. 4. caſū vbi plura di cam. Jté de oībus iudicijs que de ipſa fiūt ꝓpter tales fucatus: cum ipſa ſit in culpa: reddet rationem domino deo.

Unū ſubdo ꝙ inter oēs fucatus nullus peior ac deteſtabilior ꝙ depingere oculos ⁊ ſupercilia qz nil ſic prouocat viros ſicut oculus mulieris: vnde Ꝺ lofernes captus ē in oculis Jud. 16 xi. c. ⁊ impijſſima Jezabel ſtibio liniuerat oculos. 4. regum. c. vt Jehu ipſius caperet amorē: ⁊ dñs Hiere. c. 4. ⁊ Ezechiel. c. 32. redarguit Hieruſalē ſub noie meretricis ꝙ ſtibio oculos pinxerit: ⁊ Hiero. in epiſtola ad Geruncia de Ꝺonogamia ⁊ in pluribus alijs epiſtolis: ideo dicit Ambro. in lib. de Cayn ⁊ Abel ꝙ nutantibus oculis ⁊ ludentibus iaculas palpebris retia portat quibus preciosas iuuenū animas capit Ꝺ culus. n. meretricis laqueus eſt peccatoris. Jdeo dicebat Ꝺuſcus ꝙ oīs origo ⁊ cauſa amoris ē oculus. Et Ꝺarſili⁹ Ficinus in cōmunio Plato. dicit ꝙ ſi quis nitore polleat oculorū: ⁊ minus in reliquis membris compoſitus ſic: ſepius intuentes inſanire cōpellit. Ꝙui cōtra diſpoſitus ē ad moderatam quādā beniuolētiā inuitat: potiusꝙ ardorē. Reliquorū preter oculos membrorꝙ cōcinnitas: nō cauſe viz ad huiuſmodi egrotationē: ſed occaſionis impulſā videt habere. hec ille. In quibus verbis iſte ſatis oſtendit quāte ſit importātie mulierē cū oculis inboneſte incedere vel boneſte. Jdeo dicit Alber. Ꝺag. in primo de animalibus ꝙ in oculis principaliter cōſiſtit oīs pfectio phiſonomie. Et Palemon ait: oculos eē quoſdam anime flores: ⁊ animam emicare per oculos. vt ibi latius per iſtū. ⁊ Bartholomeus Anglicus plura ad propoſitū dicit in. 5. de proprieta. rerū: ⁊ oculi dicunt eſſe anime fores ꝺm Archi. in. c. nec ſolo. 32. q. 5. ⁊ plura ponit Plinius lib. xj naturalis. ⁊ cōciliator in differētia. 40. ⁊ in tractatu de phiſionomia ⁊ in. 7. par. proble. Ariſt. in. 7. proble. ⁊ in. 31. par. proble in pluribus locis. Ꝺrauiſſime ergo peccāt mulieres pingēdo oculos: ⁊ ideo ad hec ⁊ ſimilia aduertāt cōfeſſores: naz ⁊ dñs Iſa. c. 3. obicit filiabus Sion ꝙ nutibus oculorꝙ incederent. Ꝺ mitto multa que hic poſſem dicere que ⁊ cōfeſſoribus ruminānda ⁊ legēdis meditāda relinquo. Ex quibus ſit expe-

dita

dita prima conclusio principalis.

¶ Secūda cōclusio princip. est ista. Mulieres fucātes capillos ad fingēdā maiorē pulchritudinē: in eisdē casibus peccāt mor. in qbus peccāt mor. fucātes facies suas stātibus eisdem terminis & presuppositis. hoc sic declaro. s. q fucātes capillos ad fingēdā maiorē pulchritudinē peccāt mor. ¶ Primo qñ in cōtemptū dei. ¶ Secūdo qñ ob lasciuiā. ¶ Tertio qñ ob iactātiā cōstituēdo ibi finē. ¶ 4° qñ credit aliquez ruiturū nec vult desistere. ¶ 5. qñ dubitat ex tali fucatu aliquē ruiturum. ¶ 6. qñ addit pulchritudo sufficienter prouocatiua. ¶ 7. qñ videtes scandalizātur de ipsa & inducunt ob id: ad iudicandū de lasciuia ipsius. que oia cū in pcedēti cōclusione fuerint pro bata: ideo nō replico. ¶ Probat hec cōclo nā hic ē eadē rō que est in fucantibus faciē p̄m docto. ergo & eadē dz esse iuris dispotio. l. bis solis. C. de reuocā. dona. & nota. in. l. si cōstante solu. mat. & Roma. in. l. si vero. §. de viro. eo. tit. Istā ēt cōclu. tz Alex. de Ales in. 4. par. q. 48. & S. Bernardi. de religio. christia. p̄mo. 44. primo vbi subdit q in istis grauius peccant matres docētes filias vel tollerātes. ¶ 2°. probat hec cōcl. ex verbis Cypri. de quibus supra in. 1. cōcl. in. 2. rōne Alex. de Ales dū dicit audaci conatu & sacrilego cōtēptu crines tuos inficis & cē. & ibidē crinez adultero colore mutasti & cē. Ideo dic Hugo Card. p̄ ad thimo. c. 2. si apls probibet crines tortos: multo magis fucatos & tintos: hec ille. Comprobo banc conclusionē nā hic ē mēdaciū pernitiosum & cū periculo videtur illas qñ superaddit pulchritudo sufficiēter prouocatiua. q autē hic sit mēdaciū & si ex pdictis satis cōstet: tñ pbo p dicta poetarū: dicit. n. Martialis mētiris iuuenē tintis lentinne capillis Referūt ēt bistoriographi greci: teste Celio in. 10. lib. lectionū antiquax: Cū Macedo Philippus ex antipatri amicis quēdā elegisset iudicē: moxq aduertisset ab illo barbaz infici & capillū: e vestigio boiez amouit dicēs. Qui in pilis infidus est: qualē in negocijs remur futurū? Item fert a grecis: eodem attestāte: q Ceus senex venit Lacedemona q caput inficiendo sicq abscondēdo canicie: annos obscurabat & cū in cōcione fecisset ea quox causa venerat: Archidamus Lacedemoniorū Rex ait. Et quid salubre dixerit hic qui nō in anima modo circunfert mendacium: verum & in capite?

Et sic clare patet vltra dicta sanctoꝝ q etiã p poetas ꝛ histo-
grafos: fucãtes capillos opere mẽtiunt. Q̃ aũt pernicioſe mẽ
tiant ꝓpter pulchritudiné ſuperadditã ſufficiẽté prouocare vl
tra dicta ſanctorũ de qbus ſupra. Referũt poete de Medeuſa
q cũ eſſet mirãdi decoris ꝛ ſpecioſiſſima mulierũ habuit inter
alia ſui decoris ſpectabilia crines non ſolũ flauos ſed ẽt aure-
os quoꝝ ſplendore captus Neptunus: cũ ea concubuit in tẽ-
plo Minerue: de qua ꝛ Ouidius in. 4°. methamor. ꝛ Lucan⁹
in. 11°. ꝛ Põponius Mela in coſmographia: ꝛ Boccacius
in. 10. de genelogia deoꝝ varia ſcripſerũt. Itẽ refert Vale. ma.
in. libr. 2°. c. de inſtitutis antiquis q femine romane quo formã
ſuã cõcinniore efficerẽt. ſumma cũ diligẽtia capillos cinere ruti-
larũt. Ex qbus ſatis patet q hic eſt mendaciũ ꝛ cũ pulchritudi
ne pnicioſa vt patet in Medeuſa ꝛ feminis romanis.

¶ Addo hic vnũ q ſepe iſte fucãdo ſibi ipſis nocẽt quo ad vi-
tã nã Galienus cũ recẽſuiſſet coſmoticha qs nigricet capillus
aut in cãdore perducaꝫ tãdẽ ait ob id plures mulieres defun-
ctas cũ caput letifera frigiditate vexaſſent. hoc ille. Et experiẽ-
tia teſte multe efficiuntur ptiſice: multe citius viſum amittunt:
ꝛ multis cadũt vel nigreſcũt dẽtes ꝓpter has maledictas capil
loꝝ fucationes: vnde iſto reſpectu grauius peccant in ſe ipſas
q̃ qñ fucant facies ſuas: q hic ſibi vitam abbreuiant.

¶ Tertia concluſio portare capillos alienos ad fingẽdũ maio
ré pulchritudiné eſt peccatũ mortale in eiſdẽ caſib⁹ de qb⁹ ſu-
pra ꝛ ſtantibus biſdem terminis ꝛ vt ẽt nũc dixi in precedẽti-
cõcluſione: ꝛ probatur hec cõcluſio eiſdez medijs qbus ſupra-
dicti ſeptẽ caſus comprobati ſunt. Confirmatur ẽt q ꝑm ſum-
miſtas cõmuniter ea que dicũtur de ſe fucantibus: procedunt ꝛ
in portantibus capillos alienos ꝛ ita ineiſdez caſibus ſaluo opi.
Alex. de Ales. qui vult illud ſimpliciter eſſe peccatũ mortale
nã illa intelligo procedere vel qñ adeſt mala intentio: vel qñ
dubitãs aduertit de piculo vt in portant primi qnqz: caſus vel
qñ ẽt ſemota mala intentione ſcãdalũ actiuum daꝫ vt importãt
duo vltimi caſus. Et non eſt hic aliqua excõmunicatio papa-
lis cõtra portãtes capillos alienos ꝛ ſi vnq̃ fuit: tamẽ Eugeni⁹
reuocauit vt dicit. Archi. Flo. in. 3ª. par. tit. 25. c. 72. Et ideo
nullus ſũmiſtarũ facit ó ipſa mẽtionẽ. Adde hic dicta p Archi.

Flo.

Flo.in.2ª.par.tit.6.c.6.de Lozeis vbi in effectu exponendo dictum Joannis apocalip.c.9.dicit q facies mulieruz depicte sunt potius larue q facies proprie & nales:& subdit q capilli mortui seu alieni:dicunt quasi capilli:quia nō sunt capilli illarum a quibus sunt abscissi:ne eaz que defeūt:cū appositi sint & ad placitū deponant.Et subdit q mirū est q mulieres cum sint multū timide:nō expauescūt portare capillos mortuaruz: sed vanitas vel potius diabolus:assecurat eas:sed valde timere debēt ne sicut Absolon capillis suis quos nutriebat ad magnā vanitatē:remāsit suspēsus ad arboꝛē & mortuꝰ é:sic & ipse suspēdat in inferno.hec ille.& alia plura & pulchra posuit.S. Bernardinus & de religione christia.& in euangelio eterno. Ob predicta Hiero.in epistola ad Marcellā de egrotatione Blesille quē supra retuli in.7°.casu valde innebit maxime cōtra vetulas:que capillis alienis verticē struūt:sed & vetulas edentulas que vitia coꝛporis fuco:occultant:irridet Plautus in mustellaria.Et vnū subdo vltra predicta q videt bene cōsiderandū nā mulier portabit ad fingēdū maioꝛē pulchritudinem capillos vnius mulieris defuncte tā existētis in celo & inter sanctos dei:hoc aūtē q̄ sit grane peccatū vti ad vanitatem capillis sanctarū mulierū:nō puto opus esse vti probatione:& maxime quia cū talibus capillis lenocinat & ad infernū trahit alias pretioso sanguine Christi redemptas. Unde teneo q nō solum deo sed & ipsi mulieri iam existēti in paradiso fit grauis iniuria in tali delatione capilloꝛ suoꝛ ad fingendū pulchritudinez & ad tales vanitates nā qui mortui reliquias cōtractat dicit ipsum offendere.l.qui sepulchra.C.de sepul.viola.& que dicit Bal.in.l.sozoré.C.de his quibus vt indignis. Si autez mulier defuncta sit in purgatoꝛio adhuc é graue peccatū vltra supradicta:tū quia fit illi grauis iniuria vtēdo ad vanitatē capillis suis & in laqueum animarum quas ille redemit:in cuius amoꝛe & gratia ipsa nunc defuncta:tempoꝛe mortis se esse reperit:tum etiam quia 15 nondum sit in clara dei visione:tamen & ipsa est in numero filiarū dei.Et si femina vana dicat:nescio an sit salua:dico p opter hoc non est excusata quia in dubio presumēdū est illam esse in numero filiarū dei ex quo probabiliter non constat de opposito quia quilibet presumit bonus

ꝛ nullus ꝓsumit immemor salutis sue ꝛ qꝛ hec ꝑ se sunt clara ideo nō insisto alter in adducēdo allegationes ad confirmandū ista. Si aūt mulier vana credit defunctā esse in inferno: ad huc facit iniuriā defuncte: ꝛ mirū ē quō audeat intrepide portare capillos illius quā credit esse damnatā. Dicta aūt in hac cōclusione stantibus eisdē terminis ꝛ ꝓsuppositis in ꝓdictis septē casib⁹ puto cōuenire viris qui gallericulū ex alienis capillis cōsuūt: ꝙ aliqui capillamētū: greci vero phenacen vocant qꝛ decipimur aduētitia coma.

¶ Quarta cōclusio viri vl mulieres artificiose cōponētes crines seu capillos peccāt mortaliter in eisdē septē casibus in quibus dictū est peccare mulieres se fucātes ꝛ hoc statibus eisdē terminis ꝛ ꝑsuppositis ibi dictis que aliter breuitatis cā nō replico. Iste aūt tā ō viris ꝙ de mulierib⁹ ꝓbant varijs modis.

¶ Primo per sacrā scripturā nā psa. 67. dicit verūtamē de⁹ cōfringet capita inimicoꝝ suoꝝ verticē capilli perambulātiū in delictis suis vbi Alex. de Ales. ꝛ Hugo Card. sic exponūt dicētes. Illi vel ille mulieres deū suo capite persequūtur qui ornatu criniū ꝓuocāt ad libidinē vnde tales sunt inimici dei: ꝛ taliū capita confringet: ꝛ verticē capilli. i. verticē capillatū Jere. c. xi. Visitabo sup oēs qui attōsi sunt in comis: peram bulātiū ꝑ vicos ꝛ plateas ꝛ ēt ad ecclesias in delictis suis. i. in libidine ꝛ superbia. hec illi. ꝛ iō deus cōminatur Jsa. 3. c. ꝛ erit ꝓ crispāti crine caluitiū: ꝛ apostolus hoc ꝓhibet prime ad thimo. c. 2. dicēs nō intortis crinibus i. crispatis �located ly. Et ibi dicit Hugo Card. si feminis decorationes ꝓhibentur qd fiet de calamistratis: hec ille. q. d. magis est ꝓhibitum ꝛ grauius pecat. ꝛ ideo nisi talis ornatus capillorum esset prouocatiuus apostolus non iussisset caput mulieris esse vellandum prime ad Corinth. xi. c. ꝛ Augu. in. c. fucare de consecra. dist. 5. dicit capillos nudare feminas quas ꝛ caput velare apostolus iubet: nec maritatas decet licet cōsuetudo non laudabilis in hoc ipsas excusset ꝓm. S. Tho. Et hoc ꝓpter angelos. i. ꝓpter presentiā sanctoꝝ angelorū vel ꝓpter presentiam sacerdotum q angeli dicuntur ꝓm ly. ibi vel ꝓpter angelos. i. bonos ꝓm. S. Tho. in opusculo. 58. c. 8. vel ꝓpter angelos i. ne anime illis cōmisse ꝙtaminētur ꝛ ipsi cōtra tales mulieres

acriter turbentur vt exponit. S. Bernardi. in euangelio eter no sermo. 47. ar. 3. & de precepto Petri constituit Linus fm Platinā in libro de vita pontificū. s. vt velato capite i ecclesiā introiret. Ideo Iudith. volens accedere ad Holofernē discriminauit crinē: & Ambro. in. 3°. de virginibus ait. nolo proxima mea vt Cicinnos capillos corporaliū assimumas. nō enim corporis ornamenta sunt sed crimina. hec ille. Et Hieroni. in epistola ad Furiaz de viduitate seruanda sic dicit de Maria Magdalena. Meretrix illa que erat in ciuitate peccatrix lachrimis suis baptizata: crine quo multos deceperat: tergebat pedes Iesu. hec ille. in quibus verbis. Ho stenditur talem ornatum esse valde prouocatiuū & deceptiuū. Unde Apuleius de asino aureo: & Joannes Boccaccius de Gencalo. deor lib. 9. describūt amorē habentē caput aureū: cesariē genialez & tandē pererrantes criniū globos decoriter impeditos: alios antependulos: alios retropēdulos: splendore nimio fulgurātes: & Ho uidius. 2°. fastorū dicit. Ibat odoratis humeros perfusa capillis nec p ista dico q mulieres non possint cōponere comā mō honeste id agāt: q sequeret q teneret ire incompte q est absurdum: sed solum volo q ita se ornent quo ad comā vt alij non prouocentur ad luxuriā. Et licet hec in mulieribus potissime tamen in viris sunt detestanda. Ait enim Ho uidius in epistolis. Sint procul a nobis iuuenes vt femina compti. Fine coli modico forma virilis amat. Hinc Aug. sup Matheuz dicit. Deus resistit superbis & calamistratis. Et Hiero. ad Saluinā de morte Nembridij. non hereat tibi calamistratus procurator. Et ad Furiam de viduitate seruanda. non comatulus. non comptus tua tecta videant: nec Calamistratus procurator adhereat lateri tuo. Sanctus quoq Tiburtius Tyranno ait. Non credas christianum esse qui in lenocinio sui moliendo capitis fimbrias omittit: qui tonsorem diligit &c. talia nanq fm Senecā nō ornant sed mentē deregunt. Ideo Plutarchus (vt refert Aulus Gelius in. 3°. noctiū attica.) refert Archesilaū philoz vehemēti vbo vsum esse de quodā nimis delicato diuite qui incorruptus tū & castus & perinteger dicebatur: nam cum vocem eius infractā: capillūq arte cōpositū: & oculos ludibundos atq illecebre ac voluptatis plenos

videret: nihil interest inquit quibus membris cinedi sitis: posterioribus an prioribus. Hec ille. Et Synesius ait puerbiū esse: nullus comatus quin idē non sit cinedus. ⁊ Tullius in. 2. cōtra Catilinā: capillo pexo nitidos censorie subnotauit. Antoninus quoq; imperator teste Philostrato cuz Philiscum Sophistā incesseret. Coma inquit virū: rbetorē indicat vox. Et cōtra tales ait Seneca Cincinnatuli sollicitiores sunt de capitis sui decore q̄ de salute: qui ⁊ rempublicā turbari suam minus curant q̄ comā. Patet ergo ex predictis q̄ tales viri opere ⁊ effectu licet non lingua seu verbis se ipsos infamant ⁊ ⁊ ideo peccant duplici respectu. s. ⁊ quia alios prouocant: ⁊ quia se ipsos infamant.

¶ Quo aūt ad dicta in precedētibus aduertēdū ē q; qū̄ per fucatū vel alia supradicta superadditur pulchō sufficiēter prouocatiua: si mulier hoc facit vt placeat viro suo an peccet mortaliter: est dubiū: nam Alex. de Ales vult q̄ sic vt ostendūt ⁊ verba Cypria. ⁊ Ambro. relata supra in prima cōclusione in secūda rōne ⁊ in. 3ª. rōne dū allego verba Ambro. relata per Augu. in. 4°. de doctri. christia. Sed tenēdo opi. S. Tho. videretur q̄ nō. In hoc nolens preiudicare alicui ex predictis opinionibus licet verba sanctoꝝ etiā in casu isto videant cōsona opinioni docto. irrefragabilis. vt in p̄dictis auctoritatibus patet: tū̄ hoc vnū dicam. vz q̄ posito q̄ fucās se vt placeat viro suo nō peccaret mortaliter. tamen in trib⁹ casibus credo ipsas peccare mortaliter.

¶ Primus qū̄ se fucat cōtra volūtatē viri q; vt dicit Cardi. de turre crema. in. c. fucare de cōsecra. dist. 5. post Aldericuz in summa inexcusabiles sunt omnino mulieres que se fucāt cōtra voluntatē maritoꝝ. hec ille. hoc aūt maxime est verū quādo ob id maritus indignatur cōtra ipsaz nec stant in pace vel efficitur zelotipus: nam tūc indubitate non possunt excusari a morta. cum sepius propter tales indignationes multa mortalia subsequantur.

¶ Secundus casus est qū̄ dato q̄ faceret vt placeret marito suo: tamen maritus adeo incitatur pp talē fucatū q̄ etiā si non esset vxor sua: adhuc vellet esse cū ipsa. ratio est q; debitū reddituū vel exactū cū hac mala intentione est peccatuz mortal. Sm

S. Bona.

S.Bona.& Ricar.in.4°.dist.31.& Canoni.in.c.origo.7.c.liberorũ.32.q.4.& Augu.cõtra Julianũ ait intẽperãs in cõiugio quid aliud nisi quidam adulter uxoris est? Omnis.n.vehemens amator uxoris adulter est. Istius aũt peccati occasio sufficiẽs est ipsa mulier sẽ fucando. vnde dicit Ambro.in lib.2.de Abraã patriarcha.c.9.q̃ species illecebra mulieris decepit ẽt fortiores maritos & a religione fecit discedere. hec ille. Et in legenda.S.Chrisanti quidã persuasit patri.S.Chrysanti ad dãdũ sibi uxorẽ pulchrã: dicens vt cũ didicerit esse maritus: obliuiscat esse christianus: & tũc verificat illud Juuenalis in satyra.6ª. Si nec excutias: facies nõ uxor amatur. Jnexcusabiles ẽt videtur ille que in domo corã maritis stãt incõpossite iuxta illud Juuenalis ibidem. Jnterea feda aspectu ridendaq̃ multo Pane tumet facies. & infra. Quãdo videri vult formosa domi. q.d. nunq̃ & tamen extra domum videtur regine & si dici potest dee.

¶ Tertius casus est qñ ly fucet se vt placeat marito suo: tamẽ ex hoc alij illaqueant: rõ est q̃ nõ sunt faciẽda mala vt inde eueniãt bona ad roma.3.c.nec dz discooperiri vnũ altare vt aliud cooperiatur vt ait Ey.per illũ.tex.in.l.assiduis.C.qui potio.in pig.ba.& hoc casu non dz uxor obedire marito hoc precipienti ꝓz.S.Bernardi.de religio.christiana ꝓmo.47. & ita ẽt tenẽt quidaz alij. Cõprobo hoc tali rõne nã cũ mulier fucãdo: se cõmittat mẽdaciũ vt est supra dictũ. Jdeo vt placeat viro suo: nõ dz alijs pniciose mẽtiri. Et iõ dico sunt inexcusabiles q̃ & si domi stẽt culte & ornate vt placeãt viris suis tamẽ sic ornate exeũt & fucate sic incedũt corã aliis: ipsis.n.debet sufficere q̃ videantur a maritis quibus se dicunt velle placere. Jsta probant rõne & exẽplis. Ratio est hec q̃ limitata causa limitatũ parit effectũ. l.in agris.ff.de acqui.re.do.& limitata causa priuilegij facit priuilegiũ non posse trahi extra limites suos ꝓm glo.& ibi moder.in.c.cum ordinẽ in.3.col.de.rescript.& per Feli.in.c.in nostra in.21.correlario de rescript.faciunt nota.per Bal.in.l.fi.C.ad Macedo.& que ponit Feli.in.c.per tuas infi.de maio.& obe. Dato ergo q̃ sine peccato possent se fucare vt placeãt maritis & ne despiciantur ab ipsis: hoc debent facere quando stant in domo & non extra domũ.

¶ Exemplis probat quia ꝛm Vale. Max. lib. 6. c. de seueritate Sulpicius Gallus repudiauit vxorē q; capite aperto foris versata esset: ⁊ dicebat vxori: lex meos solū tibi oculos prefiniuit quibus placeas ⁊ placere desideres: bis cōpara instrumenta pulchritudinis: bis esto speciosa: vlterius aspectus de crimine te suspectā facit. hec ille. Tradūt etiā grecorū historie Spartanorū mulieres nuptas velata facie in publico incedere: q; necessariū sit nuptis quos compararint: custodire. Q̄ obseruatū est etiam Calcedonias mulieres eum, seruasse morez vt si in alienos viros ⁊ magistratus potissimum incideret: dimidium retegerent faciei.

¶ Recitat etiā quidā frater Ricardus de ordine predicatorū natione Hūgarus qui stetit captiuus apud Turchos vt ipse dicit per. 20. annos: in tractatu de moribꝰ ⁊ nequitia turchoꝝ lib. 1. c. 12. q̄ apud turchos pro magna infamia reputaretur viro: si vxor sua in conspectu viroꝝ siue in domo propria siue extra domū: discooperta facie apparere videret. Et subdit q̄ in capite vtunt mitris superpositis vel ita vt inuoluta diligenter mitra: extremitas veli dependēs remaneat ad dexterā faciei: quā si domū exire: vel in domo coꝝā viris appare contingat: statim totam faciez velare exceptis solis oculis possit: sed hoc de omnibus etiā villanis ⁊ simplicioribus dicit. In ciuitatibus vero magnū nephas putaretur si vxor alicuius notabilis extra domuz nisi tota facie cū subtili serico ita, velata: vt ipsa alios videre: a nullo aūt facies eius videri posset: exire cōpertum esset. Nunq̄ audet femina vbi est cōgregatio virorū apparere: ⁊ forū adire. Subdit ibidē vnū stupēdum: q̄ per. 20. annos in domo sui patroni vxor filij patroni sui que in illa domo per. xx. annos steterat ⁊ babucrat filios ⁊ filias: nunq̄ visa est presente patre mariti aperto ore vel discooperta facie comediſſe vel locuta fuisse: ⁊ hunc rigorē a prima die qua in illā domū intrauerat: nunq̄ relaxauit nec decet relaxare: ⁊ ista est otium vna generalis cōsuetudo in simili statu degentiuz apud eos. hec omnia frater ille in predicto libro vbi postea inuehit ⁊ exclamat cōtra christianos q̄ sint lenones ⁊ ruffiani: ⁊ Turchis peiores ⁊ ibi omnia supradicta ⁊ alia se vidisse ⁊ scire testatur. Sed ⁊ fratres nostri qui fuerunt in partibus Hierosolomitanis retulerūt mihi q̄ mulieres Saracenoꝝ nil nisi vnum

oculū

oculū in publico ostendant: vt merito pagani & infideles christianis insultātes illud ꝓphetic̄ū dicere possint. Erubesce Sidon ait Mare. In istis ergo tribus casibus credo illas peccare mortaliter posito ꝙ alias nō peccarent mortaliter fucando se vt placerent maritis suis: ꝙ tū vt supra dixi non determino aliter que opi. sit verior in isto passu. s. S. Thome aut Alexandri: maxime cū opi. Alexā. habeat auctoritates Cypriani & Ambro. satis aperte loquētes de fucantibus vt placeant viris suis. Subdo vnum omnino nō prętermittēdū in tota hac materia vz ꝙ confessor vel predicator vel alius cui supradicta forte viderent aspera & difficilia. Cōsideret quid diceret & faceret si propter fucatū vel aliā vanitatē vnius mulieris: vnus homo vel decem vel centū occiderent: & tunc cōsideret quid dicere vel facere debeat quādo ꝓpter vnā vanitatē mulieris puta fucationē vel capillor̄ artificiosam compositionē occidū tur quotidie centū: mille: & decē millia animarū a diabolo. pro quibus Christus sanguinē suū fudit. & tūc credo ꝙ omnia sibi videbunt rationabiliter dicta. maxime si bene ponderent verba sanctor̄ que fortiter & potēter stringūt contra maledictas vanitates. Aliud subdo. s. ꝙ qū pulchritudo superaddita certū est ꝙ ē sufficienter prouocatiua: nā pōt absolui: nisi desistat. Idē dicendū qū est dubiū an sit sufficienter prouocatiua vt pz ex probatis in predictis casibus. Idem dico qū certum est ꝙ nō est sufficienter prouocaua: si tamen est inductiua dispositione ꝓpinqua ad peccatū mortale. vel in ipsa muliere vel in vidēnt̄ ipsaz vt dicā deo dāte. j. art. sequēti in. 2. & 3. casu princi. vbi ex ibi dicēdis ista oia fulcient: & dūmō mulier isto casu ad uertat de periculo vel i se vel i alio: q̄ tūc non pōt absolui nisi desistat: vt ibi dicet: & ꝑm ibi dicenda intelligo istud dictum.

¶ Quinta cōclusio fucatus q fit ad turpitudinē occultādam ex aliqua causa ꝓueniēte puta egritudine vel aliquo huiusmodi: pōt licite & sine aliquo peccato fieri ꝑm. s. Tho. 2. 2. q. 169 ar°. 2°. ratio est quia aliud est fingere pulchritudinem: aliud turpitudinem occultare ꝑm. S. Tho. ibi. sicut & alibi dicit. S. Tho. in. 4. dist. 16. q. 4. ar. 1. q. 1. ꝙ aliud est peccatū non propalare ꝙ est discretionis: & aliud virtutem ostētare ꝙ hypocrisis esse pōt. & dicit. S. Tho. 2. 2. q. cxj. ar. 1. i fi. ꝙ aliquis ꝑt pcm ꝓpriū occultare sine simulatione. imo laudbile ē simulare

mala nō in esse sibi ꝑm Scot.in.3.dist.38.ad vlt.arg.7.Sco. in.4°.dist.17.ar.2.sicut nec semper tenemur aperire intellectū 7 ꝓpositū nostrū vt apparet in stratagematibus militaribus ꝑm.s.Tho.2ª.2ᵉ.q.40.ar.3.in fi.7 Gerson in.2ª.par.i tracta/ tu de cognitione peccatoꝝ cōsideratione.13.sicut etiā aliud é mētiri 7 aliud occultare veritatē ꝑz.S.Tho.2.2.q.110.ar.3. ad.4ᵐ.7 nota.i.c.i.de crimi.fal. Licite ergo mulier pōt occul/ tare turpitudinem suam vel ne displiceat viro vel ad euitan/ das irrisiones populi:vnde Apuleius ait,ꝙ mulier cū oi alia pulchritudine 7 suauitate si calua ꝓcesserit:non poterit nec Vulcano suo placere.hinc Ouidius ait

Turpe pecus mutilum:turpis sine gramine campus
Et sine fronde fructex:7 sine crine caput

Nudato 7 enim capite ouium efficitur tota:sicut Medicie greci auroris tetrasticon extat irridētis quēdā cui defluxerāt capil/ li dum tinxisset eos.vnde ait.Caput inficiens quidā capillos destruxit ipsos. Et q̄us perbibulus foret.Ouum tū factus est totus:Ista autē opi.intelligo nisi mulier plus se fucaret q̄ necessitas turpitudinis occultande requireret:nam si parum excedit:ꝓ nihilo est habendū:sed si superaddatur pulchritu do sufficienter prouocatiua seu scandalizatiua:tūc teneo ipsaꝫ peccare mortaliter ꝑm dicta supra in prima cōclu.in.6.7.7.ca/ su:7 ita i istis casib⁹ saluo opi.Alex.de Ales in.4.par.q.48. qui vult ꝙ peccet mortaliter ēt fucādo se ad morpheā occul/ tandā seu turpitudinē tegēdā:nā intelligo hoc q̄n superadditur sufficiēter prouocatiua seu scandalizatiua:alias teneo opi.S. Tho. Cōprobo hoc qꝛ vt paulo ante dictū est limitata causa limitatū parit effectū:ideo quatenus necesse est morpheā oc/ cultare catenus licite se fucabit. Comprobo 7 aliter per dictū iuristarū quia licitū est defendere cuꝫ moderamine inculpate tutelle 7 ideo excedens modū puniretur ꝓ qualitate excef sus:maxime quādo excedit a ꝓpositō ꝑm nota.per Anto.de But.7 Abb.in.c.olim de rettt.spolia.7 nota.in.c.significasti de homici.7 Bar.7 doct.in.l.i.C.vnde vi de quo quia multa possent dici ideo remitto ad ibi dicta per docto. Ista ad ꝓpo sitū licite occultat turpitudinē nisi nimis excedat:tūc aūt indu/ bitāter nimis excedit q̄n superadditur sufficiēter prouocatiua

vel scandalizatiua

Vñ recitat Frigius Dares q̄ Helena babebat in facie quā-
dā cōcauitatē accidētalē miromodo eā vennstātē: ad hoc ēt
bonū exemplū de cifo fracto sed filo aureo vel argenteo liga
to ex quo pretiosior & pulchrior redditur: quo exemplo vtitur
elegātissime & deuotissime de statu hui⁹ mūdi in cōparatione
mūdi originalis Seraphicus. S. Bona. in 1°. di. 46. in. 6. q.
Aduertēdū ēt puto q̄ si mulier nōdū nupta velit tegere defe
ctū ad inueniendū maritū: nō credo q̄ hoc possit sine peccato
morta. q̄n defectus est talis q̄ si vir sciuisset: nūq̄ illā voluisset:
rō ē q̄ tegit & celat cū notabili preiudicio viri: ob q̄ forte nūq̄
erit cōtētus in vita sua: & forte nūq̄ amabit eā: & ob id postea
oriūtur dissensiones: iurgia & odiū inter ipsos: & exinde sepius
ad vlteria: & sic ex tali occultatione multa mala ꝓbabiliter pñt
oriri: sed si sit iā nupta & hoc facit ne sit exosa viro suo & ne vir
adulteretur: pōt licite hoc agere dūmodo vt dixi hoc cū mode
ramine fiat. Ad hoc q̄ in silī dicit de vēdente equū defectuo-
sum quē si cognouisset emptor: non emisset: nā venditor tenet
iuxta nota. per Abb. in. c. iniustū ō rerū ꝓmutatio. & Ange. in
l. si quis cū aliter de actio. empti. & S. Tho. 2ª. 2ᵉ. q. 77 ar. 3.
ad. 2ᵐ. & in. 2°. quoli. q. 10. vnde Ambro. in. 3°. de offi. c. 14.
sic dicit Raguel precipue contēplatione honestatis cū roga-
retur vt filiā suā in coniugiū daret: vitia quoq̄ filie non tace-
bat: ne circūuenire petitorē videret tacendo: itaq̄ cū Tobias
Tobie filius posceret vt sibi eā daret puellā: rñdit. lege quidē
ipsi eā deberi tāq̄ ꝓpinquo: sed dedisse eā iā sex viris & om-
nes eos esse mortuos: Justus itaq̄ vir plus alienis timebat: &
maliebat in nuptā sibi manere filiam q̄ ꝓp nuptias eius extra
neos periclitari: q̄ breuiter absoluit oēs q̄stiones phoꝝ. Illi
de vitijs tractāt domoꝝ: tegenda an prodēda videant hic no-
ster nec filie celanda arbitratus ē & certe non ipse affectabat
vt eā traderet: sed rogabat. Quāto vtiq̄ iste honestior sit il-
lis: dubitare nō possumus: si cōferam⁹ quanto pōstātior sit filie
causa q̄ rei venalis causa. hec ille. Dicta aūt i hac cōclusione
de mulieribus intelligo ꝓcedere ēt i viris occultātib⁹ aliquā
turpitudiné vel ad irrisiones populi deuitādas vel ob aliā iu
stā & laudabilē causam & hoc cū moderatione. vt dixi.
¶ Secūda Conclusio generalis ad viros & mulieres q̄n vir
F

vel mulier perpẽdit se p̃ocari: totiens peccat mortaliter quotiens studiose se offert aspectui amantiuꝫ vt illis placeat ẽt si nil turpe cũ illis agere vellet q̃ sunt efficax occasio ruine illorũ ita dicit Archi. Flo. in secũda parte tit. 5°. c. primo ⁊ iõ bene ait Plautus in truculẽto: q̃ multa sunt mulieris vitia. sed hoc e multis maximũ est: cũ sibi nimis placent nimisq̃ operã dãt vt placeant viris. Et dicit Gerson in. 2. par. in tractatu de cognitione peccatoꝝ venialium ⁊ mortal. q̃ pñt esse pericula que caueri debent vt si mulier scit q̃ per tunicas suas dat aliis occasionẽ peccãdi aut suũ pulchrũ ꝑmonẽ aut p nimis ostẽ dẽdo suã pulchritudinẽ: aut p bene cogitare: ipsa tenet dimittere. Non dico ego cauẽdã oẽꝫ occasionẽ p quã alius peccare posset q̃ fieri non põt sed nihil fieri dꝫ ad hũc finẽ q̃ p stultã placẽtiã aut fatuũ desideriũ aut aliter ali⁹ peccet: Et si scit p̃o certo q̃ dat causa alteri ita peccãdi. caueri debet ꝑm posse. Mulier. n. non tenet neq̃ debet deformare ⁊ defigurare se aut vestire de sacco: aut nũq̃ plus ire ad ecclesiã: q̃q̃ sciat q̃ aliq̃ stulti: stulte eã cõcupiscãt: tñ sicut dictũ est: displicere ei dꝫ. hec ille in. 3. cõsideratione: qui postea ibidẽ. 12. cõsideratione dicit q̃ cauere dꝫ persona. i. femina q̃ nõ det causaꝫ peccandi alteri per visum aut per transitũ suũ: aut sermonẽ: aut tactum: q̃ ibi esset peccatũ: posito q̃ nõ velet peccare carnaliter q̃ ẽt caueri debẽt pericula que eueniũt per malos motus qui inde exurgũt. hec ille. Q vtinã nõ sit multitudo virorũ ⁊ mulierũ illaqueata. Cogitemus. n. si mulier cognosceret q̃ si vadat ad feneſtrã vel hostiũ q̃ statim iuuenis ibi pertrãsiẽs cõcidetur in frusta. Ita est in hac materia cũ anime trucidentur. Ideo si in tota ista materia cogitemus tot boies occidi corporaliter quot occidunt̃ spiritualiter. nõ vereor immo cert⁹ sum q̃ tot⁹ mũdus ⁊ clerici ⁊ religiosi ⁊ laici ⁊ oẽs seculares insurgerẽt ardentissime ⁊ cũ maximo furore cõtra feminas vanas: sed q̃ sumus ceci: nec nisi carnalia ⁊ corporalia sapimus ⁊ attendimus: ideo occisiones innumerabilũ animarũ nõ cõsideramus. propter has maledictas fucationes: orientes. q̃ si sanctos ⁊ sanctas nolũt imitari saltẽ se a paganis erubescãt superari: Connecto ergo hic Spurine adolescẽtis notabile exemplũ: cuius ⁊ si reprobẽ factũ: tamen laudo propositũꝫ. hic cum

ob

ob eximiā suā pulchritudē: a multis nobilib⁹ feminis amaret et ob id cognosceret se suspectū viris et parentibus ipsarum: ipse cū vulneribus vultus pulchritudinē expulit volēs deformita tem esse fidē suę castitatis: nec passus ēt est suū decorē esse in citamētū aliene libidinis ꝑm Hale. Max. lib. 4. c. de verecūd. Cōsideret ergo christiano noie gloriantes viri et femine qd agere debēt ob vitādā ruinā et scādala animarū: vel quā penā i die iudicij sint habituri: qñ talia egit adolescēs pulcher rimus et infidelis: nō ꝙ dicā vultū vulnerib⁹ cōfodiēdū nā in hoc malefecit ꝓz Ambr. in adhortatione ad virgines et retuli dictū Gerson. g. in discussione opi. sancti Tho. sed qz dixerim ipsuz in bono ꝓpositō imitādū ne aie Christi sanguine precio so redempte coinquinent: nā cōfirmādo predicta dicit Sco. in. 4. dist. 13. q. 2. ꝙ quicqd sine peccato morta. pōt dimitti: vi tādū est: si ex exercitio eius oriat scādalū pusillox: et in. 3°. di. 38. dicit ꝙ siue in factis indifferētibus ex se: siue in habētibus aliqualē maliciā puta venialē: que tñ nata sunt scādalizare oc casionaliter pusillos ꝑsentes: vitāda sunt ꝓp scādalū. hec ille. et que scādali vitādi cā ponit Feli. in. c. nihil. ò ꝑscriptio. et plu ra ꝑ Andr. Siculū in cōsil. xj. in. x. col. in. 1. volu. Quinimmo dicit notabiliter Gerson in. 2. par. iu trac. de abstinētia cartu sienſiū in. 3. cōclu. ꝙ Innocēs puta frater Cartusiēsis, potius dz: immo ꝑm plures tenet subire morte vt euitet scandalū: pu ta in maxima infirmitate cōstitutus potius eligere mori q̄ co medere carnes ꝓp fratres ꝑsentes vel absētes q nō informati de casu extreme necessitatis scādalizabunt et temptabunt suo exēplo extra necessitatē extremā comedē carnes: et ita rigor religionis paulatim relaxabit. hec ille. ꝙ dictū pro nūc aliter nō discutio. hec dixisse volui ad cōfussionē pariter ac terrorez vanitatū hodierni tpis vt intelligāt q̄tū sit a talibus precauen dū quādo pagani et infideles viri ac femine huiusmodi fictio nes detestati sunt vt in decursu totius articuli istius, sepius est demōstratū. vt merito exclamauerit prophā erubesce Sidon ait mare dū. s. ex vita gētiliū ꝓfundit vita xpianoz vt exponit Grego. in prologo moraliū. Vide insup Propertiū ad ꝓsua dēdū honestā cōpositionē: ornate loquētē lib. 1. elegia. 2ª. vbi per plura exēpla oñdit in mulieribus nō amari fucū lenocinā tem sed formā nālē: qz illis ampla satis forma pudicitia.

IN presenti articulo: tres casus ſm Scribētes ſunt cōſiderādi. ¶ Primus. ſ. qñ certū ē talem ornatū eſſe mortā. ¶ Secūdus qñ certū eſt eſſe veniale. ¶ Tertius qñ eſt dubiū vtrū ſit morta. vel venia. ¶ Quo ad primū. ſ. qñ eſt certus eſſe peccatū mortā. Clarū eſt q nec vir nec mulier poſſunt abſolui niſi deſiſtāt. In quibuſdā aūt caſib⁹ cōſtat eē peccatū mort. vꝫ ¶ Primus caſus eſt ratione deprauate intētionis. ſ. qz vel in cōtemptū dei. Vel ob laſciuiā. vel ob vanāgloriā ponēdo ibi vltimū finē. Vel etiā qñ ita afficit ad talē ornatū q ēt ſi crederet aliquē ruiturū: nollet deſiſtere. Vel qñ dubitat de ruina alterius. ⁊ hec omnia late probata ſunt articulo precedēti in prima cōclu. Et nota qz loquor tā de viris q̄ de mulieribus quia hec tam viris q̄ feminis accidūt.

¶ Secūdus caſus qñ oſtēdit pudēda: nuditas. n. pudēdorum ſm ſe ē turpis ⁊ corrūptiua alioꝝ pudēdoꝝ: vñ ō beato Barnaba legit q maledixerit nudis viris ac mulieribus. Et primi parētes cooperuiſſe genitalia legunt Gene. c. 3. vñ dicit Plinius in. 7. natu. hiſto. q ſi homo ⁊ mulier ſubmergātur maſculus ſupinus: mulier prona fluctuabit: natura parcēte pudori. ¶ Tertius caſus ē qñ mulier eſſet veſtita habitu ita ſubtili ſeu diaphano q tota cōſpiceret nam tūc peccaret morta. quia ibi eſſet vitioſa prouocatio ad laſciuiā ex ipſa ſpecie actionis qua mulier culta ſe quaſi nudā ingerit alioꝝ oculis: ideo ſi verū eſt q de romanis ſcribit Seneca in. 2 libro declamationum in fi. q matrone Romane nil ſui plus adulteris in cubiculo oſtendunt: q̄ foris monſtrēt: peccabāt mortaliter. Inde dicit Martia. lib. 8. Femineū lucet ſic per bombicina corpus. Calculus in nitida ſic numerat aqua. Iſta eſt veſtis quā dñs tollendam a filiabus Sion cominat Iſa. 3. c. que terriſtra dicit que ſm glo. ibi eſt veſtis mulebris tenuiſſima ⁊ viſui peruia que dicit coa ſm Plinium ⁊ Solinum: ⁊ Propertius libro primo elegia. 2. dicit ⁊ tenues coa veſte moueres ſinus. Ideo benedicit Hiero. ingrediunt expoſite libidini victime: ⁊ tenuitate veſtiū nude: impudicis oculis ingerunt: hec ille. Ideo policia Platonis. in. 5. de republica ⁊ Licurgi teſte Plutarco in vita ipſius

eſt penitus

est penitus reprobãda dũ volebant pueros ⁊ puellas nudos incedere: de qua plura tractat Bissarion Cardinalis grecus libro. 4. defensorij Platonis: ⁊ Eusebius in. 13. de prepara. euange. c. pe. Unde Romani nolebãt lauari cũ filijs ne nudi viderent ab eis ſm Gale. Adar. libro. 2. c. 1.

¶ Quartus casus ẽ qñ excessus esset nimius ⁊ sufficiẽter scãdalizatiuus qz tũc etiã si mulier vel vir malũ nõ intẽderẽt: peccarẽt mortaliter est ỗ mẽte. oium docto. in hac mã ideo Alex. de Ales in. 2. par. q. 151. ⁊ Archi. Flo. in. 2. par. ⁊ omnes in hac materia Sũmiste dicũt qz in ornatu mulier nõ debet esse libido in volũtate qz pertinet ad intẽtionẽ: nec scãdalũ in opere exteriori qz pertinet ad nimiũ excessum: ⁊ ideo propter nimium excessum posset esse mortale licet nõ semper. ita dicit Archi. Flo. ⁊ alij Sũmiste enumerãdo casus in quibus ẽ mortale inter alios casus enumerãt duos. s. quãdo adest mala intẽtio: ⁊ quãdo est nimius excessus.

Probat hoc qz scandalũ põt dari preter intentũ vt latius dictum est arti. precedẽti in prima cõclu. ⁊ ex ibi dictis in. 6. casu comprobant ista: ideo nõ replico aliter. vide ibi. Cõfirmo ista per Cypria. in libro de habitu virginũ vbi sic dicit Ceterũ si te sumptuosius comas: ⁊ p publicũ notabiliter incedas: oculos in te iuuentutis illicias: suspiria adolescẽtũ post te trabas: concupiscẽdi libidinem nutrias: peccandi fomenta succẽdas: vt ⁊ si ipsa nõ peras alios tamen perdas: ⁊ velut gladius te ⁊ venenus videntibus prebeas: excusari nõ potes quasi mẽte casta sis ⁊ pudica: redarguit te cultus improbus ⁊ impudicus ornatus nec cõputari iã potes inter puellas ⁊ virgines christi: que sic viuis vt possis adamari. hec ille. Talis ẽt euẽtus habetur pro precogitato vt dictũ est art°. precedẽti. in prima conclusione. Cõfirmatur hoc qz sola mala intentio nõ est illa q̃ faciat habitũ esse prouocatiuũ sz forma vestis est illa q̃ facit vestẽ prouocatiuã qz forma dat esse rei: nõ. n. intentio mala mulieris est illa q̃ ꝓuocat videntes qz nõ vident intentionẽ: sed vestem: qz ergo prouocatio ipsa nõ ab intentione sed ab ipsius vestis forma procedit: iõ si vestis in sua forma nimiũ sit ꝓuocatiua: erit secũdũ se peccatũ mortale. hinc basilius in epistola ad nepotes ait Occupatũ esse in corporis ornatu nõ minus turpe dicẽdũ

arbitror ꝙ aut pellicé esse aut adultex. Et Hiero. ad Furiam de viduitate seruãda ait. Aut loquẽdũ nobis est vt vestiti sumus: aut vestiẽdũ vt loqmur. Quid aliud pollicemur ⁊ aliud ostendimus? lingua personat castitatẽ: ⁊ totũ corpus profert impudicitiam. Hec ille.

Banc ét vltra predicta occasiones male senciendi de talibus sic inhoneste incedẽtibus ⁊ cum magno periculo fame sue nã ꝑm Ambro. prime ad Thimo. 2. c. superbus habitus nec impetrat: nec recta de se facit Credi. hec ille. Et Chrisost. ibidé ait. Noli imitari eas q̃ meretricio ferunt̃ icessu. Ille. n. p exteriorẽ habitũ plures post se trahũt amatox greges: atq; hinc plurime sepius pessima suspitione nõ carẽt sed ⁊ plurimis ea opinione nocuerũt: plurimos. n. ex hac opi. violauerũt. Verũ qd agã inquies si alius ỏ me suspicet? tu huic suspicioni p habitũ per incessum ac aspectũ: ⁊ omnẽ corporis motũ fomenta mini stras. hec ille. Et Quintilianus libro. 8. ait Cultus cõcessus atq; magnificus addit boibus autoritatẽ: at muliebris ⁊ luxuriosus nõ corpus exornat sed detegit mentẽ. Et Homerus in Odissea ostẽdit ex vestibus ornamẽtũ ac nomen plerũq; cõparari: propter ꝙ Lisander refutauit vestimẽta pretiosa sibi a Dionysio missa pro exornãdis filiabus: dicẽs: ne ob ista aliquo modo minus venuste videantur. Et ideo si video mulierem in habitu meretricio moueor ad credendum illam esse meretricem arg. l. item apud labeonẽ. §. si quis virginez. ff. de iniurijs: ⁊ qui percutit clericũ comã nutrientẽ nõ est excõmunicatus si credit illũ esse laicũ. c. si vero el secũdo de sen. excõ. ⁊ ibi per docto. Hinc Hiero. super Ezechielẽ. c. 8. dicit vultu ⁊ oculis dissimulari nõ pot̃ ꝓscientia: luxuriosa ⁊ lasciua mens lucet in facie: ⁊ secreta cordis motu corporis ⁊ gestib⁹ indicant hec ille. ⁊. S. Tho. 3ª. 2ᵉ. q. 169. ar. 1. ad. 3ᵐ. dicit ꝙ exterior cultus indiciũ quoddã est mẽtis humane. ideo Salomon eccle. 19. c. ait amictus corporis ⁊ risus dentiũ ⁊ ingressus hominis enũtiãt de illo: ⁊ ꝑm Ambro. in primo de offi. habitus mentis: in corporis statu cernit̃. hinc. s. ex motib⁹ exterioribus hõ cordis nostri absconditus aut leuior aut iactãtior aut turpior aut grauior aut cõstãtior ⁊ purior ⁊ maturior extimatur ⁊ ꝓfirmat. S. Tho. 3ª. 2ᵉ. q. 68. ar. 1. ad. 3ᵐ. ⁊ ista potes adde

re ad

re ad cõprobãdũ dicta supra in art.p° in p³.cõcl.in.7°.casũ.
¶ Infero ex p̃dictis q̃ mulieres peccãt mortaliter qñ pectus ꝛ mammillas ostẽdũt ꝛ hec est cõ.opi.summistarũ in hac materia:ratio est qꝛ dant occasionẽ sufficiẽtẽ ruine spirituali alioꝝ ꝛ qꝛ hec cõclusio cõiter tenet:ideo non fundabo aliter ipsam p̃ nunc. Amplia istã cõclusionẽ etiã qñ portarent pectus ꝛ mammillas velatas velo valde subtili ꝛ diaphano:nam perinde est ac si nihil velaminis portarent vt supra in hoc art.in.3°. casu ꝓbaui:immo quidã dicũt q̃ fic subtiliter velate apparent pulchꝛiores.ꝛ in isto casu credo multas illaqueatas qꝛ portãt hodie velamina valde subtilia.
¶ Idẽ dicẽdũ ꝑm quosdã si ostẽdũt humeros seu pectora ex cessiue:ꝛ etiã si modicũ denudẽt:sit valde periculosum ꝛ qñq̃ posset esse mortal.ꝑm occasionẽ datã:puta si mulier habeat pectus valde pulchꝛũ: Pꝛo hoc dictum magni Basilij in libꝛo de vera integritate virginis:ꝛ Arebi.Flo.in.3.par.tit.2.c.2. sequitur ipsum. Dicit ergo ita Basilius. Pudoꝛe igit ꝛ tunica seipsam pudice ꝛ verecũde cõponet:nec solũ nihil membꝛorum que operta sunt:nudari vlla rõne permittet:verũ summa ꝛ secura obseruatione:circũtegetꝛ vt nõ solum ipsa illesa atq̃ illibata permaneat:sed ꝛ qui intueãt illã:nullã ex aspectu eius lesionis materiã capiãt. Videtes.n.filij dei filias hoium q̃ essent pulchꝛe deuolute sunt ad eas. Sufficit qppe vel modice nudata pulchꝛitudo:dei quoq̃ filios ad voluptatẽ emollire. hec ille. Inde Hiero.in epistola ad matrẽ ꝛ filiã in gallijs cõmorãtes loquẽs de malitia quarũdã mulieꝝ ait. Pꝛal liolũ interduꝫ cadit vt candidos nudet humeros.ꝛ quasi videri noluerit:celat festina q̃ volens detexerat.ꝛ qñ in publico quasi per verecũdiã opit faciẽ:lupanariũ arte id solũ ostẽdit:q̃ ostẽsum magis placere põt. Et ad demetriadẽ de cõtinẽtia virginali ait. Illa sit tibi pulchꝛa que nescit esse pulchꝛa:ꝛ ꝓcedẽs ad publicũ nõ pectus ꝛ colla denudet:nec pallio reuelato ceruices aperit ꝛc. Añ ꝑꝫ grecos phꝛynenen meretricẽ iudices Athenienses absoluerũt:non oratione.by peridis q̃q̃ admirabili ꝓuisi:sed viso illius pectoꝛe qñ specioſissimuꝫ diducta veste nudauerat. Ideo videtur q̃ peccent mortaliter si excessiue ostẽdũt. Et hec intelligo esse vera ẽt si nõ habeãt malã intentionem vt ex supꝛa dictis est pꝛobatum.

¶ Aduertēdū est autē quo ad dicta in hoc corrolario nā qui busdā videt q̄ ostēdere pectus nudatū ꝑm morē patrie: non sit ꝑm se mortale. ⁊ rō est ꝑm ipsos q̄ pectus nō est inter puden da vnde primi parētes tm̄ genitalia cooperuerūt: Et lz turpis videat cē talis cōsuetudo insuetis: si tm̄ cōsideremus q̄ cōsue tudo tactus qui plus vrget q̄ visus: nō vituperat vbi cōsueta sunt oscula inter mulieres ⁊ viros: non videtur vituperabilis cōsuetudo mulierū pectus nudum deferentiū: forte. n. vix sic a viris amant: ⁊ eos diuertunt a maioribus criminibus. hec illi. ☞ pi. ista est cōtra dicta sanctoꝝ ⁊ cōm. opi. Sūmistarū vt ap paret ex dictis in isto. 4. casu. Et rōnes sunt valde debiles: maz nō obstat q̄ pectus nō est inter pudēda q̄ respondeo q̄ lz nō sit inter pudēda: est tm̄ inter valde ꝓuocatiua: illa aūt que sunt valde prouocatiua nō deberit fieri ne anime ruant in infernū. Preterea si hec rō esset bona: sequeret q̄ mulieres possent incedere nude quo ad totū corpus exceptis partibus genita libus vt fecerūt Adam et Eua: ⁊ q̄ hoc nō esset ꝑm se morta le: q̄ est absurdissimū ⁊ cōtra mentē oium sanctorū. ⁊ doctorū. Preterea negari nō pōt q̄ procedere sic nudata pectore nō sit quid inuerecūdū vt de se pz: vt quasi more vaccarū incedāt Est. n. iste habit⁹ adeo fedus vt meretrices a non meretricib⁹ difficulter discernant. Et ideo dū isti dicūt de mēte. S. Tho. q̄ nullus ornatus mulieb⁹ is ex hac rōne quia ꝓuocatiuus ad lasciuiam: est ꝑm se mortale nisi ex intentione vtentis ad prō uocandū ad lasciuiā. Dico q̄ ꝑm mentē. S. Tho. hoc est ve rum nisi ornatus sit inuerecūdus ⁊ impudicus nā tūc est de se mortale prohibitus a lege diuina vt est de mēte. S. Tho. ibi ad primū arg. cōiungendo formā arg'. cū responsione: q̄ autē talis habitus. s. oīndere mammillas vel excessiue pectus: sit in uerecūdus nō est opus probare quia per se patēt: q̄ etiam sit impudicus satis patet ex autoritatibus sanctoruz. S. Cipria. Iero. ⁊ Basilij in isto. 4. casu illegatis. Et duz dicunt q̄ sicut pulchritudo naturalis est inculpabilis lz sit prouocatiua: sic di cendū de artificiali. Rūdeo q̄ isti errāt quia vt dictū est supra art. primo ornanti se inuerecūde imputantur pro culpa q̄ con cupiscatur: sed non sic in naturaliter pulchra: vt ibi dixi. vide ibi dicta ad que pro responsione me remitto.

Et licet

Et ꝫ Adã ⁊ Eua non texerit nisi pudẽda: hoc fuit q; Adã nõdũ sciebat facere tunicas: ⁊ iõ dr q; post peccatũ dñs fecit illis tunicas pelliceas. i. vt opari fas est: fieri docuit sicut parare cibos: colere agros: vti medicinis ⁊ huiusmodi ita dicit Cancellari⁹ parisiẽ. Joannes Gerson in. 2. par. in recomẽdatione licentiandorum post Josephum in libro antiquitatum.

Nõ ob. q; cõsuetudo osculorũ ꝑm morez patrie nõ vituperat q; respõdeo osculari ꝑm se nõ est malũ nec inhonestũ sed est bonũ vel malũ ꝑm causaz suã ꝑm. S. Tho. 2. 2. q. 154. ar. 4°. ⁊ iõ dicit Gerson in. 4. par. in ꝑmo. cõtra luxuriã q; si oscula fiant inter extraneos ⁊ in publico ⁊ per cõsuetudinẽ patrie ⁊ p amicitiã generis sine immunda cogitatione: ibi nõ est peccatũ hec ille. vnde Jacob. osculatus est rachelẽ adolescẽtulã amore casto: ⁊ sancta Cecilia osculata ẽ pectus cognati sui: ⁊ in ecclesia dat osculũ pacis ⁊ dicit sanctũ ad Roma. vi. c. ⁊ secũde ad corint. c. vi. Et in doctoratu doctor osculat suscipiẽte in signia ꝑ Bal. in. l. cũ a spõso. C. de dona. ante nup. Est ergo osculũ caritatis vt ꝑz in predictis. Est ⁊ dolositatis vt in osculo iude: est ⁊ voluptatis vt in meretrice prouer. 7. c. ⁊ de clerico osculãte ꝑ glo. in. c. absit. xi. q. 3. Sed ostẽdere mãmillas vel excessiue pectus mostrare ẽ ꝑm se inuerecũdũ ⁊ quãdã continẽs inhonestatẽ vt ꝑz ex dictis basilij ⁊ Hieron. ⁊ iõ cõsuetudo tanq; inhonesta nõ excusat. c. mala. 8. dist. ⁊ ab. in. c. fi. de cõsuetu. ⁊ in. c. fi. de prescrip. Est. n. abusio ⁊ corruptella pestifera ⁊ non consuetudo: q; teste experientia: multe anime ruunt.

Excusatur tamen ꝑm summã angeli. mulier sic incedẽs coram viro suo aut alijs mulieribus ⁊ ad hoc vide Rico. de Ly. exodi. 38. c. in prin. hoc aũt credo verũ nisi periculũ sit q; vir excedat limites amoris maritalis ꝑm ea que dixi supra artic°. primo in. 4. cõclusione in. 2. casu dũmodo mulier aduertat de periculo. Quãdo etiã ipsa sic iret corã mulieribus: si tamẽ periculũ esset peccati mortal. rõne mali exemplj aliquo°: tũc aduertẽdo de tali periculo peccaret mortaliter nõ abstinẽdo vt dixi art. precedẽti. Et si maritus preciperet vxori q; iret sic in publicũ tenetur non obedire q; hic agitur de peccato mortal. vt dictũ ẽ art. pce. in. 4. cõclu. i. 3. casu ⁊ ẽt ifradicẽs ⁊ talis marit⁹ sic ꝓcipiẽs peccat mortal. ⁊ reddet rõnẽ deo de oibus peccatis que propter ipsaz sic incedẽtẽ vel ab ipsa vel ab alijs occa-

sione talis ostensionis cõmittunt maxime qz dant operam rei illicite. ideo viri z mulieres tenentur de inde sequentibus.

¶ Infero z.2°. ex dictis in hoc. 4°. casu q iuuenes portantes coram mulieribus vestimẽta aperta vel ita breuia q oia signa virilis membri apparẽt vt hodie fit cũ istis brachettis peccãt mortaliter hoc fuit originale dictũ. S. Bernardini: nam beatus Joãnes de Capistrano qui fuit peritus in iure z in theologia vt dicit Archi. Flo. in. 3°. par. tit. 2 3. c. 5. refert in dubijs suis se audiuisse verbotenus a. S. Bernardino q boies babẽtes zuppazellos curtos nisi cooperiãt nates. nullomodo videt q possint absolui. hec ille ad literaz. Idẽ tenet Nicolaus de Ausmo in Supplemẽto vbi dicit q ad inhonestatẽ pertinet aperte q ex deformitate habitus viri ostendũt verenda: z mulieres humeros seu pectora. hec ille. z idem tenet summa angelica.

¶ Probatur hoc primo quia hic est scãdalũ nã dant causam efficacẽ seu occasionem sufficientem ruine multis mulieribus experientia teste. ¶ Secũdo qz dãt operã rei illicite z ex qua tales inhonesti effectus sepius oriunt. ergo mala inde sequentia sunt illis imputãda vt latius dictũ ẽ arti. precedẽti in prima cõclu. in. 6. casu in. 5. arg. Cõsideret hõ ad hoc cognoscẽdũ si videret mulierẽ tali habitu vestitã q ante z retro representare tur forma pudendoz muliebriũ eo modo quo sunt: quid cogitaret: z an pp talia tempraret nec ne: z videbit hoc idẽ dicendũ esse z potius in muliere (cũ sit fragilioz) qñ videt brachetã z nates ita detectas. ¶ Tertio probat ꝑm quosdã qz nihil inhonestũ põt esse licitum: cũ honestas sit vna de partibus essentialibus iustitie. l. iustitia. §. iuris precepta. ff. de iust. z iu. z ꝑm Ambr. in primo de offi. c. 14. q turpe est: nõ põt esse vtile: nec id qõ honestũ est: inutile: qz cõplex honestatis est semper vtilitas: z vtilitatis honestas. hec ille. z ideo nõ solũ q liceat sed z q honestũ est: cõsiderãdum est. l. semper in cõuẽtionibus de reg. iur. z. c. magne de voto. Et si vnꝯ brachete fuerũt inhoneste fũt hodie qz sartores faciũt eas amplas z cũ quadã forma ita sursum erectas vt quasi ad vngué membrũ virile videatur. An aũt tũc femine videtes tales brachettas cogitẽt de passione Christi vel de gloria paradisi vel de penis inferni: nescio: tũ credo q nõ. Nec excusant iuuenes si dicãt se de hoc nõ cogitare

gitare nec intẽdere aliqd mali.qz sunt in culpa portando talia nec aduertẽdo:qm̃ aduertere debẽt vt latius dictũ est in arti. precedẽ.in prima cõclu.sicut proiciẽti aliqd de fenestra super viã publicã:ob qõ deturpatũ ẽ paliũ alicuius inde trãseuntis: vel homicidiũ secutũ:imputat ꝙ inde deiecerit aliquid per to. tit.ff.de bis qui deiece.vel effude.nã est in culpa nõ puidẽdo preuidẽda iuxta dictũ Bal.in.l.solã.C.ỏ testi.z ẽ bonus tex. in.l.si putator.ff.ad.l.aqui. Et ad quẽlibet spectat circũspectũ esse in suis negocijs tã quo ad deũ ꝙ etiã quo ad ꝓximũ:z ob id sancta quatuor animalia describunt ab Ezechiele intus z foris oculis plena ẽm Grego.in.19.moza. Ideo pp talia z simi lia christiani ab infidelibus deridẽt nã vt dicit dictus frater Ricardus in allegato libro de moribus z nequitia turcho rũ turci oẽm leuitatẽ in gestibus vestitu:z apparatu detestant sicut ignẽ:abhominant sicut pestẽ:videntes leuitatez christia norũ in vestitu z equitatu:z alijs quibuscũqz deridẽt eos:z ca pras z simias vocant.hec ille.

¶ Quidã qbus hec sinia dura vr:dicũt ꝙ si hoc ẽ verũ:totus mũdus cẽt ĩ statu dãnationis:cũ h vbiqz vsitet. Rñdeo ad h cõcedo ꝙ multi vtriusqz sexus ob hoc damnant.z quid mirꝝ cũ xps dicat ꝙ pauci sunt electi:z ꝙ arcta est via que ducit ad vitã z pauci ingrediunt p eã:z in psal.dr oẽs declinauerũt si mul inutiles facti sunt:nõ est q faciat bonũ:nõ est vsqz ad vnũ z teste apostolo totus mũdus positus est in maligno. Et quis recte sapiẽs audeat dicere ꝓximũ cũ pp bas maledictiones iuxta dictũ Gen.c.4.aduleriũ z fornicatio z ois luxuria ac turpitu do inundauerit; Quis inquã sani intellectus cõtradicet cum effectus causam demonstret; vt.n.ait Plautus in truculento nũc lenonũ z scortoꝝ plus ẽ:ꝙ muscarũ cũ calet. Effectꝰ inꝙ demõstrat cãm.s.ꝙ pp bas maledictas vanitates z ihonestas portaturas:honestas:verecũdia z pudicitia a psonis vtriusqz sexus exulant:fugate sunt:immo potius virtutes oẽs perierũt. Preterea h argm nil cõcludit qm̃ ẽm Hiero.multitudo pec cãtiũ nõ pstat errori patrocinũ:z dñs exod.23.c.ait ne sequa ris turbã in malũ:quã sentẽtiã imitatus Pythagoras ait per viã publicã ne ambules.i.ne multoꝝ seqris errores sz Hiero in epla reñsiua ꝓ Ruffinũ in qua ponit simbola pythagorica

ꝛ per Reuchlinum. 2°. de arte cabalistica. Dicebat etiaꝫ Pythagoras teste Ficino in primo libro epistolarū suaꝝ. Popu lares vias declinato: ito per diuerticula. Et ideo ait Seneca in libro de vera vita. Pessimū argumētū ē turba: queramus quid optimū sit: nō quid vsitatissimū. Et multū bene ad ꝓpoſi tū dicit Gerson in. 2. par. in tractatu de simonia ꝙ valde mul ta (ꝓh dolor) fiūt ꝛ facta sūt babētia ſpeciē mali: sicut ꝛ alia vitia videmus regnare passim apud boies: virtutes anté raro. Hec est n. argumētatio pessima: multitudo hoc facit: ergo est licitū: quoniam oppositum cōsequentis frequenter ꝛ quasi ſemper stat cum antecedēte. hec ille. vbi statim reſpondet ad aliud arg. ꝙ sibi obiciebat in illa materia. ſ. ꝙ nō est ꝓbabile ꝙ tot annis tolleraſſet eccleſia. vt ibi per ipsum. Et quid mirū est si ꝓp tales ad inuentiones inhonestas multa ſcelera perpe trent ꝛ deſiderent fieri a videntibus illas? qñ vt ait Gerſon in 3. par. in tractatu ỏ exercitijs diſcretis deuotoꝝ ſimpliciū. c. 3. homo cogitās nimis de imaginibus ꝛ ſuis circūſtātijs: de pijs cogitationibus deſcēdit ad turpes: ꝛ a ſpiritualibus ad carna les: ꝓout in nōnullis deuotis perſonis in his incautis: cōper tum ē quādoqꝫ in ipſa imagine crucifixi ex nimia cōſideratio ne circa coꝛporis dñici nuditatē eiuſqꝫ femoraliū. Qui caſus sicut mulierculis est valde poſſibilis: ſic verſa vice poterit iſte caſus ꝛ viris non eſſe impoſſibilis: ſi nimis figant eoꝝ cogita tus erga ſanctarū virginū imagines coꝛporeas: vt etiā experiē tia nōnullos docuit: ꝛ ideo caueamus. hec ille. Si ergo circa imagines crucifixi ꝛ ſanctarū talia ſuſcitant que tamen cauſa deuotionis ab eccleſia inducte ſunt: quid obſecro penſanduꝫ est fieri a mulieribus videntibus brachettas ꝛ nates ſic indecē tes oſtēdi? quid inquā cogitant qñ coram ipſis: Juuenes de brachetis extrabūt naſitergia ꝛ pecuniaꝫ. quaſi deſint manice diploidis vel veſtium ꝓo naſitergijs reponendis: vel burſe ꝛ marſupia ꝓ pecunijs deferēdis. Quid cogitāt inquā puel le nubiles vel maritate qñ videt manus apodiare ſup brachbe tas ꝛ alia agere coꝛā ipſis que nec lenonibus cōueniūt? ꝓ pter ꝙ vt ait Satyricus Omne ī precipiti vitiū ſtetit. Caueāt ſibi igitur predicatoꝛes non moꝛdētes ſed palpātes vitia. Ca ueāt ꝛ cōfeſſoꝛes abſoꝛbētes. nō abſoluētes de talibus.

Rurſum

¶ Rursum quidã quibus nõ placet hec sententia: dicũt q̃ ꝫ viri in caligis membri virilis formã accõmodã preseferant: tñ cõsuetudo ipsa testat nõ esse mortiferũ: ⁊ aliquibus forte nec veniale: nã de his que nõ sunt ꝑm se prava: nõ facile ferẽda est sentẽtia q; q̃ vni videt turpe aut impudicũ: alteri aut alibi nõ videt turpe aut impudicũ. hec illi. Sed hec sũt valde debilia fundamẽta nã dicere q̃ cõsuetudo oñdit nõ esse morta. ꝑm se. Dico q̃ in similib⁹ ad q̃ ex natura corrupta proni sunt homines vt est luxuria ⁊ ad ipsaꝫ ptinẽtia: immo ẽt in multis etiam horrendis nõ põt sumi argumentũ a consuetudine tãq̃ validũ quo ad cognoscẽdũ an sit morta. vel non q; mala consuetudo sic deprauat rõnẽ q̃ nõ solũ vnus homo sed ẽt multi homines immovna regio vel prouicia tota non cognoset ẽt in rebus satis euidentibus illud esse malũ hoc est de mẽte. S. Tho. ꝑma 2ᵉ. q. 94. art. 4. vbi post cesarẽ in cõmẽtarijs dicit q̃ olim apud Germanos latrociniũ nõ reputabat illicitũ ⁊ tñ hoc est de se peccatũ ⁊ ibidẽ art. 6. dicit q̃ ꝓpter malã cõsuetudinẽ vitium sodomie nõ reputabatur illicitũ vt dr̃ ad Roma. p°. Cõfirmo hoc nã Massagete ⁊ indũteste herodoto: filij parẽtes senes occidũt ⁊ eorũ carnibus vescũtur: ⁊ Dari⁹ tẽptauit eos a tali abusiõe reuocare nec potuit. Narrat diodorus siculus morẽ eẽ ethiopũ vt rei capitis queréde salutis gr̃a e patrio solo sine dedecore migrare nõ possint: Cũ ergo quidã capite dãnatus fuga salutẽ querere cogitasset: mater ipsius strãgulauit ne vniuersa familia ob id factũ infamia notaretur: que res apud alias gentes haberet impia ⁊ crudelis ⁊ hoc ꝑm diodoꝝ siculũ ꝓpter cõsuetudinẽ que nescit rebus etiã absurdis dissentire vide Bissarionem Car. grecũ in lib. 4. defenssorij Platonis. Item apud Getulos femine cum q̃buscunq̃ velint coeũt nec adultere vocantur. Omnes etiam medi canes diligenter pascũt quibus morientes homines adhuc spirantes proiciunt. ⁊ apud gallos pueri publice olim nubebant: vide Eusebium in 6. de preparatione euãgelica. c. 8. Refert etiaꝫ Hieronymus contra Jouinia. q̃ tibareni quos dilexerint senes: suspendunt in patibulis. hircani. volucrib⁹ ⁊ canibus feminiuos proiciũt. Scite eos qui a defunctis amati sunt viuos infodiunt cũ ossibus mortuoꝝ. Bactri canibus ad hoc ipsum nutritis obiciũt

senes q cū Alexandri p̄fectus nicbanor emēdare voluisset quasi amisit ꝓuinciā. Vides ergo in sepulchris ⁊ in cōnubijs ⁊ in omni ꝑseruatione q vnaquęq; gens suo ritu ⁊ ꝓprietati⁹ victitet: ⁊ hoc eā nature legē putare q didicit hec Hiero. Patet g̃ suū fundamētū nullius esse momēti. Et lz ꝑsuetudo in multis excuset: nō tū qū est cōtra bonos mores. c. q cōtra 8. dist. ⁊ nota. in. c. fi. de cōsuetu. ideo dicit Juriscōsul. in. l. ex dāni infecti in princi. ff. de dā. infec. q honestus modus seruā⁹ dus est ⁊ non immoderata cuiusq; luxuria sequenda est ad quā luxuriā valde excitat talis delatio brachetarū q̄ ē inhone sta: ⁊ frequēter ⁊ sepius dās occasionē mulieribus cadēdi in illicita desideria vt experientia docet. Excusantur tū ꝑm summā ange. portātes brachetas coram talibus q nō habent ꝓ uocari ad lasciuiam sicut cū iuuenes ludunt in diploide simul. Ex predictis colligitur non esse mirādū si male assuetis videā tur forte dura ista que scribimus ꝓtra istas vanitates qm̃ ⁊ de infallibili veritate dictū est a quibusdaz Joan. 6. c. durus est hic sermo. Et ex cōsuetudine venenū ē ꝓ cibo vt dicit auerro. in. 3. phisico cui post galie. ⁊ auice. cōcordat cōcilia. defferētia 22. ⁊. 142. ⁊ i lib. de venenis ⁊ eoz remedijs: sic hodie pp ma lam consuetudinem inhoneſta adeo videnť honeſta vt cōtra illa loqui videať absurdū nimis ⁊ asperū sicut videbať natio⁹ nibus nūc nominatis. Cum tū sancti doctores vbiq; vanita⁹ tes detestātes ostendāt grauitatē peccati isti⁹ ⁊ quot dānent ⁊ quot innumera peccata mortalia inde orianť vt pz ex predi ctorū sanctorū autoritatibus sparsim in presenti opusculo alle⁹ gatis: vt merito Dauid egregius psaltes exclamauerit psal. 39. beatus qui non respexit in uanitates ⁊ insanias falsas.

¶ Secūdus casus principalis est quando certum est talem ornatum vel q vti tali ornatu est peccatum veniale quia tunc secūdū summistas non est deneganda absolutio etiam si vel⁹ let perseuerare qz venialia nō sunt de necessitare cōfessionis secundum Scot. in. 4°. dist. 9. ⁊ dist. 17. ⁊ alios theolo. Istud puto verum nisi mulieri immineret periculum cadēdi in mor⁹ tale nisi deinceps abstineat nam tūc mulier aduertens de pe riculo tenetur abstinere ab illo veniali: alias non potest absol ui: ⁊ hoc quia exponēdo se scienter periculo peccati morta.

peccaret

peccaret mortā. vt late dictū est art. precedēti in prima conclusione in .5. casu hoc est q dicit. S. Bona. in .4°. dist. 16. in. 2. par. arti. vl. q. vl. volens q quis teneatur penitere de peccato veniali ratione periculi ad qđ ducit quādo aduertit periculū idem sensit Alex. de Ales in. 4. par. q. 65. membro. 3. ar. 3. §. primo ⁊ in hoc casu tenetur confiteri de isto veniali ſm mētem Alex. de Ales ⁊ S. Bona. ⁊ sequūtur summiste in materia cōfessionū: Cōcordat ricar. in. 4. dist. 16. ar. vl. q. 1. vbi dicit q penitētia de venialibus non est necessaria ad salutē per se sed per accidēs rōne periculi: qñ. s. perpēdit homo aliquam affectionem deordinatam venialem tñ ita in ipsa intendit q probabiliter coniecturat q nisi ipsam per penitētiam abiciat trahat ipsum in peccatū mortale hec Ricar. Cōprobo hoc p id qđ dicit post vmbertū i expositione regule beati Augustini Archi. Flo. in. 2. par. ti. 9. c. 6. ⁊ fuit etiam doctrina Cardi. Alex. in. c. si peccauerit in. 5. col. 2. q. prima post Cardina. de turre cremata ibidē arti. 9. vbi omnes isti dicūt q cum venialia sit dispositio ad mortalia. Duplex est dispositio ad morta. quedā propinqua ⁊ quedā remota: Dispositio remota est verbū ociosum leuitas risus aspectus vel auditus curiosus nouitatū ⁊ huiusmodi. Dispō propinqua est vel ratione multitudinis vt in illo qui assidue sine numero hec cōmittit: vel ratione magnitudinis vt sunt aliqua mendacia multū scādalizātia ⁊ alique detractiones ⁊ huiusmodi. Vel rōne cōnexionis cū morta. sicut sunt colloquia impudica: ⁊ visus fixus circa mulierē ⁊ huiusmodi. Sicut ḡ aliqs vidēs incedētē p viā credit q statim incurret periculuz mortis: peccaret nisi eum retraheret ita pōt aliqs peccare mortaliter nisi corrigat fratrē ō huiusmodi venialiḇ q sunt dispō ꝓpinqua ad morta. vt ē perulātia de qua loqt Aug. in regula: tenemur ḡ ꝑceptorie ad correctionē fraternā de veniaḷiḇ interdū: nō inḡtū venialia sed inḡtū ad morta. inducētia. hec illi. ⁊ Astē. lib. 2. tit. 67. ar. 4. ⁊ alij. sūmiste cōcordāt in mā de correctione fraterna. Concludo ḡ q mulier aduertēs de periculo non pōt absolui nisi desistat ⁊ si pcm̄ veniale: qz nil ꝓhibet ex veniali oriri morta. ſm. s. Tho 2. 2. q. 105. ar. 1. ad. 2^m. Et ḇ siue ipsa p se aduertat de periculo siue qz ab alio correcta ⁊ admonita vt pz ex vbis archi. flo

Et q; vnicuiq; deus mãdauit de ꝓximo ſuo eccle.c.17. Ideo qua ratione quãdo aduertit de periculo ſuo tenet deſiſtere a peccato veniali diſponẽte ad mortale diſpoſitione ꝓpinqua: ſic etiã ſi ex peccato ſuo veniali alius eſt in periculo cadẽdi in morta.7 ipſa aduertat de periculo ꝓximi: peccat mortaliter nõ deſiſtẽdo: q; facit cõtra caritatẽ exponendo ꝓximũ ſcienter periculo peccati morta. Et ꝓ hoc eſt dictus Archi. Flo. in.2.par.tit.7.c.4.q retuli ſupra art°. precedẽti in prima cõcl. in.4.caſu vbi oino videas. Probat etiã hoc q; loco 7 tempore ipſa teneret in iſto caſu ex precepto dei ad correctionẽ fraternam. ergo tenet deſiſtere. Et q; viſus fixus in faciem mulieris eſt inductiuus ad mortale diſpoſitione ꝓpinqua vt nũc dixi ſm Archi. Flo. 7 probat eccle.9.c. Auerte facie a mulie re compta 7 ne circũſpicias ſpeciẽ alienã: propter ſpeciẽ. n. alienam multi perierunt: 7 ſm Hiero. gladius igneus eſt species mulierũ. Ideo ſequitur q mulier cognoſcẽs homines faciem ipſius fixius contemplari ꝓpter pulchritudiné reſultantem ex ad inuẽtionibus que habet in capite 7 circa collũ: ſequit dico q tenet abſtinere ſub pena peccati morta. a talibus ornamentis 7 hoc ſi aduertit de periculo ꝓximi: 7 poteſt illa ſine detrimẽto ſui ſtatus dimittere vt dicit Archi. Flo. in.2.par.ti. 7.c.4.7 retuli in art°. precedẽti. Ideo cũ magno periculo animarũ ſuarũ verſant mulieres que cũ balceis vel mitris 7 ſimilibus ornãt capita ſua. cũ quibus alliciunt viros ad cõtemplãdam ſpecioſitatẽ ſuam. Caueant ergo 7 diligenter aduertant cõfeſſores q; eſto q iſta talia eſſent peccata venialia: tamẽ negari nõ põt q nõ ſint valde inducentia viros videntes ad mortalia diſpoſitione ꝓpinqua vtpote tanq; valde venuſtantia faciem mulieris 7 alliciẽtia oculos virorũ ad intuendũ: 7 ideo ꝓpter hoc: eſt valde periculoſus animabus mulierũ talia deferre: illud enim dicit periculoſum q de facili inducit aliquez ad pereundum ſm. S. Tho. de malo in.9.q.ar.2.ad.4m. Et ideo ipſi cõfeſſores non minus in hoc caſu tenentur corrigere mulieré ſm preceptum correctionis fraterne q; quilibet alius extraneus: immo plus 7 tanto plus tenetur quãto plus tenet deo reddere rationé de anima illius quã audit in confeſſione 7 ideo ſi mulier noluerit audire vocẽ cõfeſſoris admonẽtis 7

corrigentis

corrigentis illam ꝛ instruentis de periculo cui exponit viros ipsam videtes: nõ pót illaz absoluere qz tunc peccat morta. vt ex iam dictis pz. Et ista multo magis procedunt in muliere se fucante: cũ pessimũ locum obtineat fucatus inter oẽs ornatus mulierũ ſm docto. vt dictũ est art. precedẽ. Et loquor de fucatu qñ certũ est esse peccatũ veniale. sed periculosuz de morta. Vel rõne inordinate affectionis ipsius mulieris ſm dictum Ricar: supra relatũ. Vel pp periculũ videntiũ ipsam ſm mentem Archi. Flo. supra relatã ꝛ declaratã: qz de fucatu qñ est peccatum morta. dixi supra art. precedenti.

Quinimmo si p artificiosuz capitis ornatũ .s. balceoꝝ vl̃ mitrarum ꝛ huiusmodi superaddat pulchritudo sufficienter prouocatiua: ꝛ mulier sic in publico seu extra domũ incedit: credo ꝙ peccet morta. tãꝙ dãs causaz efficacez ruine aliene: eo modo quo in talibus causa esse pót. Cõprobantur ista p dicta supra art. primo in. 4ª. cõclusione de componẽtibus artificiose capillos ꝛ in eisdẽ casibus credo cũ tali ornatu ipsam peccare mortaliter. In quibus dixi ibi ipsam peccare i cõpositione capillorũ. nec ob. ꝙ non aduertit quia debet aduertere: nõ ob. ꝙ ipsa non habet malã intentionem: qz scãdalum pót dari preter intẽtũ. Non ob. ꝙ sic est cõsuetudo quia nõ est cõsuetudo sed abusio cũ inducat alias ad peccandũ: ꝛ inde multa facinora perpetrant iuxta nota. in. c. fi. de cõsuetu ꝛ sepius supra dictũ est. Maxime quia hodie mulieres ad nil aliud vt in pluribus student nisi vt nouas faciant adinuẽtiones: ꝛ iõ non dz esse eis licitũ pretextu cõsuetudinis imo abusionis velle portare ꝛ facere ea que in laqueum animarũ vertũtur ꝛ scandalũ. Cõfirmãtur supra dicta ab idẽptitate rõnis: eadẽ. n. rõ prohibitionis videtur esse in artificiosa cõpositione capitis cum balceis que ẽ cum capillis: si ita cum balceis sicut ꝛ cũ capillis superaddat pulchritudo sufficienter prouocatiua. Juxta illud Juuena. in satyra. 6. Tanti est querendi cura decoris. Tot premit ordinibus: tot adhuc cõpagibus altum Edificat caput: Andromachen a fronte videbis. Post minor est: aliã credas. De illis aũt ornamentis que non pót sine detrimẽto sui status dimittere nil dico hic qz tũc vł excusari per dictũ archi. Flo. in. 2. parti. 7. c. 4. de quo supra art. primo in prima cõclusione in. 4. casu

Sed sufficit q̄ ei displiceat vt pulchre dicit Gerson in.2.par. in tractatu de cognitione peccator venialiū ⁊ mortaliū. quem refero supra arti.primo in.6.cōclu. sicut faciebat Hester.14.c. que orādo dicebat Vide dñe necessitatē meā: tu scis q̄ abbominer signū glorie ⁊ superbie mee q̄ ē sup caput meū. Sufficit ergo sibi in isto casu q̄ ipsi displiceat q̄ pp talia ornamenta vel propter pulchritudinē superadditā ex ornamētis que defert propter sui status condecentiam: alter ruat.

¶ Tertius casus principalis est qñ cōfessor nō pōt percipere vtrū sit mortale vel veniale: vel ex intētione mulieris quā confessor nescit intelligere vel illa exprimere: seu ex q̄litate ⁊ q̄titate ipsius ornatus. nā ꝑm summistas nō ē precipiēda sīa vt.s. deneget absolutionē: vel vt faciat illi cōsciētiā de mortali quia faciēdo postea cōtrariū: peccat mortaliter. etiā si illud nō esset mortale q̄ omne q̄ fit cōtra ꝓsciētiā edificat ad gehennā: ⁊ promptiora sunt iura ad absoluēdū q̄ ligandū. c. ponderet. 5. dist. Et melius est dño reddere rōnez de nimia misericordia q̄ de nimia seueritate. 2. 6. q. 7. c. alligāt. potius ergo videt absoluēdum ⁊ diuino examini remittendū. Debēt tñ predicatores ⁊ cōfessores talia detestari ⁊ persuadere ad dimittēdū cum sint nimia ⁊ excessiua: vt cōmuniter accidit: nō tamē ita indistincte asserere esse mortalia. ita dicit Archi. Flo. ⁊ qdā alij p̄ ipsuz. Quia ista dicta vident mihi minus bene digesta. Ideo dico q̄ si cōfessor inclinat in vnā partē potius q̄ in aliā cum aliquo tñ scrupulo ō parte oppositā: tūc dico q̄ credēdo iste cōfessor q̄ nō sit peccatū mortale. pōt illā absoluere nisi tale factum esset dispositiuū ad mortale dispositione ꝓpinqua. ⁊ aduertit ō periculo vt dictū ē paulo añ si vero credit eē mortale. licet cū aliquo scrupulo de cōtrario: nō pōt absoluere. Qñ autē est in equilibrio ⁊ nō declinās plus ad vnā q̄ ad aliaz partē: sed binc inde hesitans: tūc dr̄ esse dubius: seu factū dicit esse dubiū. vt dictū est supra art. primo ⁊ in istis terminis videntur loqui Summiste dicentes q̄ si nescit clare percipere an sit mortale vel sit veniale ⁊c. Et tunc dico q̄ hic sunt duo passus considerandi.

Primus ē qñ cōfessor nescit percipere intētionē mulieris vel q̄ nō intelligit ꝑ illā intētionē vel q̄ ipsa nescit exprimere. Secūdus casus ē qñ nō intelligit pp quātitatē vel qualitatē ornatus. Quo ad primū qñ cōfessor nescit percipere intētionez vel

illa

illa nescit exprimere: dico q ipsa mulier ꝛ etiã cõfessor debent eligere partẽ tutiorẽ respectu preteriti q in dubijs tutior pars est eligẽda vt infra latius dicã. Ad hoc ét dictũ. S. Bona. in 2°. dist. 24. in. 2. par. circa lite. vbi loquẽdo de cogitatione morosa dicit q si cõsciẽtia nõ aduertit se lesam cogitando morose rõne cõsensus vel cõtẽptus: dz securiorez parte eligere ꝛ cõfiteri pure: sic etiã dolere quasi peccauerit mortaliter hec ille. ꝛ dicit Gerson in. 2ª. par. in tractatu de cognitione peccatoꝝ mortalꝝ ꝛ venia. cõsideratione. 19. q cõtingit aliqñ q aliquis ignorat de aliqbus factis vtrũ faciat vel nõ: nec ét scit vtrũ peccet mortaliter aut nõ: ꝛ in tali casu põt cõfiteri sub cõditione dicendo. Ego dubito de tali facto: aut de modo facti: aut de intẽtione. Pro quãto ego peccauj: ego cõfiteor: q in cõfessione nemo mentiri debet: nec affirmat hoc de quo est dubiũ: tamẽ bonuz est ꝛ securũ de talibus penitere ac si certus esset. hec ille. Sed respectu temporis futuri dico q nõ debet cõfessor permittere q ista mulier in futurum sic stet incerta de sua intentione: sed debet facere q ipsa rectificet suam intentionẽ ꝛ determinet illaz ad certum quid: pro hoc allego tex. nota. in rõne decidẽdi in l. pretor ait in prin. ff. de iniurijs vbi dicit tex. nota. qui actionez famosam intendit nõ debet vagari cum discrimine aliene estimationis sed designare certũ ꝛ specialiter dicere quã iniuriaz se passum cõtendit. Si ergo quis cõpellitur ad dicendũ certũ ne vagetur cũ periculo fame alterius. quãto magis debet intẽtio rectificari ne vagetur cũ periculo aie sue; ꝛ forte ét alioꝝ.

¶ Secundus casus est quando confessor non potest clare percipere an sit mortale vel veniale ꝛ hoc propter qualitatez vel quantitatem ornatus. Et hic dico q stante tali dubio: mulier non potest nec debet absolui nisi disponat de cetero abstinere: q multipliciter probo contra Summistas.

Primo quia si vbi certum est esse veniale sed dispositiuum ad mortale dispositione propinqua: non potest absolui nisi disponat desistere vt dictum est in casu precedenti: multo magis quando est dubium an sit mortale.

Secundo quia in dubijs tutior pars est eligenda. c. iuuenis de sponsa. ꝛ infra dicetur.

Tertio q: stãte dubio an tale quid sit mortale vel nõ tenetur.

amplius nō facere: alꝫs peccat mortaliter ꝑm. S. Bona. Ricar. ⁊ alios de quibus art. ꝓece. in prima cōclu. in. 5. casu. Et ꝓo hoc é expreſſum dictū Scot. in ꝓol. primi ſenté. in. 2. q. in fi. vbi dicit q̄ lz in actibus humanis multa ſint dubia vtruz ſint mortalia etiā ſuppoſitis oibus doctrinis doctoꝝ expoſitorum tñ nō eſt dubia via ſalutis ſimpliciter: qꝛ a talibus periculoſis dz ſibi bō cauere ⁊ cuſtodire ſe: ne bō dū ſe exponit periculo incidat in peccatū: q̄ ſi noluerit querere ſaluté ſed nō curādo exponit ſe periculo: vbi forte de genere actus nō eſt peccatuz tñ peccabit mortaliter ſe tali periculo exponēdo. hec Scot. ⁊ ita eſt in ꝓpoſito noſtro. Aduertēdū eſt tñ ad vnū qꝛ aliqñ dubiū verſaꝫ pp qualitatē facti in ſe an ſit mortale vel nō: ⁊ dico q̄ eſt omnino abſtinēdū: ſed ſi dubium eſſet nō pp qualitatē facti in ſe ſed pp diuerſitatē opinionū: tūc ſi penitēs ex rationabili cauſa vellet adherere vni opinioni magis q̄ alteri: nō eſſet denegāda abſolutio ſed ſue cōſcientie relinquēdū ꝑm Sūmā ange. ꝓfeſſio. 4°. §. 3. Vide oino tex. ⁊ glo. in. c. graue xj. q. 3. ⁊ idem ſenſit Ang. in iſta materia de ornatu mulierum §. 4. ⁊ dictū Ang. approbaꝫ ab aliꝭ Summiſtis in materia cōfeſſionū: hoc tñ vltimū eſſet declarādū per dicta Goffre. in quoli. 9. ⁊ Archi. Flo. in. 3. par. tit. 17. c. 20. ⁊ Ang. confeſſio. 4. §. fi. ⁊ ibi per quoſdā alios. ſan cōfeſſor ſit curatus an non: q̄ aliter nō tango ꝓo nūc qꝛ nō eſt ad ꝓpoſitū noſtrū. Sed hoc ſolū dico q̄ nos in caſu noſtro loquimur qñ eſt dubiū de ornatu ꝓpter qualitatē vel quatitatē ornatus: ⁊ ſic ꝓpter qualitatē facti in ſe ⁊ nō pp diuerſitatē opinionū. Ergo ſtante dubio pp qualitatē vel quātitatē ornatus: eſt omnino abſtinēdū: ꝑm cōmu. opi. Sūmiſtarū in materia cōfeſſionū vt p Angeli. cōfeſſio. 4. §. 3. q̄ tñ videt eſſe cōtra cōmu. opi. Summiſtaruz hic: ⁊ vt mihi videt hoc dictum Sco. videt valde conquaſſare dicta Summiſtarum in hoc paſſu.

¶ Nō ob. q̄ iura ſunt ꝓmptiora ad ſoluēdū q̄ ligandū qꝛ rñdeo ꝓimo q̄ illud é verū niſi reus habeat ꝓſumptionē ꝑ ſe qꝛ tūc potius ligaꝫ q̄ abſoluiꝫ iuxta dicta p glo. in. c. i. ex̄ vt eccleſia. bñfi. que dicit q̄ lz actore nō ꝓbāte reus debeat abſolui tñ illud nō é verū qñ bz ꝓſumptionē ꝑ ſe: ⁊ dicit nota. Abb. in. c. literas de ꝓſumptio. q̄ ſtatur potius dicto teſtis ſine iu-

ramento

ramento qñ habet presumptionē pro se: q̄ dicto eiusdē cū iura
mento vbi non habet presumptionē pro se. Stante aūt dubio
de qualitate vel quātitate ornatus: mulier bz presumptionem
cōtra se. tū qz ornatus mulierū: cōmuniter est nimis excessiuus
vt dicit Archi. Flo. z quidā alij: tū etiā qz ornatus mulierū est
periculosus fm Sūmā Ang. z est refrenādus fm oēs docto
res tū z 3°. qz est de sui natura prouocatiuus fm. S. Tho. z
ideo bz presumptionem contra se arg. c. nec solo. 32. q. 5. Vel
secūdo rñdeo q̄ in foro cōtētioso procedūt allegata in ꝓtrariū
sed in foro cōsciētie iura attēdūt id qō est vtilius anime: z ideo
qñ est vtilius aīe: facilius nō dico ligāt sed reputāt ipsam liga
tam vt in casu nostro: q̄ denuntient absolutam seu absoluāt. d.
c. iuuenis z statim dicam.

¶ Nō ob. q̄ meli⁹ ē reddere rōnē deo ō nimia misericordia
q̄ nimia austeritate vel iustitia. qz rñdeo q̄ si ē dubiū principa
liter an sit ab aliquo facto abstinēdū vel nō: tutior pars est eli
genda z abstinēdū est vt supradixi z ita est in casu nostro. Si
vero est dubiū nō principaliter super peccato sed vtrū teneaī
quis ad aliquid faciēdū vel dandū vel penā subeūdā: tunc me
lius est reddere rōnē de misericordia. c. fi. de transact. z Bar.
in. l. omnes populi de iusti. z iu. z ita dicit Sum. ange. ꝓfessio.
4'. §. 3. z sequunt ibi alij summiste qz ergo in casu nostro agit
solū de peccato z an sit abstinēdū: ideo tutior pars est eligēda
ergo confessor non debet illā absoluere. Vel. 2°. rñdeo q̄ illa
pars est magis misericors z pia que magis fauet anime vt de
se pz: iuxta etiā nota. per Bal. z Bar. in. l. prima. C. de sacro
san. eccle. z roma. in repe. autē. Similiter. C. ad. l. falci. est aūt
maior fauor anime q̄ in dubio fiat interpretatio in delictuz: ita
per multa cōcludit Feli. in. c. cum dilecti de accusa. ideo ait sin
gu. Pet. de anch. cōsil. 179. incip. prima facie cē. q̄ si quis in
testamēto cōfessus est se vsurariū: q̄ ista cōfessio refert ad to
tuz tēpus vite preterite cū agaī de salute animarū: ideo illa re
gula q̄ in obscuris z dubijs fiat mitior interpretatio cessat in fo
ro anime: z hoc dictū pro valde nota. sequit Feli. in. c. dudum
in. 5. col. de presumptio. z in. c. auditis in antepenul. col. de pre
script. Ideo dicit Feli. in. c. ad audiētiā de homici. q̄ si cōfessio
facta per mortē potest importare magnū z paruū delictum:
fit interpretatio de magno in fauorem anime: allegat Pet. de

Ancha.in consi.preallegato.Facit notabile dictum Jo.de Ana.in.c.cõsulit in fi.de vsu.vbi dicit q̃ si aliquid speratur vel datur rõne mutui ⁊ alterius facti simul ⁊ sic cõcurrũt due cause licita ⁊ illicita Bal.dubitat an censeat vsura:tũ tutius est tenere in dubio q̃ sit vsura fauore anime.hec ex illo.Et sic patet q̃ fauor anime est q̃ in dubijs fiat durior interpretatio dummodo sit tutior:⁊ hoc est q̃ dicit glo.in.c.primo de scrutinio que ait q̃ hoc est generale q̃ vbi periculum anime vertitur presumit in deteriorẽ partẽ sed licet videatur deterior:tamen melior ⁊ tutior est:⁊ Abb.in.d.c.iuuenis de sponsa.dicit q̃ in cõcernẽtibus periculum anime debemus in dubijs semper tenere q̃ certius est ⁊ q̃ sine periculo anime explicari põt.vñ in istis illa pars est mitior que est tutior.hec ille.⁊ idem latius firmat Abb.in.c.ad audiẽtiã de homici.vbi dicit q̃ in foro penitentie semper tutior pars est eligenda licet videat durior q̃ in ea nullum subest periculũ:⁊ idez dicit vbicũq; dubitatur de delicto aliquo q̃ bonarũ mẽtiũ est culpã timere vbi culpa nõ est.Idez dicit Abb.ibi vbi agit in foro quasi penitẽtiali puta quia non agitur proprie ad penam sed vt abstineat ab altaris ministerio vel a contractu matrimonij vel ab alio actu exercendo in quo exercẽdo subesset peccatũ tũc.n.debemus interpretari in partem securiorem licet illa sit durior.hec ille.

¶ Cõfirmo ista p ea que dicit.S.Tho.2ª.2ᵉ.q.60.ar.4.ad vl.argᵐ.vbi dicit q̃ facta nostra ⁊ alterius debemus in deteriꝰ interpretari qñ debemus adhibere remedium nostris vel alienis malis quia hoc fit per quãdã suppositionez:cũ ergo in casu nostro factũ sit dubiũ ⁊ ad cõfessorẽ spectet adhibere remedium ideo in deterius debet interpretari q̃ prouidẽdo maiori malo:prouidet ⁊ minori.Quod si dicas ad Cõfessorem spectat diffinire de rebus.i.de peccatis ⁊ iõ debet iterpretari vnũ q̃q; sicut est ẽm.S.Tho.ibi ⁊ per cõsequẽs non debet interpretari in deterius respondeo dupliciter.primo q̃ ppter periculum anime capitur id qõ est securius ⁊ si videat durius vt nunc est probatum.

¶ Vel aliter rñdeo omittendo multa que dici possent ⁊ dico q̃ cõfessor qui videt rẽ esse dubiã ⁊ iudicat de re dubia id qõ de ipsa tãq̃ dubia est iudicandũ nõ discordat a veritate immo cõcordat cum veritate determinãdo illã dubiã prout est.Qñ

ergo

ergo factū ē dubiū ⁊ cōfessor determinat qd agēdū sit de ipso tāq̄ dubio determinat factum prout est.

Sed ita est q̄ qñ factū est dubiū teneris durante dubio abstinere alias peccas mortaliter exponendo te scienter periculo peccati mortalis. vt sepius dictum est: ergo confessor non potest teabsoluere si nolis desistere a tali periculo ⁊ nolendo te absoluere iudicat de facto dubio tanquā dubio aquo teneris abstinere ideo cum nolis ipse non vult nec potest te absoluere: Et ideo quando factus est dubium: non debet dicere confessor q̄ nolit absoluere quia est peccatū mortale nā malefacit sic dicēdo. sed debet dicere nolo te absoluere quia cum sit dubiū an sit morta. teneris durāte boc dubio abstinere: alias peccas mortaliter exponendo te tali priculo. Similiter qñ dixi in casu precedenti q̄ si est peccatum venia. dispositiuum ad mortale dispositione propinqua q̄ non debet absolui.

Confessor non debet dicere q̄ ille ornatus sit peccctū morta. qz mentiretur: sed debet dicere: nolo te absoluere qz cū intendas perseuerare: exponis te periculo peccandi mortaliter: ad quod periculū perseuerantia ipsius ornatus inducit: ⁊ ideo teneris abstinere: ⁊ ista puto bene notanda. Et per hec suspicor q̄ multi cōfessores damnentur: sepius dicētes: melius esse peccare in misericordia q̄ iniustitia ⁊ non intelligunt q̄ in dubijs illa est maior misericordia ⁊ maior fauor anime quando capitur pars tutior licet sit durior: vt est de mente omnium canonistarum. Et facere contraruim non est misericordia sed potius crudelitas: dum se exponit ⁊ alios ad periculum peccati mortalis non eligendo partem tutiorem: ideo ad predicta bene aperiant oculos confessores.

Concludo ergo saluo meliori iudicio q̄ non credo q̄ aliquo modo possit absolui vir vel mulier si non vult abstinere quando factum est dubium in se: vel etiam illa nescit exprimere intentionem suam: vel quia confessor nescit illaz intelligere: ⁊ in boc credo salua reuerentia defecisse Summistas.

¶ Contra quos etiam illud pōt adduci id quod ipsi Summiste omnes dicūt in materia confessionū dū volūt q̄ cōfessio facta cōfessori dormiēti vel nō intelligēti est reiterāda vt ibi p ipsos: quō ḡ volūt bic ipsi q̄ possit absoluere mulieré qñ non

intelligit intētionē ipsius:⁊ ideo nō credo ꝙ possit absoluere qñ nō intelligit intētionē ipsius nisi capiat tutiorē partē:⁊ per viā suppositionis(vt dictū est)impendat absolutionem.

¶ Et si iterū dicat intētio dubia ē in melius interpretāda:sed qñ mulier nescit exprimere suā intentionem:est dubiū de sua intētione:ergo est in melius interpretāda ꝑm.S.Tho.vbi supra quia iudicare de corde vel intentione est iudicare de p sonis.Ad hoc respondeo qñ video te aliquid facere ⁊ nescio qua intentione hoc facias.s.bona vel mala:debeo interpretari ꝙ facias cū bona intētione ⁊ ita procedit dictū.S.Tho.sed qñ scio ꝙ id qō facis:facis cū intentione dubia:tūc in foro anime volēdo determinare an id deinceps debeas agere:debeo capere partem tutiorem pro anima tua:tutior autē pars est ꝙ stāte dubio non facias illud quia hoc est in melius interpretari ⁊ si durius videatur vt ex predictis patet. ¶ Si iterū dicas ꝙ mulier non habet dubiā intētionē licet nesciat illā exprimere.Rñdeo cū cōfessorē nō possit iudicare de intētione cōfitētis nisi quatenus percipit ex verbis confitētis:iuxta illud Iurista le.s.ꝙ propositum in mente retentum nil operatur:ideo cum confessor sit dubius ex eo qꝛ non intelligit mentē ipsius:ideo debet eligere ꝙ tutius est.

¶ Vltimo pro cōplemento istius articuli.Nota ꝙ faciētes vestes que non possunt portari sine peccato mortali vt qꝛ clarū est esse mortale peccāt mortaliter quia cooperātur in crimine.2.q.i.c.notū ita dicit archi.Flo.in.2.par.tit.primo.c.23.⁊ tales artes nō sunt dicende artes ⁊ ideo extirpande ꝑm.S.Tho.2.2.q.169.art.2.in fi.nam artes in tantuꝫ dicende sunt artes:inquantum de necessarijs vite'subueniunt:sed vbi superflua prestant:non sunt dicende artes vt plene per Alex. de Ales in.2.par.q.151.in vltimo mēbro.⁊ ideo Licurgus artes inutiles ⁊ superuacaneas ex vrbe deiecit.Et apud Getulos femine ipsoꝝ vniuersos aspernantur odores: nec tintis vestibus induunt ꝑm Eusebiū in.6.de prepara euange.Et vt dicit frater Ricardus ordinis predicatoꝝ in lib.de moribus ⁊ nequitia Turcoꝝ:femine Turcoꝝ simplicissimo modo vtūtur in vestitu sine nota alicuius curiositatis vel superfluitatis. Ista cōclusione sequunt oēs Summiste:⁊ melius omnibus

cōprobat

cōprobat. S. Bernardi. de religio. christia. sermo. 46. q̄ cuz
dent cām damni spūalis: ideo peccāt: ⁊ tenent ad restitutionē
eo modo quo fieri in talibus pōt ꝑm Scot. in. 4. dist. 15. q. 2.
vnde facientes vēdētes: vel quōlibet alienātes dant causam
efficacem ꝑm ipsum ibi.

¶ Item peccāt mortaliter patres ⁊ matres vel fratres qui il-
las gubernāt patre defuncto quia ad istos spectat illas corri-
gere ⁊ quia cooperātur in crimine emēdo sibi talia. vel permit
tendo talia portare. Idē dico de maritis quia debent vxores
corrigere. Et ideo isti tales. s. patres ⁊ matres mariti ⁊ alij ad
quos spectat prohibere: dicūtur scādalizare indirecte: naz ꝑm
Gerson in. 2. par. in tractatu de paruulis ad Christum traben
dis in. 2. cōsideratione. Ille scandalizat indirecte dū non pro
hibet scandalū q̄ sua autoritate vel officio posset ⁊ deberet
sicut negligentia naute submergit nauem. Aut si quis volens
prohibere scandala impeditur seu contumelijs apertis seu de
tractionibus occultis seu damnis ⁊ alijs diaboli mille machi-
namentis. ⁊ est peccatum mortale ꝑm ipsum ibi.

¶ Item mortaliter peccāt mulieres adiutrices vt sunt ille q̄
ornāt vel fucāt alias vel docent illas se fucare aut vanitates re
probas inuenire vel inmitari sicut sorores: propique: socie: vel
vicine ⁊ similes quia cooperantur: nam ex quo clarum est q̄
principales peccant mortaliter peccabunt ⁊ cooperantes.

¶ Jté peccāt mortaliter associātes illas ad spectacula ⁊ lasci-
uias ⁊ festa q̄ alias ille femine vane non irent sine talibus as-
sociantibus ꝓpter q̄ ⁊ multa peccata mortalia faciūt ⁊ mul-
tas animas Christo furantur. De omnibus istis furtis spiritu
alibus associantes tenētur: nā ꝑm Theolo. in. 4. dist. 15. ⁊ Ca
noni. in. c. sicut dignū de homic. ⁊ legistas in. l. is qui opē. ff. de
furtis qui prestat opē furi tenetur de furto ⁊ obligatur ad re-
stituendum q̄to magis dicendū in furto spirituali q̄ in cōscie-
tia associantes teneantur quando alias ille non irent.

¶ Non ob. si dicatur q̄ nō associant illas cum illa intentone
quia respondeo post q̄ cognoscunt q̄ si nō associarēt illas nec
ipse illuc pergerent nec tantoꝝ malorū causa fierent: associan-
tes illas dant causam efficacem tantis malis. Jsta omnia sunt
de mente. S. Bernardini vbi supra. Que omnia intelligo

qñ cõstat opus ipsum eẽ mortale vt q; scãdalosum vel qd simile ſm dicta i pcedẽtib⁹:sec⁹ qñ eẽt morta.solũ pp malã intẽtionẽ:q; tũc excusant cũ intẽtio alteri⁹ alteri nota eẽ nõ possit.nisi forte reuelasset ei suã intentionez q; tunc peccaret mortaliter.

¶ Idem dico per predicta q nõ solũ artifices ⁊ magistri principales sed etiã famuli seu:vt ita dixeriz:garzones faciẽtes seu coadiuuantes ad talia nõ excusantur a mortali tanq̃ cooperãtes in crimine vt probatur ex dictis per docto.⁊ summistas in materia restitutionum dũ dicunt q seruitores deputati ad solã actualem seu manualem traditionem vsurarũ peccant mortaliter licet sint solum executores.

¶ Ex hoc respõdeo ad excusationẽ quã multi vel mulie possent adducere dicendo q sunt sue ancille vel famuli sui ⁊ ideo associant eas:nam dico q ista non excusant a peccato mortali quia sicut si associares dominum tuum ad adulterandum peccares mortaliter vel si associares dominum tuum ad occidendum alium vel furandum:tu non esses excusatus scienter associando:sic nec in casu isto.

¶ Quando autem est dubium inter docto.an ornatus sit peccatum mortale:tunc obedientia excusat vt dicam arti.sequenti quando autem esset dubiũ propter qualitatẽ vel quãtitatẽ ornatus tũc iste excusaretur non aduertendo de periculo.

¶ Subdo hic vnũ de mente beati Joann.de capistrano in dubijs suis nam dicit ipse. Pone q mulier portat ea pro quibus non potest absolui:si vir non vult ⁊ exhortatur eam q illas dimittat: ⁊ ipsa non vult:vel pater ipsius viri prohibet eam vtrum ipse vir possit absolui? Rñdeo si pater eius nullo modo vult cõsentire ⁊ prohibet:potest ipse vir libere absolui non aũt si vxor solum repugnat:aut q ipse vir non timeat patrem aut q sit liber a potestate patris:quia vir debet habere potestatẽ super vxorẽ suã.hec ille ⁊ bene iudicio meo.

Quo ad precioſitatem veſtium ⁊ aliorū ornamentorū pono ſequentes concluſiones.

¶ Prima concluſio vti veſtibus precioſis relatiue loquendo ſemper eſt peccatum ſm S. Tho. quod li. 9. q. 14. vbi dicit q licitū eſt ſm modum proprie pſone q quis precioſis veſtibus vtatur: peccatū eſt autem ſi proprium modum excedat. Et quia precioſum dicitur relatiue ſicut ⁊ magnū: cum id qđ vni eſt precioſum: alteri precioſum nō ſit: precioſitas veſtium attenditur p exceſſum proprij modi: ⁊ ſm hoc ſemper eſt peccatum precioſis veſtibus vti. hec ille. Subdo quedaz nō vulgaria ſm iuriſtas nam de iure nō licet viris portare pannos de auro vel de auro frigiatos licet de conſuetudine non ſeruet ſm Bar. in. l. 2. C. de veſti. olebo. ⁊ aura. lib. xi. Itē de iure nō licet portare veſtes de ſcarlato ⁊ imponit pena capitis vt dicit Bar. in. l. 3. eo. tit. ⁊ in. l. q̄uis. ff. de au. ⁊ ar. lega. licet ꝓſuetudo nō ſuet ſm Bar. ibi. Ideo dicit pulchre hoſti. in. c. antiqua de primile. q pannī rubei ⁊ frena ⁊ calcaria de aurata ⁊ ſimilia ornamenta ſunt inſignia pape ⁊ ſui legati cū pro ficiſcit vltra mare. Ex q̄ inferē q ēt cardinales nō pñt de iure cōmuni vti huiuſmodi coloribꝫ ⁊ ornamētis. Cōſuetudo tñ hz opp̄m ⁊ forte excuſant ex q̄ papa videt ⁊ non reprobat: qz iſta ſunt de iure poſitiuo. Ex pdictis ēt colligit q nō tātū clericis immo nec laicis licitū ē deferre talia deaurata nec p ſua pſona nec pro equis ſuis qz iſta ſunt ornamenta principis qbus priuati vti nō debēt ſub pena capitis. d. l. ij. De mulieribus autē nō ē dubiū q pñt vti predictis ſine pena pdicta: q qdā putāt verū i matronis ⁊ nobilibus: nō in oibus. Quidā bñt ex priuilegio vt milites ⁊ doctores. hec non proſequor multū: quia quaſi impertinentia ad intentum noſtrum.

¶ Secūda cōcluſio mulier portando veſtes pretioſas ⁊ pulchras ſine mala intētione: itē ſm cōſuetudinē patrie. Itē ⁊ tertio ſm ſuā conditionē nō peccat ſm. S. Tho. prime ad Thimo. c. 2. i. 2ª. lectione: nā Jacob fecit Joſeph tunicā polymitā gene. 37. c. Ita faciebant Heſter. Sancta Cecilia ⁊ Sancta Heliſabeth filia regis Hūgarie tertij ordinis noſtri q immo

dicit. S. Tho. super Isa. c. 3. in fi. q si mulieres portant ornamenta decentia fm statū z dignitatē suam vt moderate se habeant in factis suis fm cōsuetudinē patrie: erit actus virtutis modestie que ponit modus in incessu: statu: habitu: z in omnibus motibus exterioribus. z poterit esse meritorius si sit cum gratia: similiter si faciat vt placeat decēter viro suo quē accipere debet: z vt vir suus ab alijs mulieribus retrahatur. hec ille. z ideo Jo. An. z Hostien. in Rubri. ne clerici. vel mona. non reprobant honestū: pretiosum: z placitū ornatū mulierū sine pictura: si ideo se ornant vt magis placeāt viris suis. Immo dicit. S. Tho. 2. 2. q. 169. ar. 2. ad vlt. arg. potest aliquid addere vltra cōdecētiā vt placeat viro suo. Dicit tū pulchre Chrisosto. super Joannē ome. 60. super illud facta sunt encēnia. Si studēdū est vt viro placeas: anima ornāda est nō corpus corrumpendū. neq; n. aurū adeo amabilē ac desiderabilē vxorez reddet vt modestia z caritas z animus vitā exponēdi pro marito: hec virū capiunt: ille ornatus obstat ei: pecunias exponit z sumptum z sollicitudinez prebet. Si ergo viro placere vis: ornato animam pudicitia: pietate: rei familiaris cura. hec ille. Intentio ergo vt ad propositum redeam. est considerāda cur talia ornamenta portent.

¶ Secūdo mos patrie est attendendus: intellige si est honestus: alias nō excusat vt sepius dictū est. ideo dicit Augu. in. c. quisqs. 41. dist. metas bonor esse attendēdas. Et Diogenes cū videret rodios adolescētes bene indutos risit dicēs: superbie prorsus indicia sunt hec: rursum cū lacedemonios econtra vestitos videret: ait Altera species superbie est ista.

¶ Tertio cōditio persone deferētis pretiosa est ꝓsideranda q; q; vni ē pretiosum: nō est alteri: vt nūc dixi: ideo dicit glo. in. l. sed si susceperit. §. primo. ff. de iudi. q; Comitissa Matilda ait Bo tali ecclesie illud modicū terre: que terra extēdebatur in 30. miliaria: sed erat modica respectu dātis fm glo. ibi: z Seneca lib. 2. de beneficijs refert Alexandrū Magnū pauperi petēti aliquid ab eo: donasse vbē: z cū pauper diceret nō sibi cōuenire tantū donū: respondit Alexāder: nō cōsidero quid tibi accipere: sed quid mihi dare conueniat. vide tex. z glo. z Abb. in. c. z si questiones de simo.

Tertia

¶ Tertia Conclusio qñ in ornatu est superfluitas notabiliter excessiua: est peccatū mortale prodigalitatis ita dicit. S. Bernardinus de religio. christiana sermo. 44. & confirmat Archi. Flo. Summa angel. & oēs Sūmiste in hac materia: ad hoc dictum Tullij in. 2°. de officijs vbi dicit q temere dilapidare bona sua: flagitiosum est: vide etiā Abb. in. c. pe. de cōsuetu. hec cōclusio videt etiā esse de mente. S. Tho. 2. 2. q. 119. ar. vlt. nā querendo q sit grauius peccatū auaritia vel prodigalitas: ostēdit prodigalitatē fm se esse posse peccatum mortale. semoto etiā omni malo fine: nā si superflue cōsumeret pp aliquē malū finē: eēnt ibi multa peccata simul fm. S. Tho. ibi ad. 2m. arg. 13 quidā sentiāt cōtrariū. & minus bene iudicio meo. Est enim hoc vitiū contra volūtatē dei qm dissipat bona sibi a deo data vt p3 in parabola de villico diffamato Luce. 16 c. & Cypria. in lib. de habitu virginū dicit temptatio est patrimoniū grāde nisi ad vsus bonos cēsus operat: vt pīmonio suo vnusquisq3 lorupletior magis redimere debeat q̄ augere delicta. Peccat & in proximū fm. S. Tho. ibi cōsumēdo bona ex quibus alijs prouidere deberet: puta familie sue: nā sepe vxor & filij fame cruciantur: filie non inueniunt maritos p3o inopia dotis. Peccat & i pauperes q3 defraudant elemosinis & victu necessario: & multorū alimenta cōsummit vt est bonus tex. in. c. sicut bi. 47. dist. Ista. n. bona superflua sunt pauperum quo ad vsum Ricar. in. 4. dist. 15. ar. 2. q. 2. & dicit Grego. in pastora li. c. 45. cū quelibet necessaria indigentibus largimur: sua illis reddimus: nō nra ministramus. hec ille. Et Chrisosto. lib. 80. omeliarū in ome. 34. dicit non ad hoc accepisti vt in delicias absumeres. sed vt i elemosinā eroges: nūquid. n. tua possides? res pauperum tibi credite sunt siue ex laboribus iustis: siue ex hereditate paterna possideas. hec ille. vbi & alia pulchra dicit. Et vide omnino tex. Augu. ad Macedonium qui ponitur in. c. quid dicam. 14. q. 3. cuius verba p3opter breuitatem nō refero: & sic patet q quando est notabilis excessus q tunc vitium prodigalitatis est contra caritatez qua nunquā desunt nec deerunt pauperes Matthei. 25. c. pauperes vobiscū semper habebitis: & deutero. 15. non deerunt pauperes in terra habitationis tue: vide ad ista dictum Augu. psal. 147. quem

infra in secūdo Speculo referā. Peccat etiā in se ipsum nam cū crudelis sit ꝑm iura qui non curat famā suā.c.nō sunt audiē di.xj.q.3.immo iuxta dictum Sapiētis sit maledictus:iste facit se tenere stultū:nā furiosus ⁊ prodigus equiperant.l.si cui lege de testa.tutel.⁊ Bal.in.l.2.C.de cura.furio.⁊ doct.in.l. is cui bonis.ff.de verb.ob.⁊ Andreas Siculus:Feli.⁊ Bē cius in.c.pastoralis.de iudi.vbi oēs cōcludunt q̄ prodigus ⁊ furiosus equiperantur:⁊ ideo curator datur prodigo.vide ad cōprobationē istius cōclusionis.s.q̄ sit peccatum mortale que infra dicām in.5:conclusione.

¶ Quātus aūt sit ille excessus quo ad superfluitatē vel prodigalitatem qui faciat ornatū esse peccatū morta. Archi.Flo. dicit se nescire dare regulā generalem:nec de facili posse dari:⁊ ideo prudentie ⁊ arbitrio boni viri relinquendum.Sanctus autem Bernardinus de religio.Christiana sermo.44. posuit doctrinam mirabilem a Summistis approbatā:dicēs: q̄ plerīq; in talibus allegant consuetudinem patriarū:nescientes distinguere inter consuetudinē ⁊ abusum. Et ideo qui nolunt errare:ponant quasi tria specula ante oculos mentis.

¶ Primum Speculum demonstrat preteritum. Considerandum est an talis ornatus sit de illicite acquisitis de sanguine pauperum per malos contractus:furta:rapinas ⁊ similia: nam talis ornatus est illicitus de quo Jere.c.2.in alis tuis inuentus est sanguis animarum pauperum:hec est vestis coccinea qua illusus est Christus. Et si dispensaret episcopus sup istis tanq̄ incertis ⁊ faceret hoc solum ad superfluitatē ⁊ statū solum:esset in statu damnationis dispensans ⁊ dispensatus ꝑm Summam Ange.⁊ bene quia quando non adest iusta causa dispensandi non est dispensatio sed dissipatio ꝑm Ricardū in 4°.dist.38.ar.9.q.1.⁊ dicit glo.sing.in.c.non est de voto q̄ dispensatus a papa sine causa:non est securus quo ad deum:de quo vide Feli.i.c.que in ecclesia ꝑ in.8.col.de constitutio.⁊ in c.si quando in.2.col.⁊ in.c.constitutus in.8.col.de rescriptis. Subdit Summa Ange.q̄ potest dispēsari q̄ de incertis viuant ꝑm eorum conditionem.quia consuetus cibis vel vestibus delicatis non posset sic grossis vti sicut assuetus ad talia: ⁊ ideo opꝫ vt multū tēperate faciāt.Cōfirmo ista p dictuꝫ Ricar.in

car.in.4.dist.15.ar.5.q.4.vbi dicit q de alieno qs nō pōt viue re fm cōditionē suā seu cū bonore ⁊ decentia status sui:⁊ dicit Gerson in.2.par.in trac. de regulis mora.c.de auaritia q ne mini de bonis alterius ipso multo ꝫ ducere statuꝫ vltra parcā nesſitatez suoꝝ:maxime vbi posset laborare:aut ēt in casu mē dicare:pp hoc oium bonoꝝ cessionez pro finali remedio iura cōstituūt.hec ille.Et ideo circa ista aduertāt bene ad vnū vxo res istorum talium:ne dum volunt ire ornate fm malā condi tionē suā:perdāt seu ꝓsumāt dotē suā:nā cū fm iura victus ap pellatione veniat ⁊ vestitus:ideo sicut vxor raptoris vel vsu rarij nō pōt viuere de impie acquisitis nisi cū quadā distinctio ne ⁊ in quibusdā casibus:⁊ tunc in illis casibus in quibus sibi permittit de talibus viuere:ꝺz viuere cum parcitate ⁊ dolore iuxta nota.per Card. in cle.ꝑma in prin.in.8.q.de vsu.⁊ Pe. de palu.in.4°.dist.15.⁊ alios summistas in materia restitutio num dū tractant de raptore ⁊ sua vxore ⁊ filijs eius:sic erit di cendum in vestibus q cuꝫ parcitate ⁊ dolore induant:⁊ pro ponere satisfacere cum poterūt fm ea que de vxore raptoris vel vsurarij a docto.determinantur ⁊ ad ibi dicta per eos me remitto.Et ideo ad hoc aduertāt vxores talium ne forte mo rtuo marito tota dos sit subiecta restitutioni:⁊ quo ad ista bene aduertant confessores.

¶ Secūdū speculū fm.S.Bernardi.oīdit tps presens.i.si talia pretiosa vel curiosa cōueniant statui psone que vtit illis. nā sicut dicit prima ad corin.15.c.stella differt a stella in cla ritate.sic vni cōuenit q nō alteri.Ideo considera si talis orna tus cōuenit cōditioni tue ⁊ nō excedit cōmunitatē bonoꝝ in ter quos vivis:tūc faciendo vt faciūt cōmuniter boni pares ti bi in cōditione:talis preciositas:superfluitas vel curiositas nō est iudicanda excessiua:notāter dico bonoꝝ:qr nō debet attē di cōsuetudo malorū:ideo dicit tex.in.c.quisquis.41.dist.cōsi derandas esse metas bonoꝝ. Si ḡ vis agnoscere an excedas in preciositate ꝓsidera cōitatē bonoꝝ inter quos vivis qui sunt equalis dignitatis nobilitatis ⁊ eque diuites:Dixi ēt cōmuni tatē bonoꝝ nō aliquorū. Et sic vtēdo preciosis fm eorū cōsue tudinem in multiplicitate vel curiositate:non erit iudicandus excessus.hec ex Angelica.

¶ In quibusdam tamen casibus licet viuas ꝑm conditionem bonorum ⁊ de bonis licite acquisitis: peccas mortaliter.

¶ Primus casus est ꝑm Angelicā. qñ cōtingeret casus extreme necessitatis arg°. c. sicut bj. 47. dist. quia tunc non licebit tibi vti multiplicitate vel curiositate vestium ꝑm cōditionē tuā. Ideo inexcusabiles videntur multi babētes tot mutatoria: vasa argentea: annulos: gemmas monilia ⁊ tapetia: quando vident pauperes nudos frigore vel fame quasi expirātes maxime qñ est penuria vniuersalis. ⁊ ideo ob hoc multi damnant: ⁊ ideo dicit Herson in. 2ª. par. in tractatu de regulis morali. in. c. de auaritia ꝙ scienter dimittere superflua sua notabiliter cōsumi ꝑ putrefationem aut alias potius ꝙ in vsu pios ipsa largiat vix a culpa mortali aut nunꝙ excusari potest. hec ille ⁊ hoc dictum est bene ponderandum.

¶ Secūdus casus est quādo tu es diues vltra condecentiā status tui ⁊ alter est in magna necessitate respectu ad cōdecētiā status sui nā tu diues vltra condecentiā teneris dare huic pauperi non habenti ꝑm condecentiā ꝫ nō sit in extrema necessitate. alꝫ peccas mortaliter: ⁊ hoc quādo non putas verisimiliter ꝙ occurrat alius cui melius sit dare elemosinam ꝑm Ricar. in. 4. di. 15. ar. 2. q. 2. ⁊ Alex. de Ales in. 3. par. q. 65. in. 4°. membro. §. 1. ⁊. S. Tho. in. 4°. dist. 15. q. 2. ar. primo. q. 4. ⁊. 2. 2. q. 32. ar. 5. ⁊. q. 66. ar. 7. ⁊ melius. q. 87. ar. 1. ad. 4ᵐ. ⁊ melius. q. 118. ar. 4. ad. 2ᵐ. ⁊ de malo. q. 13. ar. 2. ad. 4ᵐ. ⁊ in quoli. 6. q. 12. ⁊ hec est co. opi. ꝑm. S. Tho. in. 4. dist. 15. quā etiā cōmuniter Sūmiste sequunt ⁊ plures in semonarꝫs suis. ꝫ quidā ⁊ numero pauci dissentiant ⁊ minus bene: opi. etiam Ricar: ⁊. S. Tho. sequitur Feli. in. c. humanuꝫ genus prima dist. Ideo dicit Oldra. cōsil. 90. incip. Quidā iurauit ꝛc. Si vnus iurauit nunquā fideiubere ꝓ aliquo: tenet in casu necessitatis vel spiritualis vel corporalis fideiubere nō obstante iuramento vt ibi per ipsum: quez sequunt doct. in. c. fi. de foro compe. Et ideo multi volūt potius expēdere in equis ⁊ mulis dicentes sic conuenire statui suo: ꝙ prouidere pauperibus quos vidēt frigore vel fame mori: vident etiā iuuēculas ⁊ nubiles ⁊ sponsas in periculo ruine quo ad pudicitiā ⁊ suam famam: peccant morta. nō subueniendo de bonis cōdecētibus;

illis

illis qui sunt in extrema necessitate: ideo si illi pereunt corporaliter vel spiritualiter ꝓpter necessitatem: tu es qui illos occidis. Itē multi exponunt in conuiuijs: candis: ⁊ canibus ⁊c. ⁊ pro reparandis ⁊ sustentandis pauperibus conciuibus nolūt exponere denariū: vl salté mutuare: ⁊ iō ꝓpter hec multi dāna buntur. Dico etiaz vt ex predictis patet ꝙ licet habeas ornatum cōuenientē statui tuo ꝑm metas bonorū inter quos viuis: si tamen sis diues vltra' condecentiaz status tui: teneris facere elemosinā patienti seu indigenti ꝑm decētiā status sui ꝑm predicta: Supradicta etiā confirmant ex dictis augu. psal. 147. v°. qm̄ cōfortauit seras portaꝝ ⁊c. vbi dicit multa supflua habemus si non nisi necessaria teneamus nam si immania quaramus nihil sufficit. Fratres querite ꝙ sufficit operi dei: non ꝙ sufficit cupiditati vestre. Cupiditas vestra non est opus dei forma vestra: corpus vestrū: anima vestra: hoc totū opus dei quere que sufficiant: ⁊ videbis ꝙ pauca sint. ad vestiēdos totēs venatores qd sufficit editori? Supflua diuitū necessaria sunt pauperū: res aliene possidēt: cū supflua possidēt. hec ille. Infero ex hoc ꝙ si é aliquis naturaliter ignobilis q licito modo factus est diues vltra decentiam status sui: ⁊ ex consequēti pōt licite se ornare ꝑm illum statū quem sibi dant diuitie ꝑm bonos siue conditionis vt tenet Ange. in hac materia. §. 7. tamen dico ꝙ iste ignobilis factus diues vltra cōdecētiā. tenebitur sub pena peccati mortal. facere elemosinā pauperi patienti ꝑm cōdecentiam: nec poterit isto casu ornare se licut ille q est naturaliter nobilis qui est ita diues sicut iste ignobilis: ratio est quia licet iste nobilis sit sic diues vt iste ignobilis: non tñ habet vltra decentiam status sui ꝓpter nobilitatē naturalē: ꝙ non est in isto naturaliter ignobili. postea locupletato vltra decentiam status sui: Idē dico de vxoribus istorū qui ꝓpter diuitias licet licite acqstas reputāt nobiles cū tñ sint naturaliter gnobiles. Ideo ad hec aduertāt confessores audiētes in cōfessione istos de nouo locupletatos ⁊ vxores ⁊ filios ipsorum iō bene ait christus facilius é camelū trāsire p foramē acus ⁊c. Ad predicta facit id ꝙ ait beatus Joānes de Capistrano in dubijs suis vbi dicit se audiuisse oretenus a. S. Bernardino se non credere esse florentie quadraginta duas mulieres que

possint portare carmesinū vl zetoninū: ⁊ tñ quasi omnes portāt. hec ille. In quibus verbis cōsidera ꝙ pauce mulieres possint se ornare vestibus pretiosis; Sed hodie vt vtar verbis Augu. in encheridion: multa mala ita in apertā consuetudinē deuenerunt vt aut parua aut nulla esse credantur que magna atq; horrenda sunt. hec ille. Immo potius adeo videntur bona vt contra illa scribendo vel predicando vel in audiendo confessiones. detestetando illa asperum nimis ⁊ extraneum reputetur: ꝙuis sint cū dei offensa: ea que detestamur.

¶ In quibusdā tamen casibus pōt cognosci ꝑm tēpus presens ꝙ talis ornatus non conuenit statui suo.

¶ Primus est quādo pro adornādo se vxorē ⁊ filios cū vestibus pretiosis: recipit mutuo ad usurā quia in hoc aperte apparet ꝙ excedit statum suum ꝑm. S. Bernardi. de religio. christiana ꝑmo. 44. ar. primo ⁊ in hoc peccat mortaliter quia potest dici ꝙ sit notabiliter excessiuus: hoc credo regulariter esse verū: posset tamen contingere ꝙ pro condecentia status sui quis aciperet sub vsuris: ⁊ tunc state necessitate illa nō peccaret mortaliter iuxta nota. in. c. super eo de vsu.

¶ Secundo qñ pro adornando se vel suos ipse dat ad vsurā vel furat. Ideo dicit Athanasius super epistolaz Pauli ad Thimo. exponendo illud apostoli Similiter ⁊ mulieres. ⁊c. Cum vxor virum compulerit vt mūdū sibi mulierem: gemmas margaritas ⁊ aurea ornamenta suppediter: ⁊ vir illi vt faciat satis: audius rapiat: erit quidē hec furto obnoxia. hec ille. Et est signū ꝙ talis ornatus non cōuenit statui suo: ⁊ pōt dici ꝙ sit notabiliter excessiuus.

¶ Tertius casus est quando est debitis oneratus ⁊ propter istas maledictas pompas non potest creditoribus satisfacere: naz tunc videt ꝙ talis ornatus non conueniat statui: ideo debet cauere a superfluis de mente Ricar. in. 4°. dist. 15. arti. 5. q. 4. quem supra retuli. in primo Speculo. ⁊ ita est de mente Gersonis in secunda par. in. tit. de regulis moralibus. quem etiam ibidem retuli. nā dicēdo ꝙ iura prouiderunt per hanc cessionē: ostēdit se loqui in eo qui est oneratus debitis ⁊ non potest satisfacere ⁊ tamen dicit ꝙ non licet sibi de bonis alterius inuito domino ducere statum vltra parcam necessitatem

sui

sui ꝛ suoꝝ:ita etiã videt esse de mente Summe Ange.resti/tutio.3°.§.4. Si ergo facit cõtrariũ talis ornatus videt excessiuus quia ꝑm legistas bona intelliguntur deducto ere alieno Si tamen concordasset seu conuenisset cũ creditoribus quia tunc nõ facit inuito domino:non videtur ꝙ peccet mortaliter maxime si sic se vestiat pro cõseruatione bonoris sui seu ne pro dat verecundiam suam vt sepe faciunt nobiles depauperati.

¶ Idem dico quando ex precepto testatoris tenetur restituere:ꝛ quia facit tales pompas non satisfacit:non hoc videtur esse peccatum mortale.si id retinet inuito creditore:ꝛ dici potest ꝙ talis ornatus sit excessiuus ꝛ disconueniẽs cum propter tales pompas non possit exequi mandatum testatoris vt probatur ex predictis.

¶ Addo alium casum.s.quando pater vel predecessores sui fecerãt legata ꝑm vires hereditarias ꝛ cõgruis dilationibus exoluenda:que iste propter has pompas soluere non potest nam talis ornatus videtur sibi disconueniẽs quia cum sit debitor tenetur satisfacere'ꝛ interim a superfluis abstinere:maxime isto casu quia grauissime peccat ꝛ facit magnam proditionem nõ exequendo ꝙ citius potest:ꝛ vocatur necator ege norum.c.qui oblationes el primo cũ duobus capitulis sequẽtibus.13.q.2.ꝛ pulcre Ricar.in.4°.dist.15.q.4.7.S.Tho. in.xj.quolib.q.13.nam rebus restitutioni obnoxijs non licet vti sine peccato mortali ad statuꝫ vel ad pompam.c.sepe contingit de restit.spolia.ꝛ hoc est qđ dicit Ysaias.c.9.vestimentũ admixtum sanguine cibus erit ignis.ꝛ Iere.c.2.in alis tuis inuentus est sanguis animarum pauperum. Iste sunt mulieres habentes.alas milui quas vidit Zacha.c.5. Ista est illa vestis coccinea plena nominibus blasfemie quam habebat meretrix apocalip.18.c.quia pauperes blasfemant quia est facta de sanguine suo:ratio autem istorum supradictorum casuum est quia in istis casibus facit contra caritatem vt ex ipsorum consideratione ostenditur manifeste.

¶ Tertũ Speculũ ostẽdit cõsiderare futura.s.ad quas expẽsas ꝛ p ꝙs ad que mala lucra ista ptiosa ornamẽta deducãt: ideo cõsiderãdũ ẽ an in tali ornatu poterit se taliter cõseruare ꝙ in futurũ nõ habeat cõmittere aliqua peccata mortalia pro

conſeruāda tali pompa: vt in illis qui propter talia habent ne gociari in remotis: dimiſſis vxoribus ꝓpter q̄ multa peccata propter ſuā fragilitatē cōmittūt: nā talis ornatus pōt iudicari notabiliter exceſſiuus: ⁊ abyſſus malarū expenſarum inuocat abyſſum maloꝝ lucroꝝ. Et ſm hec tria ſpecula ſunt intelligē/da vba Petri in ꝓma canoni. c. 3. ⁊ Pauli prime ad thimo. c. 2. dū loquunt de ornatu mulierū: ſic etiā intelligēdū ē illud Cypria. dicētis. Serico ⁊ purpure indute: Chriſtuꝫ induere nō poſſunt: auro ⁊ margaritis ornate ⁊ monilibus ornamēta corporis perdiderūt. Dico q̄ hec ſnīa Cypria. eſt intelligen da ſm predicta tria ſpecula ſm q̄ dicit. S. Bernar. de relig. chriſtia. ſermo. 44. ⁊ hāc puto meliorē declarationē ad verba Cypria. que dari poſſit. Et ideo Augu. in epiſtola ad Poſſi diū ait. Nolo vt de ornamētis auri vel veſtis preproperā ba/beas in probibendo ſniam ⁊c. quaſi dicat nō eſſe precipitādā ſententiā ſed mature cōſiderādū ſm q̄ nunc per predicta tria ſpecula eſt declaratū: ⁊ non dicit ibi Augu. Nolo vt habeas propriā ſniam vt cōmuniter allegatur: ſed dicit preproperam ſniam: ita habent codices correcti. Et ideo. S. Bernardi. in omnibus ſermonibus quos fecit de iſta materia: ſepius excla mat cōtra predicatores ⁊ cōfeſſores tanq̄ cecos qui neſciunt bene iſta ſpecula cōſiderare putantes abuſum eſſe cōſuetudi/nem: ⁊ ſm ipſum hec ſpecula cū magna ſunt animaduerſione pēſanda: ⁊ ſpiritualiter nō carnaliter nominānda: ne ſub pallio conſuetudinis: corruptella ſummat: ⁊ abuſio obtineat princi/patum. hec ille. ¶ Infero ex predictis duo videlicet.

¶ Primo q̄ incidentes ⁊ frappātes pannos pretioſos cum tantis expēſis peccāt mortaliter nō ſolū faciētes ſed ⁊ portan/tes: itē ⁊ ꝓhibere valentes: ita dicit. S. Bernardi. de religio. chriſtia. ſermo. 44. ar. 1. ratio ē q̄ ibi apparet manifeſta perdi tio ⁊ deſtructio tantoꝝ pretioſorū bonorū atq̄ damnoſa pro/digalitas ⁊ curioſitas vana: nullus. n. ſine graui culpa poſſet proicere in ignē quatuor vel octo brachia panni pretioſi licet eſſet ſuus: cū ſint vtilia ⁊ quādoq̄ neceſſaria pauperib⁹: vnde Ambro. in. ſicut bi. 47. diſt. dicit nudorū veſtimentuꝫ eſt q̄ tu recludis. tantorū ergo te ſcias inuadere bona: quantis poſſis preſtare q̄ nolis: ⁊ Cypria. de habitu virginū ait. locupletem

te dicis

te dicis ⁊ diuitē: sed iactare diuitias suas virginē nō decet: locupleté te dicis ⁊ diuitē: ⁊ vtendū putas bis que possidere te deus voluit: vtere: sed ad res bonas ⁊ salutares ⁊ ad bonas artes: vtere ad illa que deus precepit: que dñs oñdit: hec ille. Idcō grauis oīno videt offensa tantū pānū mutilé reddere: nec valet nisi ad dei offensas multiplicādas. cū cōuertunt ad vanitates ⁊ lasciuias: ad corruptionē ⁊ scandalū aliorū. q aūt facientes peccant: satis pz ex dictis arti. prece. q cooperātur in crimine. Idē de prohibere valētibus q consentire vident vt infra dicetur. hoc aūt correlariū. Sancti Bernardini. pro cedit indubitate qñ vel excederet statum suū ꝑm predicta speculā: vel etiā si esset ꝑm quātitatē diuitiarū suarū: tñ cōtingant aliqui casus in quibus tenent facere elemosinā vt dictū est supra ⁊ latius per tbeolo. ⁊ summistas dū tractāt de elemosina q tunc indubitate peccat mortaliter. sic dissipando: ad hoc dictum Basilij sic dicentis. Est panis famelici quem tenes: nudi vestis quaz seruas. egētis argētū q possides: quo circa tot iniurias facis: quot exhibere valeres: loquit aut iste sanctus in casu quo quis tenetur ex debito bona sua pauperibus erogare vel pp necessitatis periculū: vel pp superfluitatez bonoꝝ ita dicit Asten. in summa sua lib. 2. tit. 30. ⁊ ad boc satis adaptari potest dictum Gerson. supra relatū dum dicit q scienter dimittere superflua sua notabiliter cōsummi per putrefactionem aut alias: potiusq̄ in vsus pios ipsa largitur: vix a culpa mortā. aut nūquā excusari pōt. Ratio istoꝝ est q: est expresse cōtra caritatē. Debet tñ bonus predicator vel cōfessor in bis casibus ⁊ sequentibus pro posse detestari istas abusiones ⁊ conari vt deponantur etiam qñ nō sunt mortale peccatum.

¶ Infero ⁊ secūdo principaliter q mulieres portantes caudas vel portari facientes atqz non impediētes si ad eos, pertineat: peccāt mortaliter. quia tot abusiones que ex cauda cau santur nō possunt esse sine peccato mortali nisi forte excusaret eas altitudo status sui: sicut forte excusantur vxores magnoꝝ dñoꝝ ⁊ principū ⁊ per consequēs ⁊ maiorū: ꝑm. S. Bernardinū vbi supra. qui in eodē lib. sermo. 47. ar. 2. idem cōfirmat: ⁊ post multa inter alia dicit q cauda mulieris est multiplicatio malaruz expensarum: similitudo bestie in byeme lutosa: in

eſtate impulueratæ: ſcopa ſtultarum: turribulũ infernale: pauo in luto. Homus blaſſemie: ſuperba rapacitas: ſerpens inferni quadriga demonũ: ⁊ diaboli gladius cruentatus. hec ille. vnde fertur ſanctũ Zenonẽ epiſcopum Veronenſem vidiſſe demonem ſtantẽ ſuper caudaz mulieris: qui demon trahebatur ſic ab ipſa. Ideo de hoc tempore in quo quelibet vilis femina caudã portat: ꝓphetauit Merlinus dicẽs. Mulieres inceſſu ſerpentes fient: ⁊ omnis greſſus earũ ſuperbia replebitur. Renouabunt caſtra Veneris nec ceſſabunt ſagitte Cupidinis. Hinc etiã Lucianus cõtra immoderatũ cultũ veſtiuz ait. Jam ver adeſt ⁊ vnde nã pauo? Et poete Junoni pauonem in tutellã poſuerũt qui penna picta gaudẽs ⁊ in altum illã erigens poſteriora denudat: vt elegãter per Boccatiũ lib. 9. de genealogia deoꝝ: ſed' ⁊ tragicas Simias veteribus per conuiciũ celebratas: nõ longius diſtat. Iſtud aũt dictũ. S. Bernardini intelligo eo modo quo declaratũ eſt precedens. ſ. qñ repugnaret ſtatui ſuo propter aliquẽ reſpectũ in aliquo ex tribus Speculis. ideo Heſter regina ⁊ vxor potẽtiſſimi regis habebat veſtimẽta in terrã defluentia que ab ancilla ſuſtentabantur Heſter. 15. c. Hel qñ eſſemus in caſu quo tenet facere elemoſinã vt dictũ eſt ſupra: qz tunc indubitate eſſet peccatum mortale. Immo in extrema neceſſitate nõ eſſet attendenda conditio mulieris ꝓp proximi vitam cõſeruãdã vt dictum eſt ſupra in. 2. Speculo ⁊ hoc cõfirmat Summa ange. in ſuo interrogatorio dicens ꝙ ſi pauper eſt nudus: ⁊ femina trahit caudam: eſt peccatũ mortale. Aduertãt ergo bene ad predicta ⁊ diligenter cõſiderẽt tam mulieres ꝙ confeſſores: quia ſi aliquo vnquã tẽpore portauerunt caudas longas: hodie portant longiores: ⁊ pauperes defraudant. Unde Bernardus. Clamant nudi: torquentur frigore laborantes atq; famelici Inueniũt curioſi oculi quo delectentur: non inueniunt miſeri quo ſuſtententur: immo reperit lutũ ꝙ nõ querit operimentum: ⁊ nõ inuenit pauper ꝙ clamore perquirit ſuſtentamentũ ⁊ indumentũ. Hec ille. Ideo mulieres faciunt iuxta fabulã illam cũ ſimia cõquerens de turpi nate rogaret vulpẽ vt cauda quã per terrã trahebat: aliquid ſibi cõcederet ad turpitudinẽ tegẽ

dam

dam: illa respondit. se malle per terram trahere q̄ sordida tegere: ⁊ nescio quō possit se excusare cuz quotidie ⁊ vbiq; pauperes nudi ⁊ famelici gementes videant. Laueāt etiam vxores artificū ne trahant caudas ⁊ maxime longas nā dum vult equari rana bouī. i. ignobilis nobili: ⁊ pauperes diuitibus: maritorum viscera disrumpunt ob immoderatas impensas: ⁊ ob id multa mala fiunt. ad que debet etiam attendere confessor: nam excessus videt attendēdus non solū ꝑm quātitatē rei sed etiā ꝑm qualitatē personarū de mente Archi. Flo. in. 2. par. ti. 6. c. 8. vnde ⁊ reges ⁊ regine possent circa talia peccare. uam ꝑm. S. Tho. in. 9. quoli. q. 14. laudabile est vti pretiosis vestibus ad reuerentiam auctoritatis inducendaz: ita tñ ne que ad auctoritatē conseruandā fiunt: degenerent in superbiam: sicut dicit Seneca cuidam regine. Induere delicate non propter te: sed ne dignitas regia vilescat: ⁊. S. Tho. prima. 2. q. 102. ar. 4. dicit q̄ ꝓsuetudo inoleuit vt principes vestibus pretiosioribus vterentur vt a ceteris distinguerentur ⁊ essent in maiori reuerentia: ⁊ tamen deus prohibuit regibus ne multiplicarēt currus ⁊ equos ꝑm. S. Tho. prima. 2ᵉ. q. 105. ar. ꝑmo. ⁊ hoc quia per talia de facili in superbiam vel tyrannidem declinarent ꝑm. S. Tho. ibi. Quia ergo principes debēt pollere virtutib⁹ ꝑm. S. Tho. prima. 2ᵉ. q. 92. ar. primo ⁊ melius. q. 105. ar. primo. ergo debent habere temperantiam ⁊ modestiā que disponūt de ornatibus ꝑm. S. Tho. 2ª. 2ᵉ. q. 169. Ex quo sequitur q̄ licet Reges ⁊ Regine possint se laudabiliter exuare ne ipsorum vilescat auctoritas: non tamen sic debent excedere q̄ vel in superbiam degenerent vel subditis sint in scandalum: alioquin ꝑm qualitatem excessus vel mali exempli dati possent peccare mortaliter quia requiritur q̄ rex subditos suos ad viuendum ꝑm virtutem sicut ad vltimum finem disponat ꝑm. S. Tho. in primo de regimine principum: hoc autem melius facit cum bonis exemplis quia iuxta illud Claudiani Totus componitur orbis regis ad exemplum.

Et ideo Regina Hester. 14. c. orando dicebat Deo. Vide Domine necessitatem meam: tu scis q̄ abhomīer signum glorie ⁊ superbie mee q̄ est super caput meum.

ꝛ ideo confessor ponderet diligenter prefata quia hic alia regula non videtur dari posse. Unū subdo hic de mente beati Joann. de Capistrano in dubijs suis: nā dicit ponam⁹ ꝙ mulieres vtantur cauda balceis ꝛ similibus quia ipsarū mariti volunt et mulieres non vtuntur ex vanitate ꝛ rogant maritos ꝙ dimittāt eas tales vanitates omittere. qui tamen nolūt consentire: vtrū ipse possint absolui? rūdeo in his q̄ determinarūt docto. precise esse mortale: non sufficit ꝯdictio maritoꝝ: sed in illis in quibus nō est precise determinatū sed sunt varie opiniones doctorū: excusat cōtradictio maritorū quo ad mulieres ꝛ possunt absolui. hec ille. Et pro hoc ē ratio q? in dubijs obedientia excusat. c. quid culpatur. 23. q. 1. Subdo tamen hic vnū ꝙ si communis opinio doctorū determinaret vnū: ꝛ vnus solus doctor etiā vilis teneret cōtm. ꝛ cū rōnib⁹ bonis ꝙinceret contrariā opinionē ꝛ cōmunē non esse verā. tunc esset standū opinioni istius solius licet deterioris tex. ē expressus in. l. prima. §. oibus. C. de ve. iu. enu. ꝛ Abb. in. c. tua nos de vsu. ꝛ vide summistas in verbo opinio. non. n quis dicat sed quid dicatur debet attēdi. c. secūdū. 19. dist. nec ēt sanctitas dicentis est in consideratione nisi moueatur bona rōne fm Augustī. ꝛ ponit in. c. ego solis. 9. dist. ēt si doctrina illius sancti esset simpliciter quadā approbatione ab ecclesia approbata q? multiplex ē species approbationis doctrine alicuius vt expresse ad propositum doctrine. S. Tho. determinat ꝛ declaratur in articulis parisiensibus: hoc patet quia a multis contradicitur sue doctrine nedū scotistis sed etiam alijs vt apud omnes Theo. cōstat. Patet etiā in doctrina Alex. de Ales. approbata cui tamen q̄libz ꝛ ipsi contradicitur. hec incidentaliter dixi vt confessores ꝛ alij sciāt veritatē cuicūq; opinioni esse preferēdam. Et quia quidā summiste in hac materia de ornatu mulierum tāgūt de planellis vnū verbū. Ideo pono sequentem conclusionē quā forte nō possuissez nisi me vba ipsoꝝ ad h̄ icitassent. Quarta igitur pcl°. sit ista videlicet. Portantes planellas altas vt ex hoc videant maiores peccant mortaliter fm. S. Bernardi. de religio. christiana sermo. 44. ꝛ. 47. dicentē hoc esse de mente Alex. de Ales. quā cōclusionē credo verā vno ex quatuor sequentibus interueniente.

Secūdum

¶ Primū est rōne deprauate intentionis vel affectionis vel qz credit vel dubitat aliquē ex hoc ruiturū vel ratione scādali inde nascentis ſm plenius dicta .g. arti. primo in prima cōclu.

¶ Secūdum rōne prodigalitatis nā ꝓpter nimiā altitudinē planellarū addūtur maiores expense in vestibus cū de longitudine ⁊ lattitudine panni pretiosi puta aurei vel argētei vel similiū pānoꝝ:tāto plus necesse sit addere:sed i hoc nō ē ꝑcipitāda sententia quia in hoc nō potest dari certa regula vt dixi in conclusione prece.⁊ ideo ſm ibi dicta intelligo hoc.

¶ Tertium in quo potest esse mortale est quādo ꝓpter istā altitudinē maiorē augeretur sibi pulchritudo sufficienter prouocatiua quia tunc licet non intenderet prouocare nō excusatur tum quia dat operam rei illicite:tū qz scandalum potest dari preter intentionem vt dictum est supra articulo primo.

Quod autem propter magnitudinē superadditā per planellas possit dari occasio sufficienter prouocatiua:⁊ si experiētia doceat qꝫ statura corporis eminentior sit vnū de reddētibus mulierē pulchriorem:tamen probatur etiam hoc nā ſm autorē prospectiue inter alia ex quibus causat pulchritudo ē magnitudo pfecta ⁊ debita:vnde parui licet habeāt dispositionem membroꝝ ⁊ viuacitatem coloris:nō tamen possunt dici pulchri sed formosi ſm Arist. 4. Ethico. ⁊ dicit Sco. in. 2. di. 40. qꝫ pulchritudo in corpore est ex aggregatione oium conueniētiū illi corpori ⁊ inter se:puta quātitatis:coloris:⁊ figure ſm Augu. in. 2. de trinita. ⁊ in. 22. de ciuit. dei. c. 19. ⁊ vide Sco. in. 4. dist. 49. q. 15. ⁊ ibi Ricar. ar. 3. q. 6. ⁊. S. Tho. 2.ª 2ᵉ. q. 145. ar. 2. ⁊ in prima par. q. 39. ar. 8. ⁊ plura per Ficinuꝫ in cōuiuio Platonis. Et tūc per additionē sufficiēter prouocatiuā ista mentitur in preiudiciū vidētiū ſm. S. Bernardi.

¶ Quartū est qñ ⁊ si portaret planellas valde altas ad inuiendū maritū:tñ erat adeo breuis statute qꝫ si ille qui ipsam accepit. sciuisset illam adeo paruam nunqꝫ voluisset in vxoreꝫ iuxta illud Iuuena. satyra. 6. breuioꝝqꝫ videtur

Virgine pigmea nullis adiuta coturnis.

Nā tunc peccat mortaliter qz mentit cum notabili preiudicio ⁊ lesione istius qz forte nunqꝫ erit cōtentus in vita sua videdo illam sic paruā ⁊ forte etiā exosam habebit:nā tūc multa mala sequunt vt dixi supra art. primo in. 5. conclusione vbi videas.

¶ Quinimmo idē videt dicēdū si duxisset illā sed cū magna difficultate ⁊ voluisset habere maiorē dotē ⁊ in recompēsatione vt cōmuniter cōtingit q̄ de formosioribus maior dos datur q̄ pulchriorib⁹. vt. n. quidā ait. Virgo formosa ⁊ si fuerit pauper: tū abunde dotata est: affert quippe ad nouuz maritū: animi indolē: pulchritudinis gratiā: ⁊ floris rudimētuz. hoc volui dixisse post q̄ Archi. Flo ⁊ quidā alij Sūmiste in hac mā aliquid tāgūt ō portātib⁹ planellas altas. Et dicit Archi. Flo. 3. par. in tit. 8. c. 4. §. 4. prope fi. q̄ planellarij in ḃ vident offendere adinuātes vanitates ⁊ fictiones mulierū dū nimis altas planellas faciūt: vt mulieres ide magne appareāt q̄ parue sta ture sunt: ⁊ ad maiorē vanitatē ēt aliqñ deaurāt: vnde moneri debent ⁊ argui de huiusmodi vanitate ⁊ supfluitate. hec ille.

¶ Quinta cōclusio expendētes multū plus pro factura q̄ sit valor vestis principalis: vident peccare mortaliter. ⁊ idē dico de vendētibus seu facientibus talia: ista est decisio Raymūdi in tit. de negocia. secula. §. sed quid vbi exemplificat in futuris superfluis camisiarū quas faciūt Hispani: dantes pro factura vnius camisie plus in triplū q̄ valeat tota camisia: ⁊ sequitur Astensis. in summa lib. 3. tit. 8. ar. xj. prope fi. ⁊ Nicolaus de Ausmo in supplemēto in tit. negociatio: ⁊ idez confirmat. S. Bernardinus in. d. sermo. 44. ar. 3. vbi sic dicit quot mutatoria reperies: quot camisias sericas vel bissinas vel tanto sumptu ⁊ arte cōsutas: q̄ tales facere: ampliusq̄z illa gestare. doct. determinat esse mortale. hec ille. facit illud Ouidij. in. 2. meta mor. dū describens palacium Solis ait. Materiā superabat opus. Et ꝫ hec opi. forte videat quibusdā dura: tū pro ista allego dictū Bar. paucis cognitū in. l. fortissimis. C. de militari veste lib. 12. vbi per illū tex. dicit nota argumētū contra sartores vt non possint pro factura vnius clamydis accipere nisi vnū florenū. hec Bar. ibi. Cōsideret ex predictis viri ⁊ mulieres tm̄ expēdētes in camisijs vel caligis vel etiā vt vulgariter loquar in Gorgerijs in quo statu sint. cū qñq̄z pro vno pari caligarū sartores velint plusq̄ quatuor ⁊ quinq̄z aureos pro factura: q̄ non est propter aliud nisi pp maledictas istas nouas adinuētiones: attēta enim ista cōclusione ⁊ opinione predictorum' doctor̄ vident esse in statu damnationis. Immo quidaz ex preallegatis docto. dicūt q̄ etiā tenere prefatas camisias sit peccatū q̄ aliter nō affirmo. Sed redeundo ad principalem

cõclusionẽ puto indubitate illã procedere. Primo qñ prodigalitas est peccatũ mortale qz cũ ista tãta expẽsa pertineat ad vitium prodigalitatis vel ad iactantiaz ideo vbi prodigalitas vel iactantia erũt peccata mortalia vel vbi alis erit ꝺepꝛauata intẽtio vel affectio: ibi talis expensa erit peccatum mortale. ¶ Secũdo ẽ mortale qñ sumus in casibus i qbus tenẽt facere elemosinã vt dictũ ẽ. ꝯ. in 2ª. spec°. Extra istos casus ꝛ si nõ audeã infirmare hãc cõclu. nõ tñ affirmare presumo. Conari tamẽ debẽt cõfessores reuocare alias a talibus etiã si nõ sit peccatũ mortale non tñ debet asserere esse mortale qñ non est. ¶ Sexta cõclu. Bñi ciuitatũ vel alij regẽtes ad quos spectat videnꝯ peccare morta. nisi prouideãt qñ in suis ciuitatibus est coꝛruptella vanitatum adeo excessiua ꝙ dotes nõ sufficiũt ad ipsas sustẽtãdas ꝛ alia onera matrimonij supportãda. Ratio est qz infinita quasi mala ex eis oriunꝯ: nã iuuenes nolũt vxoꝛari nisi dotes augeanꝯ: taliter ꝙ puelle non possunt nubere: ꝛ iuuenes viuũt sine vxoꝛe ꝛ incõtinenter viuũt: ꝛ ideo periculũ est multoꝝ scelerũ in iuuenibus ꝛ puellis que cũ expectatione cõiugij: ardoꝛẽ etatis ferre nõ possunt: vnda mala innumera fiũt clã ꝛ palã. ꝛ ideo ꝑm Sũmã ang. tales ornatus sũt detestãdi qz sunt occasio multoꝝ peccatoꝝ. nã primo inducũt lasciuiã. ¶ Secũdo impediũt multa mrimonia. ¶ Tertio prebẽt materiã inoꝛdinate cupiditatis. Sed quis posset exprimere quot mortalia cõmittunꝯ ꝓp hec superflua ornamenta ꝛ naz ꝛ si satis ex predictis appareat: tñ adhuc alia restãt: naz quãta superbia sepe ꝛ vanagloꝛia ꝛ quãta inuidia si vna videt alteraz magis se ornatã ꝛ quot vxoꝛes ꝛ filij maritis ꝛ patrib⁹ furanꝯ vt põposi incedãt ꝛ quot filie retrudunꝯ inuite in monasteriis cũ dãno ꝛ missarũ ꝛ mittẽtiũ: qz stant ibi desperate: quot adulteria vsure ꝛ oppꝛessiones rusticoꝝ: pupilloꝝ: ꝛ viduaꝝ ꝛ quot familie destruunꝯ ꝓpter dotes immoderatas ꝛ Unde quidã philosophus ducens vxoꝛem que faculam poꝛtabat accẽsam. Interrogatus quid sibi vellet facula quam sponsa accensam e domo patris efferebat: ꝛ rursus domũ mariti ingressura accendit ꝛ introferebat: significat: ingt: me bodie ignem e soceri domo ablatum: in domũ meaz inferre: ob quod tunc alludẽs ait. Ignis poꝛtat ignem. quotiens annona vendit carioꝛ ꝛ inducit penuria in populo ab illis q de reddit⁹ viuũt tanꝯ nobi-

es:⁊ alia multa que ponit late. S. Bernardinus de religio. christiana sermo. 46. Ité sepe odia inter virū ⁊ vxorē nascunt vnde Chrisō. sup Joan. ome. 60. dicit si quis omniū pulcherrimā mulierē viderit: nisi letus sit: exhilarari nō pōt: qui n. delectari vult: primū letetur oportet: cū autē aurū omne in vxoris ornamētis collatū ē: ⁊ angustia rei familiaris laborat: que pōt esse coniungi voluptas? Si ergo viris placere volumus: demus voluptatis materiam: ꝙ dabimus: si ornatum ⁊ omne lenocinium auferemus. hec. n. circa nuptias tēpora voluptatem quādā habere videntur: inde langueſcunt: hec ille. Propter innumera igitur mala propter vanitates orientia tenentur illi de consilio ⁊ domini ⁊ reges condere statuta ⁊ prouidere ista refrenādo: alias cōsentire videntur. c. consentire. 83. dist. ⁊. c. duo. 23. q. 4. ⁊ peccāt mortaliter nō faciendo. c. culpā. 86. dist. ita dicit. S. Bernardinus i euāgelio eterno ſmo. 47. nā princeps vel dominus secularis tenet obuiare peccato. c. rex debet. ⁊ in. c. regum officium. 23. q. 5. ⁊ confirmat. Abb. in. c. pe. de consuetu. ⁊ iō dicit imperator in auct. vt cū de apella. cogno. §. sin autē: Sinutem pro causis corporalibus cogitam⁹: quāto magis pro aiaꝝ salute, puidētia est nostre salutis adhibēda? ⁊ ideo principes nō obuiādo talibus reddēt rōnem deo de perditione aiarū quia ſm. S. Tho. in primo de regi. principū. c. vl. ad regis officiū pertinet vitam multitudinis bonam procurare ſm ꝙ congruit ad celestem beatitudinem cōsequendam vt. s. ea precipiat que ad celeſtē beatitudinē ducunt: ⁊ eorū cōtraria ſm ꝙ fuerit possibile: interdicat. hec ille. vñ Pythagoras lege publica statuit ⁊ vestes aureas velut ornamēta luxurie deponere coegit: ⁊ Licurgus statuit ne ga plures ꝙ singulas vestes quotānis portaret impune. ⁊ ō massilienſibus Strabo illos laudans ait. Boté ampliſſimā fuiſſe cētum aureos: ad vestē quinq; ad mūdū aureum quinq; amplius vero nullo pacto licuiſſe ⁊ ſm Liuiū in. 4. de bello macedo. ⁊ Vale. Max. lib°. 9. lege oppia cautū erat ne qua mulier veſte varij coloris vteretur: nec pluſꝙ semiuncia auri haberet: licet postea romani ipſam aboleuerint non conſideran tes quo nam tēderet cultus mulieris vt ibi dicit Vale. ipſos honeſte reprehēdēs. ⁊ iō principes ad iſta nō attēdētes oſtēdunt ſe plus de temporalibus ꝙ de honore dei curare.

Infero

¶ Infero ex predictis ad.q.positaꝫ per Jo.An.in regula ea que in mercurialibus.in.6°. Pone q Epūs vel Superior statuit ne aliqua mulier vtatur ornamēto fucati coloris siue auri vel argenti vel gemmarū vltra certā quātitatē:seu longis vestibus vltra certam mensurā:ꝛ contrafacientē excōmunicauit. Queritur si maritus nō vult q mulier obediat illi statuto nec illi excōmunicationi:an mulier obediēdo marito sit excusata:ꝛ Jo.An.ibi quē sequit Pe.de Ancha.in Repet.c.canonuꝫ statuta de cōstitu.dicit q quo ad fucos:tenet obedire statuto ꝛ nō marito:sed quo ad vestes debet habere volūtatē mulier obediendi epō sed quo ad effectuꝫ dꝫ obedire marito:cuius obedientie est immediate ꝛ principaliter astricta:cōtra cuius viri voluntatē tale statutū in bis eā obligare nō potuit vt aperte probat in.c.q deo pari:ꝛ in.hec imago ꝛ.c.manifestū.33.q.5 Credo oppositū esse verū salua reuerētia tāti viri ꝛ hoc dummodo statutū sit rationabile vt qꝛ fm gradū dignitatis ꝛ nobilitatis ꝛ duitiaꝫ fiat distinctio habitus ꝛ ornatus:moueoꝛ primo qꝛ rōne peccati epūs pōt iubere etiā vxori cōtra voluntatē mariti:siue res prohibita sit in se peccatuꝫ:siue inductiua ad peccatū ita cōcludit ibi Jo.An.nā illud licite prohibet q est peccatū vel ad peccatuꝫ inductiuū.c.vt clericoꝫ de vita ꝛ honest.cle.faciūt dicta per Abb.in.c.fi.de cōsue.de cōsuetudine inducēte ad pronitatē peccādi. Jtē qꝛ ex quo licite prohibet peccatū:licite ēt prohibent oīa p que peruenit ad illud.l.oratio de sponsa.ꝛ.c.cum quid de reg.iur.in.6.sed ita est q p ornatū sumptuosuꝫ mulierū:innumera peccata cōmittūt vt é dictū:ergo epūs pōt iuste prohibere.ergo est sibi obediendum. ¶ Cōfirmant ista qꝛ ad epm spectat curare de ouibus suis.c. irrefragabilis de offi.ordi.quia non excusat si lupus comedat oues ꝛ ipse ignorat.c.quāuis ex de reg.iur.ergo iuste poterit taxare ꝛ prohibere nimiam vestium sumptuositatem.ne diabolus deuoret ipsas.

¶ Cōprobatur ꝛ tertio qꝛ nō solū q liceat sed etiā q honestū est:intuendū est.c.magne de voto ꝛ que ponit elegant Jo.de Ana.in.c.i ciuitate in.7.col. de vsu.sed nō é honestū vt minor se velit cōparari maiori.sed sicut stella differt a stella i claritate sic etiam debet esse differētia statuū:alioquin oīs policia confunderetur.ergo potest hoc Episcopus licite prohibere.

Silr ꝺ põt licite ꝓnceps ꝙsecularis: vl ad quē ſpectat: ꝺ ꝓhibere ſub pena pecuniaria vl illi ꝺ ꝙſilio vt bñ ⁊ honeſte viuat.

¶ Primo qꝛ itereſt reipublice vt familiaꝝ ſalua ſit dignitas l.i.§.pe.ff.de ven.inſpi. Cōfunditur auté dignitas familiarum ex maledictis pompis tripliciter. Primo quia vxor ignobilis nō diſcernit ab vxore nobilis. Secundo qꝛ ſepe nobiles ob immoderatas impēſas depauperant ⁊ deſtruūtur. 3°. nam cū ꝓpter pompas neceſſe ſit ſepius augere dotes: ⁊ ſepe nobiles non poſſunt dare dotes tam amplas ſm gradum conditionis ſue: ideo qñq; cum minori dote maritant illas ignobilibus ne dent tam amplas dotes.

¶ Secūdo principaliter q; princeps ſecularis hoc poſſit ꝓhibere ſub pena pecuniaria patet nam cū ex nimia pompa ⁊ ſumptuoſitate ciues depauperent vt dictū ē. Ideo reſpublica valde leditur quia intereſt reipublice ne re ſua quis male vtat .§.pe.inſti.de his ꝙui ſunt ſui vel alie.iu.⁊ intereſt principis locupletes ſub ſe habere ſubiectos in aut°. vt iudi.ſine quo quo ſuffra.§.cogitato ⁊ que notat Bar.in.l.i.ff.ſolt.mat.de quadruplici vtilitate.

¶ Tertio probo quia princeps debet curare habere ſubditos bonos ⁊ pacificos vt predictū eſt ⁊ probatur in probe.grego in princi.non poteſt aūt eſſe bonus qui non eſt bene proportionatus bono communi ſm. S. Tho: prima 2ᵉ. q. 92. art. primo ⁊ pax domus debet eſſe accommodata paci ciuitatis ſm Augu. 19. de ciuita. dei quoꝝ vtrūq; fit ꝓtᵐ. ꝓpter vanitates mulierū nā ꝓpter tales ſumptuoſitates viri efficiuntur mali nam iuuenes effeminantur ⁊ animi virorū moleſcunt: efficiuntur etiaz auari ⁊ oppreſſores pauperū ⁊ vſurarij vt ſupra dictū eſt: item vrbes euacuantur virtutibus ⁊ replentur vitijs ambitionibus ⁊ diſſenſionibꝰ ſm. S. Bernardi. de religio. chriſtiana ſmo. 44. Et deus mittit peſtilētiā, ⁊ bellū ⁊ alia flagella ſm S. Bernardi. de religio. chriſtiana ſmo. 46. ar. vl. ⁊ ꝓbatur Iſa. c. 3. dū deꝰ ꝓpter vanitates mulierū cōminatur q; pulcherrimi viri cadēt gladio ⁊ fortes in prelio. Et ſic, patet q; intereſt rei publice q; tales ſumptuoſitates reſcindantur ⁊ ideo teſte Valerio lib. primo. c. ꝓmo noluerunt priſci romani qcq; inurbe aſſeruari quo animi hominū a deoꝝ cultu auocarent.

Ex his

Ex his patet rñſio ad motiua Jo. An. nã in omnibus ſuis ar-
gumẽtis minor eſt falſa: falſum eſt. n. q̃ in hoc caſu cũ agit de
obuiando peccat q̃ non ſit maior in vxorẽ iuriſditio epiſcopi
q̃ mariti & ideo ſibi ẽ obediẽdũ q: ſi duo precipiũt ꝓtraria ma
iori eſt obediẽdũ ſm Sco. in. 4. diſt. 2 1. infi. J ẽ falſum eſt q̃
tale ſtatu tũ abſorbeat ius maritorũ. cũ id agatur ne peccent.
Mõ eſt etiã vxor pplexa q: debet obedire epiſcopo vel prin
cipi in re tã honeſta & vtili omnib⁹ priuatis & ipſi reipublice.
¶ Mõ obſtãt iura allegata per ipſum q: fateor q̃ eſt ſubiecta
marito ſed plus epiſcopo vbi agit de vitãdis peccatis: & cadẽ
rõne plus ꝓncipi vel regentib⁹ & maxime pp publicã vtilitatẽ.
¶ Mõ ob. ter. in. d. c. q̃ deo pari vbi dicit q̃ nõ põt inuito ma
rito mutare habitũ: q: rñdeo q̃ non poteſt mutare autoritate
propria ſz bene cũ autoritate Ep̃i id iubẽte vt euitent peccata.
Vel ſecundo reſpondeo ſi epiſcopus iuberet deponere habi-
tũ conueniẽte maritate & aſſumere habitũ viduale vel mona-
chale boc nõ poteſt. Vel etiã q̃ deponeret habitũ cõueniẽte
ſtatui ſuo & ſue conditioni & aſſumere habitũ deformem & ſibi
incõgruũ: fateor nõ eſſe obediẽdũ inuito marito: ſaperet enim
tunc tale ſtatutum quãdam inciuilitatem & incongruitatem: &
ita loquitur ille ter. ſed ſi epiſcopus vel ſuperior vult inducere
circa cõuenientiã habitus quãdam temperantiam & honeſta
tez modificando illum debito modo ex cauſa iuſta. ſ. ob multa
mala vitanda: tunc dico q̃ Epiſcopus boc poteſt vt patet ex
rationibus ſupradictis: & boc etiã poteſt princeps ſecularis. &
ita bodie fere in omnibus ciuitatibus reperiunt ſtatuta refre
nantia põpas & vanitates vt p Bar. in. l. i. C. nulli licere in fre
nis & ſellis libro. xj. & in. l. fin. in fi. C. de veſtibus olebo. & au
ra. lib. xj. & Bar. etiam in. l. quãuis. ff. de auro & arg. legat. Et
ideo dicit Archi. Flo. q̃ regentes benefacerent ſtatuendo &
apponẽdo penã pecuniariã pro talibus ornamentis: & iſtã pu-
to eſſe merã veritatez. Ex quibus ad laudẽ Sanctiſſime Tri
nitatis & Bñi noſtri Jeſu Chriſti crucifixe humanitatis: ſueq̃
ſanctiſſime & dulciſſime mris virginee fecũditatis beatiſſimiq̃
patris noſtri Franciſci: & omniũ ſanctor gloriоſſime ſocietatis
ſit expeditus iſte Tractatus. In quo ſiquid boni dixi: infinito
bono a q̃ omne datũ optimũ & a quo cẽ bonus gr̃e referant

Si aũt aliqd minus bene prolatuz est imbecillitati mee aſcribatur. In omnibus aũt ſemper opto ꝛ piũ lectorem ꝛ caritatiuum Correctorem qz nõ omnia poſſumus omnes. Suppono me tñ ſemper in omnibus ꝛ determinationi Sãcte matris eccleſie: ꝛ etiã cuilibet melius ſenciẽti. Potuiſſez circa predicta plura quãdoqz copioſius ſcribere: potuiſſem ꝛ alia a ſummiſſis poſita tangere que propter breuitatẽ prętermiſi. Suffi ciat iſta pro nunc tanq̃ principaliora ꝛ maioris importantie examinaſſe. Q bſecro diuinã maieſtatem vt labor meus ꝛ illi ſit gratus ꝛ Chriſticolis vtilis. Amen.

Impreſſum in vetuſtiſſima ac toto orbe famoſiſſima ſtudioꝝ matre Bononia. Anno Bñi. 1526. Menſe Julio Clemẽte Septimo Pont. Max. moderãte.

Errata

Vitio Calcographi Errata alicuius momenti: modo infraſcripto corrigenda. vz

Folio. 3. verſu. 28. in quibuſdam. Fol. 4. ver. xj. inceſta. Et ver. 19. expreſſam. Et ver. 57. in contumeliam. Fo. 6. ver. 10. diuina ꝛ iuriſtali. Fo. 7. ver. 23. ſi faciat propter concupiſcentiã. Fo. 8. ver. 18. 7. 56. ſummiſte. Fo. 10. ver. 7. ad fingendam. ꝛ ver. 19. ſpeciem a fine. Fol. xj. ver. 8. vel non dubiter. Fo. 12. ver. 14. ornatus mulieris. ꝛ ver. 28. pharetra. Fo. 13. ver. 12. pulchritudo corporis. Fo. 16. ver. 54. quibus nigricet. Fo. 20. ver. 52. ouũ. Fa. 21. ver. 37. Sexta cõcluſio. Fo. 23. ver. 24. pereas. Et ver. 67. 2ª. 2ᶜ. Et in ver. vlt. 2ª. 2ᶜ q. 168. Fol. 28. ver. 34. licet ſit. Fol. 36. ver. 5. neceſſitatem.

AIA
1939

SPECIAL 87-B
15944

THE GETTY CENTER
LIBRARY

G. APPARUTI
LEGATORIA
MODENA
Via Saragozza, 85